

II D E O

ORGANIZOVANJE BIOLOŠKOG SISTEMA - ČOVEKA,

U RAZNE ASOCIJACIJE DO DANAŠNJIH DANA

KAKVO JE SADAŠNJE LJUDSKO DRUŠTVO ?

Iz dosada iznetog može da se vidi u čemu se čovečja vrsta razlikuje od ostalih. Umesto da se genetski prilagođava nastalim promenama svoje okoline - prirode i svemu što je u njoj, čovečja vrsta je počela da prirodu prilagođava sebi. Ta odluka da okolinu prilagođava sebi, doneta je u dalekoj prošlosti od nekog, ili nekih čopora, je bila ili iznuđena, ili dogovorna, što je danas teško utvrditi. Poznavajući današnju čovečju prirodu pre će biti da su bili prinuđeni da donesu takvu odluku.

Bilo kako bilo ta odluka je dovela do stvaranja posebne vrste primata - čoveka. Šta je ta odluka značila za prirodu je dovoljno jasno izneto u dosadašnjem izlaganju - priroda je ugrožena i time i uslovi opstanka, ne samo čoveka, već svega što je živo sem nekih nižih oblika života.

Zašto su ti neki daleki preci čoveka odlučili da iziđu iz >raja< - tj. iz prirodnih uslova svog opstanka i razvoja, danas je teško odgonetnuti. Jedno je sigurno da ih nije niko prognao već je to uradila njihova pamet. Dakle, to nije bio smišljen, planiran potez sa ciljem šta treba postići, već potreba da se zadovolje ugradjeni ciljevi - program opstanka, olakšanje i unapređenje tog opstanka.

Ranije smo rekli da je razvoj žive materije išao heurističkim putem i linijom manjeg otpora, pa se to i ovde desilo. Ti daleki preci čoveka su pokušali nešto što nije bila

navika prirode i uspeli su u tome. Počeli su rekrajati prirodu ne sagledavši uopšte na posledice tog prekrajanja. Na žalost, i pored sve buke i vike sa strane da društvo ide u nedađu, i dalje se svašta pokušava i uvodi u praksu, namećući ljudima i potrebna i nepotrebna potrošačka dobra, za čiju proizvodnju najčešće se ugrožava ne samo vlastiti opstanak nego i ostalih živih bića i prirode. I zbog čega sve to radi? Prvo je radio zbog svog opstanka a potom zbog zadovoljenja potrebe jednog virusa!

Jedan virus kruži planetom

Krećući se tim putem čovek je stvorio jedan virus od nežive materije, dao mu dušu i pustio ga u svoje društvo i omogućio mu da kruži ovom planetom.

Taj virus, taj otrov, iako je čovečja tvorevina od nežive materije, ponaša se kao svaki prirodni virus - razara ćeliju u koju prodre. Od ovog virusa stvorenog od čoveka nema zaštite. Mada je dosada pokušano više puta da se za njega nađe vakcina u tome se nije uspelo. Ne pomaže nikakvo cepljenje, nikakvi najfiniji filteri - on svima nameće svoj program.

Stvoren pre desetak hiljada godina polako je prodirao i dan današnji prodire kroz pore ljudske zajednice, zaražava je i tera je da radi po njegovom programu. I tako se razmnožavao prodirajući u sve niti zajednice koju je zarazio. Postepeno

razara zaraženu zajednicu uništavajući i nju samu. Tako je uništio rodovsko-plemensku zajednicu, stvarajući robovlasničku i feudalnu zajednicu. Na kraju svog putovanja kroz ljudsku istoriju je uništio ove zajednice, pa je stvorio svoju vlastitu zajednicu. U toj svojoj zajednici on je gospodar, car, kralj - neki vladar - apsolutista, koji dominira svemu i svima, i čoveku, i prirodi i sve što je u njoj.

Taj virus stvoren od čoveka u cilju da mu služi za olakšavanje i unapređenje vlastitog opstanka, dakle, kao najobičnije sredstvo za postizavanje tog cilja, vremenom se zahvaljući baš tome čoveku pretvorio u njegovog gospodara. Umesto sluge - gospodar! I sada sredstvo postaje cilj i sve se pretumba u ljudskoj sudbini. Kada sredstvo postane cilj, rekli smo ranije, tada nema više ni sredstva ni cilja za koji je stvoreno to sredstvo. Sredstvo je postalo samo sebi cilj. I tako je ovaj naš virus postao sam sebi cilj.

Virus kao svaki sistem ima pak svoje vlastite ciljeva - programe za svoj opstanak, olakšavanja i unapređivanje tog opstanka. I sve mu je tome kumovao taj čovek. On mu je dao dušu, on ga je pretvorio u gospodara, on mu je dao moć i snagu koje, dok je bio sredstvo, nije imao. Tako je danas taj virus merilo svega i svačega u ovom našem društvu, a najviše u pogledu uspešnosti u vlastitim ciljevima pojedinca - u njegovom opstanku, a naročito u olakšavanju i unapređenju istog. Postao je jedino stvarno merilo vrednosti - koliko ga imaš toliko

vrediš! Važno je da si >zaražen< virusom i da ga imaš što više. Kako do njega dolaziš, praktično nije važno. Forma se uvek može naći, ili izigrati, ili se primeniti s milom, ili silom. Važno je da zajednica tog virusa živi, zajednica u kojoj je on postao BOG - ČAK I VIŠE OD TOGA!

Proces koji se odigravao i odigrava u ma kojoj ljudskoj zajednici zaraženoj s tim virusom, predstavlja duboko skretanje sa dotadašnjeg generičkog puta ostvarivanja ciljeva čovečje vrste u pogledu opstanka, olakšanje i unapređenje istog. To je najgore od svega, jer je taj virus pustio duha iz boce koji je dotle bio dosta dobro zatvoren - duha DESTRUKTIVIZMA! Dotle je taj duh destrukcije, koga je čovek nosio i nosi u svojim genima, mirovao koliko toliko pritisnut regulama - običajima rodovsko-plemenske zajednice. Ovaj virus je malo po malo te regule uništavao uvodeći svoje ciljeve opstanka, olakšavanje i unapređenje istog. Uništavajući te regule koje su bile neki filter, brana protiv urođene destrukcije, prodirajući i kroz najmanju poru filtera, odnosno brane, virus je razarao ne samo ljudsku zajednicu, ljudsko društvo već i sam IZVOR ŽIVOTA -PRIRODU!

Tako je počela da se piše istorija bića koje je sebe nazivalo čovekom, bića koje će postati i ostati vremenom krvavo do laktiju, ne samo zbog ubijanja bića drugih vrsta, već i svoje vlastite braće, bića svoje vrste. Tako je ovaj virus od čoveka napravio bratoubicu i ubicu B O G A - P R I R O D E i time

zasekao granu na kojoj i on sam sedi!

Tokom te nama poznate pisane istorije taj virus je otvoreno od čoveka tražio da bude bratoubilac samo da bi ga što više imao. To je dugo bilo otvorena pljačka, razbojništvo, gusarenje, pokoravanje i uništavanje drugih slabijih, bazirano na snazi jačega plemena, nacije i države. Tako su ti moćnici na takav otvoren način nagomilavali što više tog virusa za sebe, za svoje pomoćnike i za svoj narod, da bi ga što više imali ne samo za svoj opstanak, olakšavanje i unapređenje istog, već i za razna hedonistička i ludačka izživljavanja. Da ironija bude još veća, ti pokoreni su morali da proizvode taj virus i da ga tim moćnicima daju, a sami da budu uništeni zahvaljajući tome što ga nisu imali dovoljno za svoj opstanak.

Ta otvorenost je bila sve dokle nije virus stvorio svoje carstvo, zajednicu ljudi kojima on isključivo gospodari. Otada je to pljačkanje, razbojništvo i gusarenje postalo, manje ili više, potpuno zamaskirano i data su im nova, lepa i zvučna imena. Pokoravanje i uništavanja drugih, slabijih, je doduše ostalo, jer se to neda zamaskirati. I ta zajednica gospodara virusa se danas zove zvučnim imenom CIVILIZACIJA.

Sve je postalo >civilizovano<. Savremena pljačka, razbojništvo, hajdučija, gusarstvo, pokoravanje i uništavanje danas se zovu lepim imenima kao što su: sloboda, demokratija, slobodna trgovina, tržna privreda i sl. Danas se je došlo dotle u adaptaciji na taj virus, da mu svaka ljudska zajednica mora

da robuje i da ga hrani. Virus mora da ima svoju podlogu u članovima svoje zajednice i prirode, da bi ih usmerio na svoje programe. Njegov apetit je velik i stalno raste, pa podloge treba što više. Zato, da ne bi nestao, ne bira sredstva za svoj opstanak! Ništa mu nije sveto, ništa ga se ne tiče šta će biti posle njega - ON MORA DA SE RAZMNOŽAVA - REPRODUKUJE!

Prateći kretanje novca kroz istoriju, vidimo da je nekim pojedincima bilo jasno da taj virus razara od svog >rođenja< stečene pozitivne, generičke osobine ljudske vrste. Dalje, da razara ljudsku zajednicu koja je i stvorila čovekovu vrstu. Zatim, da razara prirodu - osnovu života na zemlji. Danas je postao sam sebi cilj i neprikosnoveni gospodar skoro svih ljudi na ovoj planeti. Neki od tih pojedinaca su pokušali da spasu ČOVEKA I BOGA - PRIRODU, OD SAMOG POČETKA DELOVANJA TOG VIRUSA pa do skorajšnjih dana. Pokušali su da spreče na razne načine njegovo razmnožavanje na živom telu ljudske zajednice i njegovo vladanje ljudima. Da se nađe neki spas, neki lek, za tu zarazu čovečanstva, za taj virus, su dosada pokušali: Mojsije, Zoroaster, Konfučije, Hesiod, Muhavir, Teokrit, Heraklit, Platon, Hrist, Vergilije, Moncije, Hsun Tru, Buda, Muhamed, Lao Tse, Ruso, Sen Simon, Furije, Oven, Marks, Engels, Lenjin, Mao Ce Tung, Markuze, From, Galbrajt i dr. Kao i što za pravi virus nema leka, nažalost, i za ovaj naš virus nije nađen do današnjih dana lek. Pore na tkivu društva su uvek bile veće od virusa, tako da je on i dalje radio svoj posao - razarao podlogu na kojoj

živi! Ponašao se kao pravi virus što i nije čudno jer ima sve njegove osobine, još dodatno i svog moćnog zaštitnika - KLASU NA VLASTI!

Ovo delovanje ovog našeg virusa običnim ljudima, uglavnom, nije poznato. Smatraju da je bogomdani, pa ga prihvataju kao sudbinu. Ali intelektualcima, manje ili više, je delovanje tog virusa poznato. Međutim umesto da nađu lek oni viču (uglavnom svi - čast izuzecima) da se bez njega ne može i ubeđuju obične ljude, direktno ili indirektno, da je tako. Drugim rečima, smatraju da se sa sudbinom treba pomiriti, pustiti sve da ide tokom koji taj virus stvara, jer nema leka ni u >klasičnoj< ni u >alternativnoj medecini<. Jedino se teše da će oni i nekoliko generacija posle njih preživeti i umreti normalno.

JASNO JE ČITAOCU IZ DOSADA REČENOG O TOM VIRUSA DA JE REČ O NOVCU.

*

* *

Šta je taj novac uradio od svog nastanka do današnjih dana govori nam znana i neznana istorija ljudskog društva - samo zlo je donosio i donosi i dan danas.

Podelom rada - specijalizacijom proizvodnje pojedinih dobara, pojavio se višak istih kod tih proizvođača. Kako su dobara bila različita onda se javila ideja da se razmenjuju - trampe. Tako se prvo pojavila razmena, koja je, kako tako, bila neka razmena ekvivalenata. Približno su razmenjana dobra imala

jednako utrošeno vreme za njihovu proizvodnju. Vremenom je raznolikost dobra bila povećana pa su i potrebe pojedinaca, roda ili plemena, postale različite, a udaljenost proizvođača se povećavala, pa se došlo do ideje da se uvede uporedni ekvivalent - neko dobro koga najčešće ima najviše. Koje je to dobro bilo lepo se može videti po imenima novca. Sada se sve upoređivalo prema tom ekvivalentu i do pojave novca u vidu metalnog ekvivalenta je bio potreban samo korak. Na taj korak se došlo iz praktičnih razloga - radi lakše prenosivosti ekvivalenta. Tako se pojavio praotac današnjeg papirnog novca - ekvivalent razmene u od plemenitih metala. Zašto baš od plemenitih metala? Razlog je bio jednostavan - trebalo je mnogo rada da se dobije plemeniti metal pa je i mala količina sadržala dosta rada, što je bilo lako prenosivo. Tako je zlato i srebro postalo novac - sredstvo za razmenu.

Tim ulaskom u život ljudskog društva, novac je postao sredstvo koje je olakšavalo opstanak ljudi - lakše je bilo izvršiti razmenu za dobro koje se potrebuje. Potrebno je bilo samo doći do novca. U početku se do njega dolazilo isključivo radom pa je to bila, kakva takva, ravnopravna razmena. Budući da je taj metalni novac postao univerzalno sredstvo razmene, imati ga značilo je da čovek može da obezbedi svoj opstanak, kao i da ga olakša i unapredi. Naravno, sve to lakše ostvari ako ga ima što više. Zbog toga su jedni počeli da više proizvode - dizali su produktivnost, a drugi, su došli do ideje kako da

do njega dođu na lakši način. Došli su do ideje da se novac može dobiti ne samo radom već i krađom, pljačkom, hajdučijom, gusarstvom, prevarom, svojinom, kamatom, rentom i sl. Koliko se zala odjednom u ljudskom društvu izrodilo!

Kao što smo rekli da su zakoni kretanja u prirodi, kretanje linijom manjeg otpora, i da čovek ima to svojstvo, to je ovaj način sticanje novca postao praksa za mnoga plemena, nacija i sl. Ako je bogatstvo u dobrima pretvoreno u metalni novac to im samo olakšava posao - lako se pokupi i beži sa njime. Da bi se ovaj posao obavio što uspješnije plemena se udružuju i to je početak nastajanja države. Države su stvorene radi pljačkanja ili odbrane od pljačkaša, ili i zbog jednog i drugog. (Udruživanja u državu radi kooperacije i dizanja produktivnost je skoro nepoznato).

Kasnije se kod nekih rodile i druge ideje. Tako su jedni pored pljačke uzimali roblje - tj. pobeđeni su vođeni da rade za pobeđioca i da mu stvaraju bogatstvo, odnosno olakšanje i unaprede opstanak. Drugi su pak došli na ideju, da im pobeđeni plaćaju danak. Tako su nastala robovska i feudalna društva, odnosno država, a novac je umesto sredstva, mnogima je postao CILJ! I to je ostao do današnjih dana. Dok je feudalizam bio otvorena pljačka pobeđenog, ali njegova ličnost kao čoveka je ostajala, dotle je ropstvo bilo nešto što je pobeđenog kao čoveka ponizilo do kraja - postao je običan predmet umesto da je i dalje ostajao subjekt. Sa čovekom - robom, moglo se svašta

raditi kao sa svakim predmetom. Nikakva prava nije imao, čak i da ŽIVI. Ubiti ga, ili gledati sa zadovoljstvom kako se robovi međusobno ubijaju ili kako ih razdiru zveri u areni, je bila normalna stvar. Pa ako je to CILIZACIJA, onda neka je na čast onima koji je tako krstiše!

Treba da nam bude potpuno jasno da bez podela rada, bez uže specijalizacije, bez kooperacije čovek nema mogućnosti da olakša i unapredi svoj opstanak. To pak traži razmenu, jer sada svako proizvodi, uglavnom, mali broj dobara. Nema više svaštarenja. Ovo pak traži da se razmenjuju ekvivalentni proizvodi, dobra i pogodni ekvivalent za upoređivanje. Kao što smo rekli, to je stvorilo sredstvo koje zovemo novac. Da je čovek plemena znao u šta će ga to sredstvo, taj novac pretvoriti, verovatno ga ne bi nikada stvorio. Doduše njegova namena je bila bezazlena - da sebi olakša razmenu. I tako umesto da tome služi, novac je, prvo, doveo ljudsko društvo u ropske odnose, drugo, legalizovao pljačku kroz feudalne odnose, i treće, tu pljačku je prikrrio u industriskom društvu, u kapitalizmu i navodnom socijalizmu, davajući novcu >dušu<. Tako je ovaj postao >živo< biće slično stvarnom virusu, a pljačka se prekriva sa navodnom pravnom državom koja brani prava vlasnika novca, individualnu svojinu diže iznad svega, razara tradicionalnu porodicu propovedajući nekakvi individualiza i sve to pokriva parolama kao što su: sloboda, jednakost, bratstvo i sl.

Tako je društvo počelo da proizvodi umesto upotrebnih

dobara - VREDNOSTI! Kako se vrednost meri u novcu, ljudsko društvo je doguralo do toga da je sve dopušteno da se isti stekne, samo ako je to po zakonu. Tada je moralno sve ma što to bilo u suštini. Treba samo da uspemo da ga podvedemo pod zakon, ili da ga sakrijemo od zakona. I tako je savremena hajdučija, gusarstvo, razbojništvo i pljačka prikrivenom pod vidom pravne države i zadojeno moralom vlasnika novca i moralom individualne svojine. Nevlasnici, ili vlasnici samo svoje radne snage i sposobnosti, u tom društvu nemaju šta da traže - oni su predmet pljačke. Pravno i teoretski su jednaki svi i svi imaju jednake šanse, ali ono što oživljuje šansu - novac, to treba na neki način do njega doći, ako možeš. Tako je ta pravne država postala zahvaljući tom virusu jednima majka, a drugima maćeha.

Kao što savremena i alternativna medecina nemaju praktično leka za svoje viruse, tako i današnje ljudsko društvo, navodno, nema leka za svoj >virus<, bar tako tvrde protogonisti (a njih nije malo). Kod virusa se može delovati, uglavnom preventivno, cepljenjem vakcinom, i uništavanje - sterilizacijom. Neki su pokušavali da naprave >vakcinu< za ovaj naš virus, pa nije išlo, bar nam tako kaže istorija. To su pokušavale mnoge vere i religije, mnogo je bilo i revolucija, ali istorija govori da je to bilo uzalud. Ništa nisu mogle tom virusu - novcu. Tada ostaje jedina mogućnost da se uništi - sterilizacijom. A to znači da treba kastrirati sve njegove funkcije osim funkcije razmene, a za merilo u raspodeli uzeti kvalitet ekonomije -

produktivnost, ekonomičnost i rentabilnost na bazi utrošaka, a ne na bazi troškova.

Teorija zna šta treba da se tu uradi i da to može da se izvrši veoma jednostavno, bez ikakvih revolucija i prolivanja krvi. Ali pravilnih odgovora kako treba to uraditi do danas nema. Na žalost, današnje destruktivno ljudsko društvo ima dosta svojih prijatelja - intelektualaca i dr., kojima nije u interesu da se to promeni, jer im jednostavno ne odgovara. Iz tih razloga se većina ljudi od nauke prave ludim i teoretski ovo obrađuju, egzicirajući svoj mozak, kao jednu mogućnost u razmeni i raspodeli, ne govoreći, niti preduzimajući išta, kako da se to uradi. Ljudski egoizam je jači od pravog morala i etike čoveka ljudske vrste.

Drugo je pitanje, ako bi se danas i htelo da se nešto tu uradi, da li bi uspelo! Pitanje je - šta je jače? Ono što svaki čovek nosi u svojim genima - destrukcija, ili svest da samo kooperacija, ljudsko zajedništvo omogućava čoveku napredak u opstanku i njegovom olakšavanju i unapređenju. Posebno je pitanje, šta treba uraditi da se spreči uništavanje prirode. Ne vidi se da je rešenje, možda, u uništavanju tog virusa - odnosno, u uništavanju svih njegovih funkcija, osim funkcije razmene. Kako danas ovde stoje stvari taj virus je već sasekao, ili će uskoro saseći, granu na kojoj stoji čovek i sve živo na ovom svetu, pa i priroda. I to samo zato da bi se on reprodukovao.

Prognozirati šta će da se desi je veoma lako sa današnjim stanjem i kretanjem ljudskog društva. U ljudskom društvu na zemlji nema više snage koja bi mogla da savlada inerciju kretanja istog, početku pre desetak hiljada godina. Ubrzanje u razmnozavanje našeg virusa je veliko, pa je inercija ogromna jer se proširio na celo ljudsko društvo. Ono što se neki pokušali i uspeli da izvedu neke revolucije, na žalost su najčešće napravili GENOCID NAD SVOJIM NARODOM i neznajući šta treba uraditi kada se osvoji vlast, sahranili su te revolucije i dali za pravo destruktivnim snagama društvo da virus mora da ostane. Kako se propast većine tih revolucija zbio pre kratkog vremena, danas se ne vidi, ni teoreski, ni praktično, kako čovečanstvo da iziđe iz tog čorsokaka. To još više otežava mogućnost da se rodi takva snaga u ljudskom društvu. Ono što nam je ostalo su apeli pojedinaca naučnika i drugih na svest političara da se prestane sa ovakvom praksom. Ali, >psi laju, a karavan prolazi<!

Ostaje nam još odgovor na pitanje: Da li je današnje ljudsko društvo civilizovano ili nije? Pojam civilizacija ima više značenja: uljuđenost, obrazovanost i životni oblici u kojima se ogleda uspon zajednice, naročito pomoću tehničkih pronalazaka. Od uljuđenosti i obrazovanosti smo daleko, sem ako pod tim pojmovima ne prikrivamo nečovečnost našeg društva. A ako se ogleda naša civilizovanost u pogledu pronalazaka, onda bi se moglo reći da smo civilizovano društvo.

Na kraju citiraćemo šta je Levis Morgan napisao pre sto i nešto godina o toj civilizovanosti i šta misli da bi trebalo da se uradi da to stvarno bude

>Od nastupa civilizacije poraslo je bogatstvo u toliko velikim razmerama, postali su njegovi oblici toliko raznovrsni, njegova primena je postala sveobuhvatna, a upravljanje njime toliko vešto udešeno u interesu vlasnika da je ovo bogatstvo, na suprot narodu, POSTALO NESAVLADIVA SILA - LJUDSKI SE DUH NAŠAO BESPOMOĆAN I KAO SAPET PRED SVOJIM VLASTITIM DELOM. Ali će ipak doći vreme kada će ljudski um ojačati za preuzimanje vlasti nad bogatstvom, kad će um utvrditi jednaki odnos države prema vlasništvu koje štiti, kao i granice prava vlasnika. Interesi društva su apsolutno preči od interesa pojedinca, i oba se moraju dovesti u pravedan i harmoničan odnos. PUKI LOV ZA BOGATSTVOM NIJE KONAČAN CILJ ČOVEČANSTVA, AKO PROGRES OSTAJE ZAKON BUDUĆNOSTI KAO ŠTO JE BIO ZA PROŠLOST. Vreme koje je proteklo od početka civilizacije samo malen ulomak minulog vremena života čovečanstva; samo neznatan ulomak onoga vremena što ga još čeka. Raspad društva se preteći isprečio pred nama kao završetak istoriskog toka, čije jedini cilj bogatstvo; jer takav tok sadržava u sebi elemente svog vlastitog uništenja. Demokratija u upravi, bratstvo u društvu, jednakost prava i sveopšti odgoj inaguiraće sledeći viši stepen društva, u smeru u kome stalno deluje iskustvo, um i NAUKA. ONO ĆE BITI PONOVO UPOSTAVLJANJE ALI U VIŠEM OBLIKU - SLOBODE, JEDNAKOSTI I

BRATSTVA STARIH GENSOVA.<

Nije rekao ono što je bitno - šta treba uraditi da u ljudsko društvo stvarno dođu do izražaja UM, ISKUSTVO I NAUKA.

Daljim razmatranjem kretanja ljudskog društva, organizovanje istog u kooperativnim odnosima i sticanje u njemu prava u raspodeli na osnovu sredstava za merenje vrednosti - na osnovu novca, pokušaće se, pre svega, da se da odgovor na pitanje: DA LI JE TAKO MORALO DA BUDE.

ČOVEK U PLEMENU

Kakva je, najverovatnije, bila organizacija roda - gensa, klana i sl. bilo je reči ranije pa ovde nećemo to ponavljati. Ovde ćemo razmotriti organizaciju plemena.

Više gensa, obično tri, su činili bratstvo, a više bratstva činili su pleme. Kada rod, ili bratstvo, ili pleme pređe neku veličinu da se s njima ne može efikasno vladati po važećim regulama, oni su se delili i tako se uvećavao broj rodova, bratstava i plemena. (Interesatno je da je Parkison, poznat po izučavanju birokratije, došao do najvišeg broja od 22 članova neke reprezentativne grupe ljudi, ako se želi da se odluke grupe donose jednoglasno - konsenzusom, što je bila osnovna regula roda. Dalja istraživanja broja članova kada je grupa ekstremna, došlo se do broja 40. Izgleda da su rodovski ljudi došli do sličnog broja na bazi vlastitog iskustva).

Svako pleme je imalo svoje ime i svoje područje za bivanje i za pribavljanje, odnosno, proizvođenje hrane. Između područja plemena je bio neutralni, prostrani teren zajednički korišćen od susednih plemena. To izdvojeno područje je bilo zajedničko za plemena i bilo je zajednički branjeno u slučaju da neko pleme pokuša da ga uzurpira. To nisu bile granice u današnjem smislu reči već zajednički obeleženo područje tako da je svako pleme znalo gde se nalazi međa. Problem je nastajao kada se populacija

plemena uveća i pleme mora da se podeli, a slobodnog i nezauzetog terena nema. Tada se, najčešće, poseže u taj zajednički posed i dolazi, naravno, do sukoba jer se ugrožava opstanak. Ovo prisvajanje egzistencionalnog područja kao vlasništvo plemena vodi poreklo, kao što smo rekli ranije, još od čopora i roda, je izvor destrukcije - međusobnog ratovanja i ubijanja. Ti primitivni ljudi u pogledu oruđa za rad, tehnologije proizvodnje i načina lova, nisu tada, a i ni danas, došli na ideju da se taj problem opstanka čoveka i njegove asocijacije može rešiti, na pr. ili ograničavanjem populacije što rade mnoge životinje, ili povećanjem produktivnosti postojećeg područja, ili i jednim i drugim. Pošlo se na početku linijom manjeg otpora - rešavanja silom, ratovanjem i, naravno, ubijanjem. Kao što smo videli, kasnije je došlo do podele rada, i time do podizanje produktivnosti na istom području bivovanja plemena.

Pleme je imalo, obično, zajedničko vršenje verskih obreda. Tu se radilo najčešće o kultu prirode, sa tendencijom mnogobošta. Ples je bio obavezni deo svih verskih svečanosti. Svako pleme je održavalo za sebe svoje svečanosti.

Plemenom je upravljalo plemensko veće za zajedničke poslove. To veće su sačinjavale vođe roda u miru i vođe roda u ratu. Te vođe bira i smenjuje rod.

Rad veća je bio javan. Veću su mogli da prisustvuju i svi ostali članovi plemena bez obzira na pol. Imali su pravo da se upliću u razgovor. Veće je moralo da svakog sasluša, ali su

odluku donosili samo članovi veća i to, najčešće, jednoglasno. Veće je imalo zadatak da uređuje odnose sa drugim plemenima, pa je primalo ili odašiljavallo izaslanstvo. Isto tako je objavljivalo rat i zaključivalo mir. Rat su, obično, vodili dobrovoljci.

U principu se smatralo da se pleme nalazi u ratnom stanju sa drugim plemenom ako nije sa njim sklopilo mirovni ugovor. Ratne pohode protiv takvih plemena organizirali bi obično pojedini istaknuti ratnici: upriličili bi ratni ples i ko bi se pridružio plesu, time bi se izjasnio sudelovanje u pohodu. Takav rat su, dakle, vodili dobrovoljci. Polazak i povratak takvih ratnika davao je uvek povoda za javne svečanosti. Za takve ratne pohode nije bila potrebna saglasnost plemenskog veća.

Kod Nemaca je ta ratna družina bila ustaljena, sačinjavajući čvrsto jezgro koje se organizira još u doba mira i oko koga se, u slučaju rata, grupiraju ostali dobrovoljci. Tokom istorije, kao što smo rekli ranije, te držine su preuzele vlast u plemenu i odigrale glavnu ulogu u stvaranju feudalnih odnosa. Stvaranje feudalnih odnosa u grčko-rimskoj državi je išlo preko ropstva što kod Germana, a i Slovena, nije bio slučaj. Ako bi se više takvih družbi udružilo za zajedničke pohode, pravio se jedinstveni ratni plan, ali nije bilo zajedničkog vođe. Družbom je komandovao njihov vođa i bio odgovoran za sprovođenje dogovorenog plana.

Ranije smo rekli da je kod nekih plemena bilo samo plemensko veće. Kod nekih pak se birao plemenski vođa, ali sa veoma malim ovlašćenjima. Taj vođa je bio u isto vreme i vođa roda, koji je u slučajevima gde je bila potrebna brza akcija, donosi odluke o provizornim merama do sastanka plemenskog veća. Ovo pak donosi konačnu odluku. To su bili klice nastajanja prvih službenika sa nekakvom izvršnom vlašću. Tokom istoriskog razvoja svu izvršnu vlast, pa i donošenje odluka plemenskog veća, je preuzeo, ili bolje reći uzurpirao, taj zajednički plemenski vodja.

U ovom periodu razvoja ljudske zajednice, nazvan od nekih autora kao varvarstvo, praktično se nije stiglo dalje od organizacije plemena. Međutim to ne znači da se nije u tom periodu pojavio oblik udruživanja koji liči na organizaciju države - udruživanje više plemena na nacionalnoj osnovi. Plemena, najčešće srodna (vode poreklo od istog roda, govore isti jezik u svom dijalektu), udruživala su se za neku zajedničku akciju, praveći savez. Taj savez je obično trajao koliko i ta akcija. No, bilo je i takvih saveza kod kojih je već učinjen prvi korak ka stvaranju stalne države, a time i nacije. Zbog toga što su to bili začeci stvaranje države čije je cilj bila destrukcija a ne kooperacija, opisaćemo jedan savez - savez američkih Irokeza.

Pet plemena: Seneka, Kajuga, Onondaga, Oneida i Mohavk napravila su večni savez. Polazeći iz svojih sedišta zapadno

od Misisipija, naselili su se na teritoriju današnje države Njujork. Prehranjivali su se ribom, divljačima i primitivnim vrtlarstvom. Stanovali su u selima ograđenim koljem - palisadom. Nikada brojniji od 20.000 glava; svako pleme je imalo jednak broj rodova; govorili su isti jezik u vrlo srodnim dijalektima i zauzimali su povezano područje koje je bilo podeljeno između ovih pet plemena. Budući da je ovo područje bilo novoosvojeno, vladala je sloga između tih plemena protiv onih koje su potisnuli. Početkom 15. veka se večni savez pretvorio u federativni. Ovaj je postao svestan svoje snage i postao je veoma agresivan. Taj federativni savez je na vrhuncu svoje moći, oko polovine 17. veka, imao naokolo svoje teritorije osvojene velike predele, čije je stanovnike delom proterao, a delom nametnuo danak. To je već bio feudalni odnos.

Za naša razmatranja je interesantno na kojim je principima počivao taj savez, odnosno, slobodno možemo reći - ta federativna država:

1. Na temelju potpune JEDNAKOSTI I SAMOSTALNOSTI u svim internim poslovima plemena. KRVNO SRODSTVO je bio PRAVI TEMELJ saveza. Tri plemena su se nazivala očinskim plemenima, a dva sinovskim. Međusobno su se smatrali bratskim plemenima. Tri nastarija roda su bila živo zastupljena još u svih pet plemena. Druga tri roda u tri plemena. Članovi svakog od ovih rodova su bili svi zajedno braća. Zajednički jezik, različit samo po dijalektima, bio je dokaz zajedničkog porekla.

2. Savezno veće od 50 vođa je bio organ saveza i svi su bili jednaki po časti i ugledu. Ovo je veće donosilo konačnu odluku o svim poslovima saveza.

3. Ovih 50 vođa je razdeljeno po plemenima i rodovima i bili su nosioci novih funkcija, ustanovljenih izričito u savezne svrhe. Rodovi su ih birali i mogli u svakom trenutku da ih smene. Međutim pravo uvođenja u njihovu dužnost pripada saveznom veću.

4. Ove savezne vođe su bile vođe i u svojim plemenima, pa su imali sedište i glas u njemu.

5. Svi zaključci su morali da se donose JEDNOGLASNO.

6. Glasanje se vršilo takođe i po plemenima, tako da je zaključak saveznog veća bio pravosnažan tek kada ga prihvate sva plemena, tj. u svakom plemenu svi članovi plemenskog veća.

7. Svako plelensko veće je moglo sazvati savezno veće, ali ono sebe nije moglo sazvati.

8. Sednice su držane pred skupljenim narodom - svako je mogao uzeti reč i biti saslušan - ali je odlučivalo samo savezno veće.

9. Savez nije imao nikakvog vođu, nikakvog šefa izvršne vlasti. Ono što je jedino imao bili su dvoje vrhovnih ratnih vođa sa jednakim ovlašćenjima i jednakom vlašću.

Na ovim principima je ova federacija živela skoro petsto godina. Ovde se vidi kako se stvara nacija i nacionalna država - od rođačkih plemena i udruživanjem plemena na principima jednakosti i samostalnosti i za obavljanje ono što ne može samo pleme. Vidi se i rađanje izvršne vlasti kao stalne funkcije -

začetak birokratije, ali i njeno jednostavno smenjivanje. NEMA NIKAKVOG NADGLASAVANJA, NIKAKVE DIKTATURE VEĆINE NAD MANJINOM. To im uopšte nije padalo na pamet.

U toj državi, u tim plemenima i rodovima nema nikakvog novca iako postoji razmena. Nema policije, a ni žandarmerija. Nema tamnice. Sve se rešava lepim i na dogovorni način, ma kakvi sukobi i problemi bili. Reklo bi se - idealno društvo.

Dugovečnost ovog federativnog saveza ukazuje na to da se na gore datim principima takva organizacija države da sprovesti. Međutim, mora se naglasiti sledeće : Taj savez je počivao još na jednoj osnovi bitnoj za opstanak saveza, a to je PONAŠANJE ČLANOVA RODA! Za dugovečnost je, dakle, bilo presudno shvatanje članova roda da NEMA NIKAKVE RAZLIKE I DA SU POSLOVI ZAJEDNICE ISTO ŠTO I RUČAK ILI SPAVANJE - NEŠTO SASVIM NORMALNO! Koliko je to daleko od današnjeg ponašanja članova ljudskih asocijacija teško se može reći, a još i teže uporediti!

* *

*

Plemenska organizacija ljudskog društva kao i udruživanje tih plemena u neki vid države bila bi potpuno IDEAL, jedno idealno ljudsko društvo da je uspela da reši problem odnosa sa susednim plemenima na miroljubljiviji način. Uzrok treba

tražiti u egoizmu koji čovek od svojih dalekih predaka kada je još bio član čopora. Ugroženi opstanak plemena zbog povećane populacije, za neka plemena je jednostavnije bilo rešiti linijom manjeg otpora - ratovanjem, osvajanjem, proterivanjem i sl. Znači problem za ta plemena rešen putem DESTRUKCIJE, a ne generičkim - stvaralačkim

Danas kada se gleda problem odnosa, već bi bio u to doba rešen stvaranjem večnog saveza - federativnog uređenja, da je taj savez bio sklopljen u cilju rešavanja problema populacije i dizanja produktivnosti u proizvodnji sredstava za život. Znači da se krenulo GENERIČKIM putem!

Na žalost, destruktivnost u genima čoveka je preovladala, i ma kako plemenska, odnosno rodovska, zajednica izgledala idealno - ONA JE NEČOVEČNA! Nečovečna je zbog toga što se okrenula ka ubijanju, pljačkanju i genocidu članova svoje vrste.

Prema teoriji sistema ovaj organizacioni sistem je bio veoma stabilan, pa prema tome postojan, jer je počivao na određenom čovekovom ponašanju - SHVATANJU DA BEZ ZAJEDNICE NEMA BUDUĆNOSTI I DA SVI POSLOVI ZAJEDNICE SU NEŠTO PRIRODNO, KAO ŠTO JE, NA PRIMER, I SAMO DISANJE.

Isto tako ovaj sistem ne bi imao potrebu da se menja da je samo čovek uspeo da potisne svoju urođenu i stečenu destruktivnost i da je problem populacije i dobijanja više sredstava za život rešio na mirobljiv način. Umesto toga krenuo

je u totalnu destrukciju svega na ovoj planeti umišljajući da je BOG. Kako je to teklo, videće se kroz dalje izlaganje.

ČOVEK U ROBOVLASNIČKOM DRUŠTVU

Da bi nam bilo jasno šta se izgubilo raspadom rodovske zajednice i plemenske organizacije, zašto je bilo mnogo pokušaja da se vrati toj idealnoj organizaciji roda i njihovoj etici i moralu, kao i zašto mnogi još i danas tome teže i sanjaju da će to ostvariti na višem organizacionom nivou savremenog ljudskog društva, ponovićemo ukratko rečeno o tome u prvom delu knjige - poglavlje >Život u rodu<.

1.Osnovna načela roda su: sloboda, jednakost i bratstvo.

2.Rodovsko uređenje je bilo:

- bez plemstva, kraljeva, namesnika i perfekata,
- bez sudaca, parnica i tamnica,
- bez vojnika, žandarma i policije.

3.Zajedničke poslove su obavljali kao nešto što je prirodno, a ne nešto što je nametnuto sa strane - kuluk.

4.Posed je bio zajednički na nivou plemena. Okućnica davana u privremenom posedu.

5.Nisu imali potrebe da za sve to imaju posebne službenike ili aparat za sprovođenje.

6.Svi učesnici jednoglasno odlučuju, najčešće prema regulama - nepisanim uobičajenim pravilima.

7.Svi su znali svoje obaveze prema bolesnim, starim i

invalidima.

8.Siromašnih i oskudnih nema.

9.Svi su jednaki - čak i žene.

10.Robovima nema mesto u rodu.

11.Odličja pojedinca su:

- ljudsko dostojanstvo,
- iskrenost,
- snažan karakter i
- hrabrost.

Zarobljenike su ubijali ili usvajali u rod. Rat između plemena je trajao obično do istrebljenja, ali nikada nije pleme porobljavano.

Šta je dovelo do razbijanja ove skoro idealne organizacije ljudi obezbeđenje vlastitog opstanka bilo je reči ranije. Ovde će biti nešto reči o pojavi egoizma, ne samo na nivou plemena, već i kog pojedinaca članova roda i plemena. Da se odmah razumemo, nije reč o individualizmu, o fizičkim i umnim sposobnosti pojedinca - to je rod i te tako dobro razvijao. Reč je o iskorišćavanju tih sposobnosti od strane pojedinaca u sebične, egoističke ciljeva za olakšanje i unapređenje svog opstanka na račun drugih pojedinaca zajednice u kojoj žive.

TAJ EGOIZAM se ispoljavao, a i danas se ispoljava, tako što neko je uzeo ili uzima sebi pravo da na osnovu nečega, najčešće svojine, prisvaja ono što mu ne pripada. Ta prisvajanja su se ogledala, a i danas se ogledaju, u pljačkanju direktno ili

indirektno - putem neadekvante razmene i putem jačeg - silom. I sve to na osnovu svojine, vlasništva. Bogaćenjem na taj način im je pre svega omogućila ta zajednica, odnosno kooperativni odnosi te zajednice, kooperativna svojina time što nije taj egoizama pojedinaca u samom začetku ugušila. Stvaranjem stalnih ratničkih družbi i pljačkanje i delenje plena drugih plemena, polako je prešlo, na teren vlastitog plemena i roda preuzimanjem vlasti i šticećenjem svake ma kako stečene svojine. Narušavanjem jedinstva interesa kooperativne zajednice, diferenciranjem svojine na osnovu vlasti a ne rada, kod nekadašnjih ravnopravnih članova roda stvoren je antagonizam. TAKO JE UMRLA SLOBODA, JEDNAKOST I BRATSTVO, A ROĐENA JE NERAVNOPRAVNOST, SEBIČNOST I ROPSTVO. Da počenemo nekim redom.

Šta je svojina?

Radi razumevanja svega što se desilo u ljudskom društvu počevši od plemena, tj. rodovske zajednice pa do današnjih dana, potrebno je da rasčistimo šta ćemo ovde pod pojmom svojina podrazumevati. Ovo je potrebno jer značenje tog pojma se deformisalo zbog potrebe za manipulisanjem vladajućih slojeva u raznim ljudskim društvima. Za naša izlaganja ovde taj pojam će značiti pripadanje nečega isključivo nekom pojedincu, dakle, KONKRETNOM SUBJEKTU. Pod rečju SVOJINA podrazumevaćemo nešto, što samo, i isključivo samo koristi pojedinac za sebe. Sama reč

na to ukazuje - svoj = svojina, pa, prema tome, govoriti o grupnoj, zadružnoj, državnoj i društvenoj svojini je apsurd, jer svi ovi atributni pojmovi su apstrakcije i ne mogu biti subjekti. Ovde se može govoriti samo o POSEDU nečega što koriste više subjekata. Prema tome grupni posed se odnosi da nešto poseduju ti i ti pojedinci i koji ga koriste u neku svrhu prema uzajamnom dogovoru. Prema ovom tumačenju ne može da posed bude državni ili zadružni ili društveni, je država, zadruga i društvo su apstraktni pojmovi, a ne subjekti - konkretne ličnosti. To je grupni posed poznatih subjekata, vlasništvo nekog na osnovu nečega, ali to mora biti pojedinac.

Postoje mnoga gledišta i mnogo je napisano o svojini. Tako su neki autori smatrali da je to najobičnija krađa, neki da je to otimačina neka vrsta pljačke, neki su joj pisali slavospeve da je bila odlučujuća za ljudski napredak i sl. Interesatan je stav katoličke crkve izražen pre jedno stotinak godina u Rerumu Novarumu, gde se kaže >ništa nije tako tvoje, da ne bilo takođe od svih drugih<. Isto tako smatra >da je svojina PREDUSLOV SLOBODE čoveka kao i da ta svojina nije apsolutna<. Dakle, i crkvi je bilo jasno da se radi o posedu, a ne o svojini!

Da vidimo malo šta je posed ili vlasništvo. Istoriski gledano pod ovim shvatanjem se kod istočnjačkih, antičkih, germanskih, slovenskih i drugih naroda podrazumevalo PRAVO SUBJEKTA da ostvari vlast na predmetne preduslove održavanja svog opstanka i opstanka asocijacije kojoj pripada, kao i

korišćenje istih radi olakšavanja i unapređenja tog opstanka.

Šta su predmetni preduslovi? Dosada su to bili, a i još su:

- zemlja,
- sredstva za rad i
- sredstva za proizvodnju.

Danas neki autori smatraju da ovde pripada još i KAPITAL - NOVAC KOJI SE OPLOĐUJE na razne načine: ulaganjem u rentabilnu proizvodnju, berzanskim špekulacijama, kamatom, rentom i sl. Iako je novac stvoren kao sredstvo za razmenu, on je, nažalost, postao još i predmetni preduslov kao KAPITAL - NOVAC, zahvaljući kliku, sloju, klasi na vlasti.

Kakvi oblici poseda mogu da postoje:

- lični,
- porodični i
- grupni.

Pod ličnim posedom smatra se korišćenje predmetne preduslove od strane pojedinca, pod porodičnim od strane članova porodice, a pod grupnim od strane više pojedinaca.

Šta dobija subjekat - posednik odgovarajućeg predmetnog preduslova? Dobija osiguranje opstanka:

- svog,
- porodice i
- društva.

Zašto i društva? O tome je bilo dosta reči u ranijem

izlaganju. ali nije na odmet da se još jednom ponovi: Društvo je to koje pojedincu omogućava opstanak, kao i njegovo olakšavanje i unapređenje. Iz tih razloga se u rodovskoj zajednici smatralo DA BITI ČLAN DRUŠTVA JE BOŽANSKI PREDUSLOV. Ili drugim rečima, bogom dani preduslov. Društvo je to koje u nekoj formi, pisanoj ili nepisanoj, daje pojedincu garanciju za kooperaciju rada, tj. da postoji međusobni zajednički interes za udruživanje.

Ovde se javlja dualnost:

(1) preduslov dobijanja poseda je da je pojedinac član društvene zajednice, i

(2) član zajednice postaje privatni posednik - vlasnik.

Dakle, subjekat kao posednik je to zato što je član zajednice, a zajednica, čije je on član, postoji da mu to omogući.

U jednom takvom društvu gde je posedovanje poseda preduslov postojanja slobode, jednakosti i bratstva, to pravo na posedovanje predmetnih preduslova proizvodnje može postojati samo dok ih pojedinac koristi. Kada prestane da ih koristi posed se mora dati drugom da bi ga koristio za svoj opstanak. To može da bude član porodice, ali ne mora. Može se dodeliti svakom članu zajednice, ali otuđenje putem prodaje ne dolazi u obzir. Dodela poseda je, dogovorna po kriterijumu šta je društvu potrebno.

Raspodela stečenog na osnovu rada na predmetnim preduslovima proizvodnje je na bazi utrošaka rada svih

kooperanata koji su omogućili proizvodnju nečega. Reč je o PROIZVODNJI DOBARA - FIZIČKIH I DUHOVNIH, a ne o proizvodnji vrednosti gde su važni troškovi iskazani novcem i zarada - pljačka, na osnovu razlike izmedju prihoda i troškova.

Žena - prva žrtva svojine

U rodovskom društvu je prva žrtva svojine u smislu vlasništva bila žena. Dok je podela rada bila sasvim prirodna i postojala samo između muškaraca i žena, dotle je sve bilo u redu. Muškarac ide u lov ili ribarenje, nabavlja sirovine za hranu, vodi rat i za sve to pravi, odnosno, nabalja oruđa. Žena se bavi kućom, decom, pripremanjem hrane, kuhanjem, tkanjem i šićem. Svako gospodari na svom području: muškarac van kuće, a žena u kući. Svako je vlasnik oruđa koje je napravio, ili nabavio i kojim se lično služi. Muškarac: oružja, lovačkog i ribarskog pribora. Žena - kućnih oruđa. Domaćinstvo je zajedničko za više porodica. Što se zajednički napravi i zajednički koristi, smatra se zajedničkim posedom - pripada svakom članu zajednice. To je najčešće bilo: kuća, vrt, kanu i sl. Kao što je vidljivo, ranije rečeno o svojini i posedu, je ovde sasvim u redu.

Razvoj - olakšanje opstanka ljudske zajednice ide nekim svojim tokom. U nekim plemenima su došli na ideju da se bave gajenjem životinja, umesto da ih love. Tako su iz lovačkog prešli na pastirski način života, koji je učinio određene promene. Kao prvo, opstanak je postao sigurnijim. Kao drugo, još su ga unapredili. Pripitomljavanjem životinja pastirska plemena su proizvodila više i raznovrsnije hrane. Tako su imali meso, mleko i mlečne proizvode u većim količinama. Pored toga

bili su bogatiji kožom, vunom, kozjom dlakom, predivom i tkivom. Svega su imali više, pa i preticalo im je. Zbog toga su počeli sa vrše razmenu viškova dobara. Plemena koja su gajili stoku morala su da idu za pašnjacima, pa su postala nomadska plemena, koja nisu imala vremena da dočekaju zrenje plodova, pa su bili u prvo vreme upućena na razmenu. Tako razmena sada više nije slučajna već potreba. Tako neka plemena postaju poljoprivredni proizvođači a druga proizvođači mesa. Kada su proizvođači mesa još počeli da proizvode hranu za stoku, to je bio kraj nomadskog života. Naselja su se ustalila, a time razmena. Stočarstvo i poljoprivreda su bile prve ljudske specijalizacije, prve podela rada i početak intezivnog olakšanja i unapređenje opstanka ljudi. Tako je nastupio brži napredak čovečje vrste i njeno umnožavanje - populacija raste.

Uporedo sa razvojem stočarstva i ratarstva razvija se i zanatstvo. Na mnogim mestima nađeni su nesumnjivi ostaci radioničke obrade oruđa. Oruđa su naročito bila potrebna u ratarstvu. Za proizvodnju tih oruđa počelo je korišćenje metala umesto kamena. Tako su se pojavila bronza, legura bakra i kalaja, tvrđa od njih samih. Kao što vidimo, čovek se počeo da se bavi rudarstvom i pronašao tehnologiju dobijanja metala iz rude. Ali proizvodnja oruđa i oružja od kremenja nije prestala jer bronza u pogledu tvrdoće nije bila odgovaraća zamena za kremen. Zatim je pronađen razboj i dobijanje odeće od tkanina. Uzgred su još pravili nakit i druge predmete od zlata i srebra.

Kao što vidimo u proizvodnji nastaju brojne promene. Isto tako i u razmeni. Razmena se u početku vršila unutar plemena, između rodova i bratstva. Povećanjem produktivnosti počela je razmena i između plemena, pa je to postala ustaljena praksa. Na početku se ta razmena vršila preko vođa rodova, da bi sa pojavom vlasnika stada pojavila razmena između pojedinaca. Razvoj razmene je doveo do pojave novca, tj. dobra koje je postalo uporedni ekvivalent (ranije je o tome nešto pisano). Kako je meso bilo glavna potreba to je neka životinja postala to merilo. I to je rađanje onog našeg novca - virusa!

Da bi što više došao do dobara, čovek počinje da se dovija na razne načine. Prvo je počeo da pljačka. Naravno, ne unutar svog plemena (do toga će doći kasnije) već druga plemena. To mu je bilo lakše nego da sam proizvodi. Drugo, kada je već pljačkao on je i zarobljavao. Zarobljenika, umesto kao ranije da ga ubije, ili primi u rod, sada pretvara u roba koji ima da mu služi. Jasno je da dva čoveka više mogu da urade nego jedan, pa ako jedan ne dobije ništa sem malo kore hleba, onda ostaje to ovom drugom - slobodnjaku. I tako je ovaj jadnik i po drugi put opljačkan - ONO ŠTO JE PROIZVEO UZEO JE DRUGI - NJEGOV VLASNIK. Tako se rodilo i robovlasničko društvo! Tako je čovek postao PREDMET, obično oruđe za proizvodnju i lična svojina svog gospodara. Ovaj mogao da radi sa njim šta hoće čak da ga i ubije.

Počelo je bogaćenje na osnovu vlasništva, ili bolje rečeno,

izmenio se način raspodele bogatstva. Kako su i kada stada prešla iz grupnog poseda roda, odnosno plemena, i kako su to vodje roda i članovi roda to dopustili teško je danas reći. Ali je jedno sigurno da je to bila uticajna ratnička družina koja se koristila važećom rodovskom regulom za oruđa - što sam napraviš i koristiš je lično tvoje. Dakle, što opljačkaš od drugoga, što putem robova više privrediš, više nije u grupnom posedu već - vlasništvo pojedinca. Iako mu za lične svrhe opstanka, olakšanje i unapređenje istog, toliko dobara uopšte nije bilo potrebno, pojedinac je proglasio da je to isključivo njegova zasluga iako to nije bila istina. To je bio plod njegovog udruživanja u neku asocijaciju pa nikako nije mogla da bude svojina pojedinca već samo posed - vlasništvo. Plodove tog poseda trebalo je deliti po važećim regulama u raspodeli i sve bi bilo u redu,

I tako je u istoriji razvoja ljudskog društva počeo raspad rodovske zajednice i kraj čovekovog dotada, uglavnom, stvaralačkog puta. Pušten je duh iz boce, duh egoizma, duh prisvajanje svega što na ma kakav način stekneš u neprikosnovenu ličnu svojinu, pa i prisvajanje - raspodelu, na bazi takve svojine. Čovečja genetska destruktivnost, gušena dotle ljudskom svešću o međusobnoj zavisnosti pojedinaca, polako ali sigurno, počinje da ljudskom društvu daje DESTRUKTIVNI OBLIK.

* *

*

Da vidimo kako je to išlo sa ženom, odnosno kako je razoren njen dotadašnji oblik slobode, jednakosti i ravnopravnosti.

Muškarac je bio taj koji se bavio stočarstvom i kao što smo videli uspeo je da stoku prikaže kao njegovu ličnu svojinu. To uzurpiranje poseda mu je pomoglo da se još više obogati. Nabavkom robova, ličnim zarobljavanjem ili razmenom za stoku, je to bogastvo muškarca još više povećalo. Pre te nove podele rada i novog načina raspodele stečenih dobara, po staroj podeli i starom načinu raspodele su svi članovi roda bili sužitnici plodova delatnosti svakoga u rodu. Dok je muškarac bio lovac i ratnik, dok je, po našim sadašnjim merilima, bio divljak, zadovoljavao se da u kući, ženinom posedu, bude drugi. Kada je postao pastir, kada je bio na višem stepenu kulture, ovaj dojučerašnji >divljak< i samosvesni, kooperativni član zajednice se polako udaljuje od te kooperativnosti. Uzeo je sebi PRAVO da sve što mu da viša produktivnost, prisvaja kao SVOJE i da gospodari kako hoće. POSTAJE EGOIST! Zahvaljući tome da je meso postalo osnovni izvor hrane, on sebe smatra da je na višem društvenom položaju jer drugi zavise od njegove proizvodnje. Prvo za dalje prisvajanje je bila ŽENA. Kada žena zavisi od njega, zašto je ne bi prisvojio? Zašto ne bi svoje bogatstvo ostavljao svojoj deci, a ne deci žene? Rađanje jedne svojine, rađa i drugu. I tako je žena postala rob muškarca i to je i dan danas, ma koliko bilo zakona o ravnopravnosti i

jednakosti žene. I osnovno pravilo slobode i jednakosti članova roda prestalo je da važi za žene. Time se narušila dotadašnja ravnopravnost. Vlast u kući je preuzeo muškarac.

Čim je zagospodario u kući pale su i ograde protiv AUTOKRATIJE - SAMOVLADE, MUŠKARACA. Ta samovlada je dovela do postepenog nestanka ravnopravnosti i jednakosti žene i muškarca. Zatim do nestanka grupnog braka i uvođenje monogamije gde je PATER - otac familije bio sve i svja. Žena je ograničena samo na kućni rad pa je privređivanje žene time još više smanjeno, a povećana njena zavisnost od muškaraca. Koristeći stara pravila - regule, muškarac je ženu porobio baš u pravom smislu te reči. Svojom funkcijom žena nije mogla da se bavi ratovanjem, intezivnim gajenjem stoke, intezivnim ratarstvom i da na takav način stiče svoje bogatstvo i uđe u ravnopravni odnos kao nekada, pa je postala potpuno ovisna od muškarca, pogotovu što je još isti bio i fizički jači, pa je na mnoge stvari fizički prinuđavao. Koliko su ti odnosi bili jednostranski, EGOISTIČKI govori nam to da su kod nekih naroda žene morale da budu spaljene po smrti muža. Pa ako je od muškaraca - previše je!

Pleme i ljudsko društvo - druga žrtva svojine

Koristeći se zajedničkim posedom pojedinci su se bogatili proizvodeći više i razmenjujući svoje proizvode na neadekvatan način - PLJAČKOM. U čemu se ogledala ta pljačka? Pretvarajući roba u sredstvo za proizvodnju, vlasnik ga je jedva održavao u životu, tako da ovaj nije trošio mnogo od onoga što proizvede. Ta dobra koja je proizvodio rob ili robovi, njihov vlasnik ih je prisvajao, naravno, kao svoja i sa njima išao u razmenu. Dakle, pljačkao je robove. Cenu nekog dobra u razmeni uvek diktira onaj koji najviše proizvodi to dobro. Ta cena nikada nije bila adekvatna uloženom radu vlasnika, pa je u razmeni najgore prolazio onaj koji je imao manje robova, ili je sam proizvodio. U daljem izlaganju videćemo, da kako su ovi zahvaljajući takvoj neadekvatnoj razmeni, i sami postajali robovi, ili živeli od milostinje drugih. Taj mehanizam pljačke neadekvatnom razmenom je kroz istoriju ljudskog društva toliko razrađen da je danas doveden do savršenstva.

Te promene su tekle postepeno, polako i članovi roda su ih neosetno prihvatili jer su obmanjivani od bogatih da je sve to po pravilima roda - po postojećim regulama. Za to se forma plemena, tj. roda, dugo zadržavala iako je bila odavno prevaziđena. Što je sadržaj bio drukčiji od forme većina tada, a i danas, takve mahinacije ne shvata, ili ih ne prihvata kao

mahinacije jer ih tako ne vide.

Tako su porodice koje su se najviše obogatile direktnom pljačkom drugih plemena, nagomilavanjem robova i neadekvatnom razmenom, su polako preuzele i vođenje roda i plemena svojim egoističnim putem. Tako se došlo, umesto izbora i smenjivanja vođa, do naslednog prava - prenos vođstva sa oca na sina. I ne samo to - umesto vođstva došlo je do bezgranične, do apsolutističke vladavine pojedinaca.

Moć tih pojedinih porodica dolazi do izražaja daljim napretkom tehnologije izrade oruđa, odnosno oružja, naročito u periodu razvoja ljudske zajednice, koji neki nazivaju >herojsko< doba. Tada je, naime, osvojena proizvodnja železa i čelika. Tako je stvoren čelični mač, čelični plug i čelična sekira. Železo je bila jedna od poslednjih sirovina koje su odigrale veliku ulogu u razvitku ljudske proizvodnje i krojenju društvenih odnosa. Čelik je olakšao krčenje šume i time razvoj poljoprivedne proizvodnje. Čelični plug je olakšao obradu tako osvojene zemlje. Čelični mačevi su omogućili nova osvajanja i dolaženje do novih robova, kao i lakšu odbranu stečenog bogatstva. Sve ovo traži razvoj zanatstva tako da ono počinje da igra značajniju ulogu u privređivanju. Tako je došlo do sledeće velike podela rada - odvajanja zanatstva od poljoprivrede. Ova zadnja podela ubrzava razvoj proizvodnje u ljudskom društvu.

Bogaćenje plemena radom i unapređenjem tehnologije

proizvodnje dovodi do sve češćih napada plemena koja su volela više da otimaju, tj. da pljačkaju druga plemena, nego da sama proizvode. To je dovelo do toga da se mesta stanovanja počinju da ograđuju prvo palisadom, pa potom kamenom. Tako nastaju utvrđenja u kojima se počinju ti bogati i na vlasti da grade i kuće od kamena. To su počeci budućih gradova. U ovom periodu se stvaraju države i počinju da se formiraju nacije - došlo je do združivanja rođačkih plemena. Cilj tog združivanja je bio, ili pljačka, ili odbrana, ili i jedno i drugo.

Bogatsvo pojedinaca postepeno raste. Ropstvo, koje je na početku bila sporedna pojava, postepeno preovlađuje. Tako je uskoro pleme bilo podeljeno po socijalnom sastavu: na slobodne građane, robove i žene. U početku nije bilo mnogo velike razlike u bogatsvu između porodica. Vremenom se polako vrši diferencijacija i među njima, tako da jedni postaju bogatiji, a drugi siromašniji. Robovi, koji su ranije bili prosti pomagači pri gajenju stoke, sada se teruju masovno na rad u poljoprivedu i zanatstvu. Kao prvo, time se povećala proizvodnja i višak proizvodnje raste i tako nastaje tkz. robna proizvodnja - PROIZVODNJA ZA NEPOZNATOG POTROŠAČA. Dakle, počinje da se proizvodi isključivo za razmenu, odnosno za pljačkanje drugih neadekvatnom razmenom. Kao drugo, u tom periodu izgrađeni su tim robovskim radom mnogo lepih, zanatskih proizvoda, napravljene su mnoge, lepe zgrade, mnogi spomenici, grobnice i mnošta drugog, čemu se mi danas divimo. Da divimo se >kulturi<

tog vremena, a ne pitamo se koliko je krvi za to proliveno, koliko je umrlo ljudi zbog tog izživljavanja bogatih!

U tom periodu se pojavljuje još jedan pljačkaš - TRGOVAC, ČOVEK KOJI NIJE NIŠTA PROIZVODIO, nego posredovao u razmeni od proizvođača do kupca. Naravno, pljačao je, i jednog i drugog, kako je znao i umeo. Ti trgovci, budući da su radili stalno sa novcem, uvideli su da se dobro da pljačkati pozamljivanjem novca uz kamatu. Naravno, opet su težili da pozamljivače što bolje opljačkaju. I tako se stiglo do tkz. zelenaških kamata i stvorena je klica budućih banaka.

Kada je počelo združivanja plemena u državu i rađanje nacije ratni vođa plemena, zbog novo nastale situacije usled stalnog ratovanja ili odbrane, postao je službenik - ratovanje mu je postalo zanimanje. I ne samo njemu, već i njegovoj družini za povremeno ratovanje i pljačku. Tako se rodila i VOJSKA - ljudi, kojima je zanimanje ratovanje. S obzirom na udruživanje više plemena to se na početku birao vrhovni ratni vođa - vojskovođa. I tako se pojavila klica još jednog organa vlasti - iznad plemenskog veća i skupštine - rodio se knez, kralj, car i sl. Do tog rađanja plemstva je došlo zbog povećanje moći vrhovnog zapovednika neprestanog ratovanja. Dok je bio službenik mogao je da bude veoma jednostavno smenjen, ali je vremenom postalo pravilo da se taj službenik bira iz porodice dotadašnjeg službenika. Ovo se desilo u periodu kada je zavladao patrijarhat. Malo po malo, pa se došlo do naslednog prava. To

nasleđivanje se podnosilo od strane roda, što je omogućilo vojskovođama, koji su se u međuvremenu obogatili, da to pravo najpre samo svojataju, da bi, kada su imale dovoljno moći i vlasti, to pravo uzurpiraju. I tako je rođena klasa na vlasti - plemstvo.

Šta je dovelo do RAZARANJA GENERIČKOG ORGANIZACIONOG SISTEMA, DO RAZARANJE RODA I PLEMENA? Prvi uzrok treba tražiti u problemu odnosa između dvaju plemena u slučaju kada se od nekog plemena ugrožava teritorija u posedu drugog plemena, ili teritorija u zajedničkom posedu plemena. I drugi uzrok treba tražiti u neadekvatnom rešenju raspodele dobara stečeni zbog napretka u proizvodnji. Kako smo videli, taj organizacioni sistem - rod, je omogućavao opstanak, olakšavanje i unapređenje istog za sve svoje članove. Razbijanje tog sistema i stvaranje novog, egoističnog sistema, je početak tragedije čoveka i prirode. Čovečanstvo je krenulo u stvaranju destruktivnog društva, društva u kome je opstanak, olakšanje i unapređenje istog, su postali privilegija jednog malog broja ljudi, ako ih tako možemo uopšte nazvati. Većina je nekako životarila ili uopšte nije - umirala je. Priroda je postala sredstvo za bogaćenje te male skupine, a ne kao izvor života na planeti.

Tom destruktivnom društvu neko se usudio da mu da ime CIVILIZACIJA! Rađanje robovlasničkog društva, robovanje čoveka čoveku, izgleda da su i danas mnogima ideal civilizacije!

Stvoreno robovlasničko društvo, da se razumemo, društvo u

kome je čovek bio proizvodno sredstvo, a ne ČOVEK, stvara sada gradove - države, u kojima je bilo sve izmešano, i staro i novo, gde se na izgled poštovala tradicija odnosa u rodu, a s druge strane se ista rušila, naročito u međusobnim odnosima. Žene, koje su bile prve porobljene, nisu više u tom društvu imale nikakva prava - BILE SU VLASNIŠTVO MUŽA! O robovima da i ne govorimo. Oni su imali jedino pravo da umru bilo od rada, bilo od korbača, bilo od mača, bilo da ih rastrgnu zveri u areni. I TAKO JE DRUGA ŽRTVA TOG SAMOZVANOG VLASNIKA - UZURPATORA ZAJEDNIČKI STEČENIH PROIZVODNIH SREDSTAVA, POSTALO PLEME KAO JEDAN VID LJUDSKOG DRUŠTVA, PA DRŽAVA, KAO DRUGI VID LJUDSKOG DRUŠTVA.

Ovom uzurpatoru zajedničkog poseda, nije bilo dosta da mu žrtva bude čovek iz drugih plemena i država, već je krenuo da porobi, pored žene, i svog dojučerašnjeg druga iz roda. Razvoj proizvodnje u tom >civilizovanom< destruktivnom društvu je omogućio ovim uzurpatorima da i samu organizaciju proizvodnje prenesu na roba, a oni su se bavili uživanjem u vlasti i izobilju dobara, kao i u drugim zabavama i ludorijama. Ovim uzurpatorima, vlasnicima, je vremenom rad na proizvodnji dobara postao stran. I ne samo to - već je rad postao najveće poniženje. To je pak dovelo do toga da se u takvom društvu izvrši još jedna podela rada. Sada, ne u oblasti proizvodnje, već u razmeni. Tako je rođena trgovina, tj. trgovci. O njima i njihovoj ulozi bilo je reči ranije. U jednom takvom ljudskom društvu trgovci su

vremenom postali najveći posednici novca. Taj naš virus - novac, zahvaljući njima je >oživeo< i počeo da se >oplođava<, razmnožava na svoj viruski način. I to zahvaljući slobodnim građanima, slobodnim i od rada na proizvodnji, a vlasnicima predmetnih preduslova za proizvodnju - zemlje i sredstava za rad (robova). Mnogima je stalno manjkao novac, pa su počeli da ga zajme od trgovaca. Naravno, vraćali su više novca nego što su dobijali. I tako je taj naš novac - virus, postao i sam predmetni preduslov proizvodnje - samo što je njegov >proizvod< bio oplođeni novac - dobro svuda upotrebljivo!

Kako su kamate bile lihvarske, po nekoliko puta od pozajmljenog novca, to se dešavalo da pojedinci nisu mogli da vrate dug. Zajmodavalac je imao pravo (zakonom dato), da prisvoji sva bogatstva dužnika kao i da njega samog i njegovu porodicu PRETVORI U ROBLJE! Pa je tako nekadašnji rodovski sada drug postao i on sam rob! Pa ako je od >civilizacije< - previše je!

Zemlja se još dugo zadržala u posedu plemena, odnosno roda. No, i taj posed je polako prelazio u vlasništvo, u ličnu svojinu pojedinaca. Pojedinac, koji je dobio parcelu za korišćenje, prećutno je prisvajao kao svoju. Ali kada je, zahvaljujući povećanoj proizvodnji dobara - robe sa novim robovima, došao do više novca i time postao moćniji - bogatiji, on ju je konačno uzurpirao. Tako je sada i zemlja mogla da postane roba - da se kupuje i prodaje, pa i zalaže za dugove. Interesatno je da se

HIPOTEKA pojavila odmah po ozakonjenju prava lične svojine na zemlju.

Budući da je zemlja bila glavni predmetni preduslov za proizvodnju u robovlasničkom društvu, to lično posedovanje što više zemlje, značilo je posedovanje još više proizvoda, još više sredstava za rad - robova i oruđa, pa i još više onog bitnog za uživanje vlasnika - NOVCA! Povećanje proizvodnje i trgovine, pojava lihvarstva hipoteke rađa koncentraciju i centralizaciju bogatstva na mali broj pojedinaca. Pljačka, koja je do tada bila otvorena, jer je vršena putem ratovanja i korišćenjem osvojenim resursima predmetnih preduslova proizvodnje, polako počinje da preuzima zahvaljujući lihvarstvu skriveni oblik pljačke putem novca-virusa.

Taj skriveni način pljačke, koji neki autori nazivaju eksploatacija, neki tržišnom cenom robe i radne snage, neki tržišnom privredom i sl., rođen u toj dalekoj prošlosti čovečanstva, je kroz istoriju ljudskog društva postao njegov DOMINANTNI OBLIK.

Sve ovo se odigravalo pod okriljem plemena i njihovih pravila da na to ima pravo samo član plemena, sad samo muški jer je žena bila već obespravljena. Dalje, to se odigravalo kada je već bila stvorena patrijahalna porodica. Robovi, kao ljudi, su bili lišeni svakog prava. Robovi - slobodnjaci bili su slobodni, no bez ikakvog prava. I jedni, i drugi robovi su pripadali plemenu u kom žive. Trgovci, koji su dolazili iz drugih plemena, država i sl. su bili bez ikakvog prava i nisu

pripadali plemenu, sem ako ih pleme ne usvoji. Ceo taj konglomerat suprotnosti trebalo je rešiti na neki način. Kako, to je na sebe preuzeo novi sloj ljudi u plemenu - ljudi na vlasti i najbogatiji, koji su bili iznad drugih i sebe nazivali aristokratima. Razbiti tradiciju u pogledu vladanja nad članovima roda, odnosno plemena, je bilo moguće na dva načina: manipulisanjem i prevarom kao prvi, i kao drugi - nasiljem. Najčešće je bilo na prvi način - manipulisanjem i prevarom. Bar tako je bilo u Atini i Rimu. Da vidimo kako je to teklo.

Uzurpatori vlasti i bogatstva su prvo ponudili svojim rodovskim drugovima mesto plaćenika, sa zadatkom da drže robove u pokornosti. To bi danas odgovaralo policiji i žandameriji. Potom su izmislili potrebu za plaćene činovnike radi sprovođenja odluka koje je donosilo plemensko veće, a odnosile su se najčešće na ostale pripadnike plemena bez prava u donošenju istih. I tako su udarili temelje DRŽAVE, BUDUĆEG LJUDSKOG ORGANIZACIONOG SISTEMA. Neki autori tvrde da je država samonikla zbog ovih potreba. Međutim to nije tačno. Budući da je svaki odrastao član plemena bio naoružan i sačinjavao vojsku plemena, to se moglo urediti i bez policije i žandamerije - vojskom. Istoriski je poznato da su postojale države bez tih organa. A videli smo da je rod, odnosno pleme pre uvođenja ropstva, bio bez ikakvih plaćeničkih organa. Pa prema tome biće da je to smišljeno od strane vladajućeg sloja za njihove potrebe i da su rodovski drugovi izmanipulisani i prevareni pod vidom

potreba u plemenu. Jedno je sigurno da je za taj vladajući sloj bilo bolje da imaju organe koji su mu direktno podređeni i rade prema njihovom uputstvu, a ne naoružane svoje rodovske drugove. Stečenu vlast i bogatstvo trebalo je na neki način potvrditi i učvrstiti metode pljačkanja, a sve to zaštititi od eventualnog nasrtaja drugih članova plemena. Ta ULOGA DRŽAVE iz tog vremena da potvrđuje, učvršćuje i legalizuje metode pljačkanja, na žalost, se održala do današnjih dana.

Da bi država odigrala tu svoju ulogu u robovlasničkom društvu, morala je da rasturi do kraja organizaciju roda, odnosno plemena. Vlastodržci, sada već plemići i bogataši, su to uradili tako što su nekada zatvoreni organizacioni sistem rod - pleme, otvorili i sada je pripadništvo nekom organizacionom sistemu bilo po mesta stanovanja. Na taj način su prava dobili i oni iz drugih plemena i država kao da su članovi vladajućeg plemena. Svi stanovnici su postali građani sada države, a ne više plemena. Tako su stvorene mnogobrojne države od nekadašnjih plemena, GRAD - DRŽAVE. Ovaj tip države je nazvan građanskom državom, u kojoj je od plemenskog uređenja i organizacije ostali samo nekadašnji zajednički verski praznici da potsećaju na pleme.

Takva stvorena država je bila, i ostala, do danas sila iznad društva. Ona to ostaje pa ma kako je mi zvali demokratskom, aristokratskom, autokratskom, republikom, narodnom, socijalističkom i sl. U svim tim imenima se krije organizacioni

sistem ljudskog društva KOJIM VLADA I UPRAVLJA MANJINA NAD VEĆINOM, MANJINA KOJA DRŽI I NAJVEĆI DEO BOGATSTVA DRUŠTVA. Tako je DRŽAVA postala, i ostala, do današnjih dana NOSILAC DESTRUKCIJE.

Da bi bila sila iznad društva, da bi uzurpatori mogli lakše da varaju i manupulišu sada sa svojim građanima, a ne više rodovskim drugovima, izmišljena je institucija prava, tj. izmišljeni su zakoni koji su se lako menjali kao nekada vođe roda i plemena. Tako je stvorena DRŽAVA PRAVA, ILI PRAVNA DRŽAVA. Čijih prava?

Kada je takva država, onda odgovor može da bude samo jedan - prava vlasnika predmetnih preduslova proizvodnje, ili, bolje rečeno, vlasnika novca-virusa! Nazivi država su se menjali, same države su nastajale i nestajale, zakoni su se menjali, ali APARAT PRINUDE je ostajao. Tamo, gde su se nekad nastali problemi rešavani ubeđivanjem i jednoglasnošću svih članova, u rodovskoj zajednici, su se sada rodile oružane snage, policija, žandamerija, sudije, zatvori, tamnice, birokratija i mnogo još što i šta za sprovođenje tih prava.

Uzurpatori su znali kako da svoje građana drže u poslušnosti. Tako su duhovne bogove plemena poslali na Olimp, a stvarne bogove ustoličili u vidu: knezova, kraljeva, careva a i negde su ih čak i proglašavali za stvarne bogove (Egipat, Rim). Koristeći ulogu vođe u nekadašnjoj rodovskoj zajednici, utuvljivali su narodu da su to sada oni, ali

bogomdani, ili >izabrani< voljom glasačke mašine. Ti stvarni bogovi su delili: život i smrt, dobro i zlo, pravdu i nepravdu. To su veoma često radili ime tih duhovnih bogova.

Ima autora koji smatraju da je robovlasničko društvo, i uopšte sva ljudska društva pa i današnje, podeljeno na klase. Ako se to uzima u smislu delatnosti i prava, kao podela rada u društvu, onda je to tačno. Ali ako se uzima u smislu organizacionog sistema, onda to nije tačno - nikada nikakva organizacija nije u nikakvom društvu čoveka postojala koji bi objedinjavala vladajuću, ili eksplotisanu klasu ljudi. Prema tome propagirati postojanje klasne borbe u ljudskom društvu, i to potkrepljivati pojedinim ustancima, ili revolucijama, je, na žalost, manipulisanje sa činjenicama u korist svog mišljenja, ili ubeđenja. To što su pojedinci uspeali da u određenom trenutku pobude ljude i da ih dignu na ustanak, ili revoluciju, da bi promenili postojeće ljude na vlasti a ne stanje i oblik društva, više je igra slučaja nego neka zakonitost. Ljudi će se pobuniti samo onda kada je većini ugrožen opstanak. To većina pametnih uzurpatora zna, pa uvek gledaju da većina građana ne bude ugrožena, ili da njenu ugroženost prebaci na nekog van njih. Ugrožena manjina postoji u svakom ljudskom društvu počevši od roda pa na dalje, i čini oko četvrtinu građana. Ona može da bude ugrožena, da živi u bedi, čak i da umire od gladi. Ti građani nisu opasni, jer su manjina, a većina gleda sebe i svoje stanje.

Postavlja se pitanje: Ima li zakonitosti? Od nastanka novca, njegovog pretvaranja u novac-virus, onda se može videti njegova uloga u svemu što se događalo, i što se i danas događa, u ljudskom društvu. Tu nema zakonitosti, s njim rade šta hoće oni na vlasti tj. vlasnici istog - oplođavaju ga kako znaju i umeju. A tu je >zakonitost< - pustiti ga da se što više razmnožava da bi im PLJAČKA BILA ŠTO VEĆA! Ta jedina >zakonitost< koja je postojala, i još postoji, u ljudskom društvu ostaje kroz sva društva od roda do danas i daje im DESTRUKTIVNI OBLIK I STANJE OPŠTE PLJAČKE!

Kako se manupuliše i kako se ljudi varaju, od strane onih koji su na vlasti, ili željni vlasti, najbolje se vidi ako se analizira nastanak Atinske države u Staroj Grčkoj, pa će se to u nastavku ukratko prikazati. Da se na razne načine može varati i manipulirati govori istorija Rimske robovlasničke države i Germanske feudalne države, što će isto tako biti ukratko prikazano u daljem izlaganju.

Atina - postanak države

U herojsko doba - doba čelika, u Atici je živelo na odvojenim područjima četiri plemena Atinjana. Ta plemena su imala 12 bratstva, koja su, po svemu sudeći, imala svoja sedišta u gradovima. Uređenje je bilo kao što odgovara za >herojsko< doba: narodna skupština, narodno veće i vođa - bazilej. Dokle doseže pisana istorija, zemlja je u to doba bila već podeljena i prešla u privatnu svojinu. To je odgovaralo razvijenoj robnoj proizvodnji i njoj odgovarajućoj robnoj razmeni putem trgovine. Po današnjoj klasifikaciji razvoja ljudskog društva to bi odgovaralo višem stepenu varvarstva.

Uz žito se dobijalo još vino i ulje. Pomorska trgovina na Egejskom moru je sve više oduzimana od Feničana i prešla je velikim delom u atičke ruke. Kupovina i prodaja zemlje, sve veća podela rada između ratarstva i zanatstva, trgovine i plovidbe, izmešali su stanovnike sa drugim pripadnicima tuđih plemena, bratstava i rodova. Iako su mnogi bili u rođaćkim vezama, jer su vodili poreklo od istog daljeg pretka, bili su stranci - bez ikakvog prava u plemenu, odnosno, bratstvu i rodu u kom su se naselili. Za vreme mira su pleme, bratstvo i rod sami upravljali i donosili odluke o svojim poslovima, bez potrebe da se to odobri u Atini, u narodnom veću ili od vođe. Stranci, po običajnom pravu - regulama, nisu mogli da učestvuju u

donošenju tih odluka, iako su stanovali i radili na području plemena

Ova decentralizacija odluka i mala centralizacija pojedinih zajedničkih funkcija, nije nekima u plemenu odgovaralo u pogledu vlasti i pljačkanju drugih oplođavanjem našeg novca-virusa. Pa su ti pokušavali da to nekako srede u svoju korist. Jedan od prvih pokašaja se prepisuje Tezeju.

Tezej je ustanovio centralnu upravu u Atini, proglašivši jedan deo poslova zajedničkim za sva plemena i odluku o njima preneo na zajedničko veće. Neki autori smatraju da je to bio napredak u odnosu na prosti savez plemena jer se išlo na stvaranje nacije. Međutim, to ne mora da bude tačno. Kakve veze ima stvaranje nacije sa napretkom ljudskog društva?! Kako danas stoje stvari sa nacijom i nacionalizmom, to je totalni promašaj. Treba da se zna sledeće da centralizacija, uglavnom, ništa bolje ne rešava probleme nastale decentralizacijom. Ona samo komplikuje rešenje i omogućuje vladavinu pojedinaca nad samostalnim celinama, čija blizina mestu nastanka problema omogućava im sigurno kompetentnije rešenje istih. Ali zato takva vladavina omogućuje zamagljivanje šta se radi i događa na vrhu i vara ljude da je taj vrh stvarno potreban. I ne samo to, nego da te na vrhu mora da naslede njihovi potomci, odnosno neko iz porodice. To ukazuje zašto su bile potrebne većina tih centralizacija u ljudskoj zajednici.

Tezej je dalje uveo opšte pravilo da svaki građanin ima

određena prava i pravnu zaštitu bez obzira da li je stranac. Uslov je da na teritoriji plemena stanuje i privređuje. To je bila likvidacija rodovskih regula i dozvoljavalo je nastanjivanje i van antičkih plemena - pravih tuđinaca. Ovo omogućava još veće pljačkanje, međusobno i drugih, u trgovini sa robom.

Sledeća Tezejeva promena se odnosila na stvaranju tri klasa građana Atine: bez obzira na rod, bratstvo ili pleme. Tako su se sada građani razlikovali po tome da li su plemići, ili ratari, ili zanatlije. Funkcije u državi su mogli da imaju samo PLEMIĆI! Ova promena je i formalno sahranila običajno pravilo rodovske zajednice, da se za vođu bira najsposobniji i uvela, uglavnom, vladavinu mediokriteta i neznalica. Ta nekompetentna vladavina se zadržala i do dan danas. Pored toga konačno je ozakonjeno da jedni vladaju i ubiraju plodove te vladavine od drugih, koji nemaju tu sreću.

Ranije je bilo govora kako su nastali plemići, ovde želimo da napomenemo samo da su to bile moćne, bogate porodice kojima je sada Tezej omogućio da se i zvanično organizuju radi pljačkanje naroda još i putem dobijanja privilegija. Od ovoga do naslednog prava je bilo samo korak, a i to je blagosloвила država koja se tek rađala. Kao što vidimo narod je prevaren i izmanipulisan.

Od triju klasa, u praksi su građani bili podeljeni jedino na plemiće, dok na ratare i zanatlije nisu. Iako se to nije

desilo, ova podela na ratare i zanatlije ukazuje da je podela rada toliko napredovala da se to moralo ozakoniti. Isto tako ona je na svoj način razbijala organizacioni sistem roda, nametala je formiranje organizacionog sistema prema podeli rada i suprostavljala interese jednih, prema interesima drugih. Ako posmatramo sa organizacionog gledišta to razbijanje po delatnosti moglo bi da se izvrši i u okviru roda ili plemena. To nije išlo u račun bogatim pojedincima jer u rodu, zbog neposredne kontrole, ne bi mogla da se vrši neadekvatna razmena dobara - pa ni pljačka na osnovu takve razmene. Vođe i bogati pojedinci su hteli da što više za sebe prigrabe i u tome su uspeli.

Šta se događalo sa tako formiranom državom u Atici nema pisanih tragova sve do Solona. Funkcija bazileja je nestala. Na čelo države su stupili arhoti, izabrani od plemića. Pljačkanje naroda od strane plemića raslo je sve više i više da bi negde 600. godine pre naše ere postano nepodnosivo. Glavna sredstva za gušenje opšte slobode su bili: novac i lihva. Kao što se vidi, novac-virus ovde već nastupa u svom pravom liku.

Glavno sedište plemstva je bilo u Atini i oko nje. Glavni izvor bogaćenja plemstva i drugih pojedinaca je bila prekomoraska trgovina kao prikriivena pljačka, i još usputno gusarenje kao otvorena pljačka. Tim putevima im se slilo ogromno bogatstvo. Plemstvo je to svoje bogatstvo uglavnom plasiralo u staromodni način života po seoskim opštinama u kojima je i

dalje živeo duh rodovske zajednice. Budući da rodovsko uređenje nije poznavalo novčano gospodarenje, a i bilo je s njim nespojivo, propast atičkih seljaka je bio neminovan - nije više postojao rod, bratstvo i pleme koje ih je šttilo. Seljaci nisu poznavali ni šta je novac, ni šta je predujam, ni šta je novčani dug, a kamo li šta je lihva.

Plemići su vladali pomoću novca. NOVAC je imao snagu da se za njega nabavi sve što se prodaje, sve što ljudi trebaju za svoj život i užitak, a i što ne trebaju. Imao je još i snagu, datu pisanim i nepisanim zakonima od strane uzurpatora - plemstva, da uništava predmetne preduslove privređivanja pojedinaca. Mnoga polja Atike belela su se od tabli na kojima se oglašavalo da je dotična parcela toliko i toliko zadužena i da se prodaje. Kao što vidimo hipoteka je delovala u punom smislu reči.

Seljak, negdašnji rodovski drug, bio je srećan ako može da ostane na parceli da je obrađuje, davajući pet šestina proizvedenog dobra vlasniku. I što je još najgore, ako dug nije mogao da pokrije sa svojom imovinom, morao je da proda u ropstvo svoju decu. Pa ako i to ne bi bilo dovoljno, ON SAM JE MOGAO DA BUDE PRODAN KAO ROB.

Vidimo da je svrha bogaćenja postala ključna u ljudskim odnosima. Ulazak u navodnu civilizaciju nije ništa drugo značio, nego puštanje duha DESTRUKCIJE iz boce, gde su ga bile dosta dobro sahranile prethodne čovečje generacije.

SVRHA PROIZVODNJE DOBARA JE BILA ZADOVOLJENJE POTREBE ČOVEKOVOG OPSTANKA, A NE NOVČANO BOGATSTVO. Novac je samo sredstvo za razmenu. A kada SVRHA I SREDSTVO zamene mesta, kada NOVAC postane svrha, a SREDSTVO proizvodnja dobara, nastupa onda zbrka kod većine ljudi - ne zna se više šta je šta. Jedino čega su, najčešće, podsvesno svesni je da moraju nekako osigurati svoj opstanak i produžetak vrste. Jedva da je neko pomislio da može nekako da taj opstanak olakša i unapredi. Jedna manjina, gospoda uzurpatori, je to elegantno rešila za sebe. Drugi u toj njihovoj državi - neka se snalaze kako znaju i umeju.

Vezano za gore rečeno je pitanje: Kako su to Atinjani dopustili da ih zajašu njihovi rodovski drugovi? Odgovor je dat u prvom delu ove knjige gde se govorilo o čoveku kao determinanti društva. Tamo je rečeno da je navika na dominantnost vođe urođena pa većina se ponaša kako ih vode vođe. Jednostavno rečeno, urođeno im je da veruju vođama, a samoosvešćenje, kad vođe greše, obično nastaje kada je ugrožen opstanak pojedinca, njegove porodice i društvo. Dotle ništa! To se smatra normalnim ljudskim ponašanjem. To je razlog što su sve ovo Atinjani dopustili. I ne samo oni!

Kada je prvom pojedincu dopušteno da se sam bavi gajenjem stoke, koju je dobio iz zajedničkog staža ili je ulovio, najčešće, zajedničkim lovom, dato mu je to u posed, a ne u svojinu. Gajio je ne samo za svoje potrebe, već i drugih. Pri tome je koristio zajedničke pašnjake, zajedničku zemlju ili

teritoriju plemena. Uživao je i zajedničku zaštitu pod okriljem roda i plemena. To isto važi i za ratara - dobio je u posed ono što pripada svima. Kada je koristio zarobljenika kao roba u svrhu proizvodnje dobara, taj zarobljenik je jednako pripadao svima u rodu, bez obzira da li ga je zarobio baš onaj koji ga i iskorišćava. Ako ga je otkupljivao od drugog, izvršio je zamenu za svoje proizvode, ali zarobljenik i dalje pripada jednako svima. Prema tome, ma kako povećao proizvodnju, tj. podigao produktivnost, povećanje proizvodnih dobara nije smelo da se prisvaja samo od strane pojedinca. Budući da je to plod kooperativnog rada i zajedničkih predmetnih uslova proizvodnje, raspodela se morala da vrši po ranije važećim pravilima.

U rodovskoj zajednici je bio definisan pojam lične svojine, ali nije postojalo prisvajanje na bazi lične svojine. Pojam takvog prisvajanja uopšte nije postojao u rodovskoj zajednici. Ako je neko tom svojom ličnom svojinom, na pr. nekim oružjem, ubio u zajedničkom lovu neku životinju, to nije značilo da mu i pripada. To je bio rezultat kooperativnog rada - neko je morao da je ubije. Ako je zbog toga i nagrađen, što je i najčešće bilo, dobijao je najbolji deo, a ne najviše. To je značilo samo priznanje za njegovu umešnost i snalažljivost. Ako bi neko i sam ulovio neku životinju, isto se dešavalo u raspodeli kao da je ulovio u društvu. Rodovska zajednica nije dozvoljavala da se neko ponaša egoistički u društvu gde opstanak pojedinca i

roda zavisi od života u zajednici i od kooperantskih odnosa te zajednice.

U jednoj takvoj zajednici dozvoliti da se neko ponaša egoistički značilo je da se istom dopušta da prisvaja nešto isključivo za sebe što je plod i drugih. Pored toga je značilo da ga ta zajednica više ne interesuje kao sigurnost za vlastiti opstanak, već samo kao izvor za bogaćenje. To lično bogaćenje je njemu samo olakšavalo i unapređivalo opstanak.

Kada je napravljen izuzetak za egoističko prisvajanje zbog nekih uzroka, taj izuzetak obično prelazi u naviku i postane pravilo. Tako je bilo, po svemu sudeći, u rodovskoj zajednici. Kada u jednoj zajednici zacari egoizam, onda je to zajednica egoista gde svako gleda kako da opljačka drugog što više. U toj zajednici pozivati se na slobodu, jednakost i bratstvo su samo parole kojima se manipulira i vrši prevara naroda od strane onih na vlasti.

Neki autori tvrde da, ako se ne ukine razmena, nijedno društvo ne može trajno zadržati vlast na vlastitim proizvodima, a ni kontrolu nad društvenim delovanjem svog procesa proizvodnje. Ta tvrdnja je u sukobu sa zahtevom napretka u proizvodnji dobara, sa zahtevom podizanja proizvodne moći pojedinca - sa zahtevom produktivnosti. Povećanje produktivnosti pojedinca, kao što smo ranije naglasili, je moguće samo podelom rada - specijalizacijom i revolucionisanje sredstva za rad. Ako je tako, onda RAZMENA MORA DA POSTOJI! Drugo

je pitanje način na koji se razmena vrši, i kakva je tu uloga novca s kojim se ljudsko društvo pre desetak hiljada godina sprijateljilo. Docnije će o ovome biti više.

Videli smo šta je taj novac-virus učinio u Atinskoj državi. Staro rodovsko uređenje je postalo nemoćno da vrati duha destrukcije natrag u bocu. Čini nam se da nije ni bilo svesno šta se događa, iako su neki to i pokušali (Sparta, Platon i dr.). (O tim pokušajima, i o drugim, biće dato više u posebnom delu ove knjige, pa se ovde nećemo zadržavati.) Novac-virus je razorio po svom programu rodovsku zajednicu, temelj plemenske organizacije ljudskog društva, pa je krenuo u dalje pohode. Pored toga je izmešao rodovke zajednice, bratstva, plemena, strance iz drugih naroda, slobodne robove i druge. Naš narod kaže: >U mutnom se lakše lovi<.

Podela rada se sve više razvijala i stanovništvo je počelo da se deli prema zanimanju, kao i da stvara neka svoja udruženja radi zaštite interesa profesije. U stvari svako udruženje je želelo da obezbedi svojim članovima što veću pljačku drugih, bilo u Atinskoj državi, ili izvan nje. Zbog te pljačke broj robova se stalno povećavao u Atini tako da je dugo vremena znatno nadmašivao broj slobodnih Atinjana. Trgovina je dovela mnoštvo stranaca u Atinu koji su se trajno nastanili i tako obezbedili sebi deo opšte pljačke. Videli smo da ih je Tezej izjednačio sa ostalim slobodnim građanima i dao im ista prava. Takav je bio kraj rodovske zajednice i njenog organizacionog sistema.

Rodila se DRŽAVA!

Ovako je država stvorena bar u Atini. Stvaranje države zahteva i stvaranje odgovarajućih organa za njeno funkcionisanje. Novo grupisanje ljudi po podeli rada, najpre, između grada i sela, zatim između različitih grana gradske delatnosti, tražilo je svoje organe, svoja udruženja za zaštitu svojih prava na pljačku. A zatim toj mladoj državi, ili bolje njenoj klasi na vlasti, je trebala, pre svega, vlastita oružana sila. Budući da su Atinjani pomorci, to je morala da bude pomorska sila sposobna da štiti trgovačke brodove i njihove plovidbene puteve. Pored toga, trebalo je nešto oružane sile i za manje ratove. Ta država je stvorila novu javnu vlast, koja se više nije podudarala sa naoružanim narodom i podelila je narod za upravljanje zajedničkim poslovima prema mestu stalnog prebivališta, a ne prema rodu, odnosno plemenu.

Solon, videvši kakvo je čudo po Atici napravio novac-virus, da je doveo na rubu opstanka većinu slobodnih grana, je znao, kao svaki političar, šta treba da uradi, da tu većinu nekako smiri. Solon, u stilu >makijevalističke inteligencije<, ne dirajući u odnose raspodele i ne menjajući način razmene, izveo je političku >revoluciju<. Oblik društva i stanje društva nije dirao već je izvršio neke zahvate u pogledu lične svojine pojedinaca, odnosno, u prava pljačkanja koja su im po zakonima pripadala. Sve dosadašnje revolucije, ma kako ime imale, su bile revolucije za zaštitu jedne vrste vlasništva protiv druge

vrste, pa i Solonova nije bila drugačija. Te revolucije ne mogu da zaštite jedno pravo na osnovu svojine, a da ne povrede drugo. Tako je u Solonovoj političkoj revoluciji je moralo pravo lihvara da trpi u korist prava dužnika, koji su činili većinu građana Atine.

Solon je ove dugove većine lihvarima jednostavno proglasio nevažećim i time umirio većinu. Sam se hvalio da su zahvaljući njemu u Atini nestali stubovi sa oglasima zaduženosti i prodaje i da su se vratili natrag u Atinu svi oni koji su zbog duga morali da pobegnu kako ne bi postali robovi. Naravno nije govorio da je to najveća sramota >civilizovanog< društva i kolika je za takvo stanje u Atini bila zasluga njegovih prethodnih kolega političara.

Da se radi o najobičnijoj makijavelističkoj mahinaciji, o prevari i manipulisanju sa narodom, na takav zaključak nas navodi što je Solon samo sprečio dalje pretvaranja slobodnih građana u robove, ali nije odstranio uzroke koji su ih doveli u taj položaj. Zaduživanje je i dalje ostalo, pa se pljačkanje nastavilo. Da bi to pljačkanje kako tako smanjio Solon je ograničio veličinu poseda koju može da ima pojedinac. Na taj nacin je sprečio stvaranje potpunog monopola na zemlju a time i mogućnost neograničenog pljačkanja građana.

Najveću mahinaciju je Solon izvršio u promeni dosadašnjeg organizacionog uređenja države. Državno veće je povećao na 400 člana. Svako pleme je davalo stotinu članova. Interesatno je

da je zadržao naziv pleme kao masku da ono još stvarno postoji, verovatno kako bi ljudi imali poverenja u njegovu revoluciju. Odmah zatim je podelio građane na četiri klase, prema količini proizvodnje žita. Tako za prvu klasu imamo one koji mogu da proizvedu više od 500 medimna žita (1 medimnus=cca 41 litra), za drugu imamo proizvođače od 300 do 500 medimna, za treću od 150 do 300 medimna, i za četvrtu klasu one koji proizvode do 150 medimna ili ništa ne proizvode - bezzemljaši. Kada je ovako po bogatstvu svrstao svoje slobodne građane, Solon im je po klasnoj pripadnosti dao pravo na obavljanju funkcija u društvu. Prve tri klase su činili bogataši, oni koju su proizvodili za razmenu, i dobili su pravo na funkcije prema tom bogatstvu. Prema tome, najviše funkcije može da obavlja najbogatiji, dakle članovi prve klase. Članovi druge klase, srednje funkcije i članovi treće klase najniže funkcije. Četvrta klasa, nikakvih funkcija - jer ne proizvode ni za sebe, a kamo li za druge. Solon ne bi bio Solon, ako ne bi i ove prevario. Dao im pravo glasa u narodnoj skupštini. Kako je ta skupština donosila zakone, birala službenike koji su joj morali da polažu račune, data je teoretska mogućnost da ta četvrta klasa koja je imala većinu u skupštini, da usvoji ili ne, predloženu odluku, zakon, izbor činovnika i sl. Tako je, bar teoretski, stvorena mogućnost da se aristrokacija natera da donosi nepristrasne zakone, da se biraju pošteni činovnici i sl. Na žalost, u praksi je to ostala samo teoretska mogućnost. Moć u odlučivanju u skupštini je bila

najobičniji privid, jer siromašni su zavisli od novca bogatih koji su znali kako da iskoriste za svoje ciljeve.

Ako je Makijaveli čitao o Solonovoj >revoluciji< verovatno mu se divio. Solon je na izgled ograničavao moć novca-virusa, a u suštini mu je otvarao put da se bolje razmnožava. Davanjem funkcija po bogatstvu, zauzdao je plemstvo i njeno pravo na funkcije, i moć donošenja odluka preneo na bogate. Prividno je ograničio i bogate sa navodno skupštinskom većinom siromašnih. Da se siromašna većina da varati je znao, znajući ulogu vođe kod pojedinaca u rodovskoj zajednici. Znao je da se ugroženost opstanka pojedinca i njegove porodice može iskoristiti za manipulisanje sa njima pa im je omogućio da olakšaju svoju borbu za opstanak ukidajući im dugove i osiguravajući im da će ostati slobodni građani. Isto tako je znao za njihovu zavisnost od novca bogatih, pa im je dao prividnu moć u skupštini. Da ove tvrdnje su na mestu, tj. da je Solon znao gore navedeno, govori nam samo sprovođenje njegove revolucije .

Dalje je interesatno kako je Solon organizovao vojsku. Prva i druga klasa su konjanici, treća klasa je teška pešadija, a četvrta laka, neoklopljena pešadija, ili mornarica. Budući da su se sami morali opreмати, to se može zamisliti kako je bila opremljena četvrta, siromašna klasa: sirotinja je išla u svoja odela. Vojska nije bila plaćena, a da li je bila plaćena četvrta klasa može se samo nagađati. Možda i da nije, a možda i da jeste, jer su ginuli za račun bogatih. Najverovatnije da nisu jer

bogati poštuju svoje zakone.

Solon je od rodovskog uređenje, kao što smo rekli, ostavio samo ime pleme. Podela funkcija po klasama, koju je Solon koristio za svoje manipulisanje sa siromašnom većinom i protiv plemstva, nije se dugo održala, jer ju je već Aristid ukinuo davajući to pravo svima. To samo potvrđuje zaključak o manipulisanju.

Otvarajući put novcu-virusu, Solon je omogućio njegovo potpunije delovanje kao pravo virusa, tako da je vrhunac tog delovanja došao kroz jedno osamdeset godina. Tim smerom, držanjem otvorenog puta novcu-virusu, Atina se kretala kroz sledeća stoleća. Stavljajući zapreku bujnoj lihvi, neograničenom posedu zemlje i vladavini plemstva, Solon je okrenuo novac u trgovinu i zanatstvo. Zahvaljući tom novcu i robovima zanatstvo se je posebno razvilo. Tako su trgovina i zanatstvo postale dominantne privredne grane, a pljačkanje je velikim delom usmereno izvan Atine na druge države. To je najveća zasluga Solona.

Pokretna imovina - novčano bogatstvo, bogatstvo u robovima i brodovima raslo je sve više i više, da bi na kraju postalo samo sebi svrha. I time je prestala praktično proizvodnja za zadovoljenje potrebe građana Atine, već za bogaćenje jednog malog dela građana. Ta mogućnost bogaćenje pojedinaca koji nisu pripadali aristokraciji, omogućila im je da se uvrste u red bogatijih čak i od aristokracije. Postali su tako ozbiljna

konkurencija plemićima u pogledu vlasti i na kraju su uspeli da ih nadvladaju i preuzmu vlast.

Budući da je time nestalo i nasledno pravo na funkcije vlasti, pojavile su se stranke - udruženja pojedinaca za branjenje svojih staleških interesa, tj. njihovih prava na pljačku. Mogućnost da vlast usmerava tokove pljačke je rodila unutrašnje borbe stranaka radi preuzimanje vlasti i usmeravanje tokova privređivanja na svoj mlin. Te borbe za vlast su počele u dalekoj Atinskoj državi, pa i dan danas traje!

Aristokratija pod vođstvom tiranina Pisistrata je uspela na kratko vreme da povрати svoju vlast, ali ih je opet oborio Klisten sa svojom >revolucijom<. Klisten je potpuno reorganizovao javnu upravu Atine i, budući da je opet vlast prešla u ruke bogataša van aristokratije, ukinuo je i formalno administrativnu podelu na četiri plemena Atike. Čitavu Atiku je podelio na stotinu samoupravnih opštinskih okruga - dema. Građani (demoti) naseljeni u jednom okrugu birali su svog starešinu i blagajnika, kao i trideset sudaca za manje parnice. Takođe su dobili i vlastiti hram i zaštitnog boga ili heroja. Sami su birali sveštenike. Najviša vlast je bila skupština građana (demota) okruga.

Deset dema - okruga, je sačinjavalo jedno pleme. Dakle, nova plemena nemaju nikakve veze sa starim ni po imenu - njihov naziv je bio mesno pleme. Mesno pleme nije bilo samo samoupravno političko telo već i vojničko. Mesno pleme je biralo prvog

plemenskog starešinu koji je zapovedao konjicom. Zatim, drugog koji je zapovedao pešadijom i još trećeg, koji je bio vrhovni starešina i zapovedao svima regrutovanim sa područja plemena. Pored toga je pleme bilo dužno da da pet lađa sa posadom i zapovednikom. Pleme je dobijalo kao zaštitnika jednog od antičkih heroja i po njemu se zvalo. Konačno je pleme biralo petdeset većnika za atinsko veće.

Atinskom državom je vladalo veće od petstotina izabranika ovih novih deset plemena. Poslednja instanca vlasti je bila narodna skupština, gde je svaki atinski državljanin imao pristupa i pravo glasa. Nije bio samo jedan vrhovni činovnik (orhont) izvršne vlasti, nego više njih za razne upravne grane i sudove. Kliten je, za razliku od Solona koji je centralizovao upravljanje državom, izvršio ponovo decentralizaciju upravljanja. Samostalnost dema je bila skoro potpuno ista kao što je bila kod roda. Dem je imao ratne starešine kao što ih je nekada imao rod, ali su birane prema novoj ratnoj podeli starešinstva u plemenu. Dalje je dem imao, kao i rod, narodnu skupštinu.

Vidljivo je da je Kliten manipulirao s time: Ako više nemate rodovsku zajednicu, imate dem, pa imate ko da vas štiti od nametanja nepoželjnih odluka. Ovo zadnje je bio privid. Iako je ta skupština trebala da sve odluke donosi konsezusom, to u praksi nije bio uvek slučaj. Obično se konsezusom donosile odluke po manje važnim pitanjima, a po važnijim se nadglasavalo.

Atinska država je bila pravi majstor za to. Ovde se vidi razlika između norme i normativa - između zakona i njegovog sprovođenja u praksi. Dakle, ova nova administracija je bila čista prevara, da se nešto menja. Utvrđivao se na novi način sistem raspodele putem pljačkanja, pa je dobio novu formu. SADRŽAJ OSTAO ISTI! Kliten je znao da će prevara lako da prođe ako ima analogiju sa rodovskom zajednicom, jer je rodovska tradicija još živela u narodu.

Atina je imala vojsku i mornarnicu koja je, uglavnom, služila da se osvajaju i pljačkaju nove teritorije, pribavljaju novi robovi, štite trgovački putevi, brane vlastite i osvojene teritorije i drže robovi u potčinjenosti. Građane, slobodno stanovništvo, je držala u redu policija koja je stara koliko i država. Uređujući svoju državu, Atinjani su uredili i policiju, pravu žandameriju od strelaca pešaka i konjanika. I TO OD ROBOVA! Zašto od robova? Atinjani su smatrali da je to ponižavajuće i sramotno za slobodnog čoveka.

I tako je Atinska država sa ovom Klitenovom >revolucijom<, uglavnom, bila završena. Rodovska zajednica i njeno uređenje KONAČNO I FORMALNO SAHRANJENO. To je bila sada ROBOVLASNIČKA DRŽAVA, gde je carovalo NASILJE! Umesto SLOBODE imala je roblje: ženu iz vlastitog roda, i robove iz drugih plemena, rodbinskih ili stranih. Umesto stvarne JEDNAKOSTI u mogućnosti sviju da privređuju, da ravnopravno vrše raspodelu i razmenu stečenog kooperativnim radom, došla jednakost u pravu

međusobnog pljačkanja jedan drugog, kako ko zna i ume. Umesto BRATSTVA - egoizam pojedinaca i razvijanje >teorije< o individualizmu privređivanja i bogaćenja pojedinca u kooperativnom društvu, naravno bez pljačkanja.

Da vidimo kako su postignuti ciljevi biološkog sistema zvanog čovek. Jednom manjem delu slobodnih građana koji su se bolje snašli u međusobnom i pljačkanju drugih van Atine, osiguran je ne samo opstanak, već i njegovo olakšanje i unapređenje. Nekima je isuviše prelivalo pa su nalazili smisao svog života u raznim iživljanjima i dokazivanju svojeg bogatstva. Ostali slobodni građani su imali osiguran kakav takav opstanak. O većini prebivalaca Atinske države, o robovima i da ne govorimo, dobro im je bilo ako su imali osigurani goli opstanak.

Rad robova je učinio da su slobodni građani Atine smatrali rad ponižavajućem. Kako su pojedinci ostajali bez predmetnih preduslova za proizvodnju, bez zemlje i robova na njoj, kako više nije bilo mogućnosti da ih pretvore u robove, kako je rad bio poniženje za njih, morala je klasa na vlasti da im obezbedi kakav takav opstanak. Tako su jedino mogli da kupe mir u državi, a to im nije bilo teško bar na začetku procvata Atine. U tom periodu je u Atini bilo 90.000 slobodnjaka, muških, zenskih i dece. Robova oba spola je bilo oko 365.000, a šticećenika i robova-slobodnjaka oko 45.000. Na svakog odraslog muškarca bilo je u proseku 18 robova i više od 2 šticećenika.

Akumuliranje i koncentracija bogatstva u rukama malog broja pojedinaca, dovelo je do siromašenje većine građana od koji je jedan dobar deo bio potpuno siromašan. Neki autori smatraju da je to bio glavni uzrok propasti Atine, a ne demokratija, kako misle drugi autori. Možda su u pravu i jedni i drugi, ali je sigurno da su to bili neki od brojnih uzroka propasti. Ipak, možda treba glavni uzrok propadanju Atine tražiti u njenom porazu u tridesetgodišnjem ratu sa feudalnom Spartom. Od tog doba, pa do zauzimanje Atine od Rimljana 78 godine pre naše ere, Atina je sve više i više ekonomski padala. Iako je u međuvremenu Sparta, u četvrtom veku pre naše ere, bila pokorena od Tebe, to propadanje se nastavilo, pa uzrok propadanju treba tražiti još i u pojavi nove moćnije konkurencije na tadašnjem svetskom tržištu i presecanju morskih puteva trgovine od strane jače pomorsko - trgovačke sile.

Videli smo kako je kod Grka lična svojina, svojina pojedinaca na predmetnim preduslovima proizvodnje, zahvaljajući novcu-virusu razorila rodovsku zajednicu i njenu najvišu organizaciju - pleme. Da vidimo kako je to bilo u Rimu.

Rim - nastanak države

Prema legendi Rim je nastao od tri plemena, sa po stotinu roda i trideset bratstava. Rimska rodovska zajednica je bila podobna grčkoj, a ova je pak bila slična rodovskoj zajednici Irokeza.

U najstarije doba grada Rima rodovska zajednica imala je sledeće uređenje:

1. Uzajamno nasledno pravo rodovskih drugova - imetak je ostajao u rodu. Rimski rod je imao, kao i grčki rod, očinsko pravo, pa su potomci po ženskoj lozi bili isključeni iz nasleđa. Prema zakonu dvanaest ploča, najstarije nama poznato pisano rimsko pravo, nasleđivala bi muška deca. Ako njih nema, onda rođaci po muškoj lozi. A ako i njih nema, onda su to delili rodovski drugovi. U svakom slučaju imetak je uvek ostajao u rodu. Ovde se već vidi postepeno prodiranje novih odredbi paterijarhata u staro rodovsko običajno pravo materijarhata. Nastale promene su prouzrokovane povećanjem bogatstva pojedinca i pretvaranjem u ličnu svojinu predmetne preduslove proizvodnje. Tako je, prvobitno jednako nasledno pravo rodovskih drugova, sada ograničeno prvo na porod i rodbinske veze, pa tek onda na ostale članova rodovskog društva. Egoizam, želja da se stečeno na ma koji način zadrži za sebe i svoju decu polako zamenjuje brigu za sve članove roda, pa i za decu roda.

2. Posedovanje zajedničkog groblja za rod.

3. Zajedničke verske svečanosti.

4. Obaveza da se ne sklapaju brakovi unutar roda je ostala, samo su sada žene prelazile u rod muža.

5. Zajednički zemljišni posed je ostao, iako je dosta zajedničke zemlje podeljeno pojedincima, odnosno domaćinstvima. Navodno je to uradio Romul, dajući pojedinim domaćinstvima oko hektar zemlje. Ipak je ostalo nešto zemlje u posedu plemena i roda. Ovde se kod Rimljana javla nešto specifično što Grci nisu imali - posed zemlje od DRŽAVE. Kao što ćemo videti, oko tog poseda se okretala cela unutrašnja istorija Rima.

6. Dužnost rodovskih drugova da se uzajamno zaštićuju i pomažu. To pravo se dugo provlačilo u rimskoj istoriji, iako je egoizam sve više prodirao.

7. Pravo da pojedinac nosi ime roda. To se sačuvalo do doba careva. Oslobođenim robovima se dozvoljavalo da uzmu ime roda svojih nekadašnjih gospodara, ali nisu imali nikakvih rodovskih prava.

8. Usvajanje stranaca u rod se vršilo od neke porodice pa je to značilo i primanje u rod iste.

9. Pravo biranja i svrgavanja vođa nigde se ne pominje. Pretpostavlja se da je postojalo, budući da su se u prvo doba Rima sve funkcije popunjavale izborom ili imenovanjem, počevši od najnižih pa do kralja.

Gotovo još trista godina nakon osnivanja Rima (peto stoleće pre naše ere) bila su rodovska prava toliko velika da su mogli da vode rat bez dozvole.

Kao što je rečeno deset rodovskih zajednica su činila bratstvo. Rimska bratstva su imala više ovlašćenja od grčkih. Svako bratstvo je imalo svoje verske čine, svetinje i sveštenike. Sveštenici pojedinih bratstva su činili jedan od tri rimska sveštentička kolegijuma.

Deset bratstva su sačinjavala pleme, koje je, verovatno, imalo, kao što su imala i ostala latinska plemena, biranog vođu - vojskovođu, i vrhovnog sveštenika. Rimsku državu su sačinjavala tri plemena.

Uređenje rimske države je bilo takvo što je javne poslove vršio senat sastavljen od trista starešina roda. Uobičajilo se da se starešina roda, a time član senata, bira iz jedne iste porodice. Te porodice polako postaju plemićke (predstavljaju pleme), pa počinje i u Rimu da se javlja aristokracija - plemstvo. Ove plemićke porodice su se nazivale patricije (očinske, pater=otac). Ove su pretendovale na isključivo pravo ulaska u senat i u drugim funkcijama rimske države. Tako su na potpuno isti način kao kod Grka došli do naslednog prava. Romul je bio taj koji im je dao nasledno pravo.

Senat je imao pravo odluke u mnogim poslovima. Pored toga pravo predhodnog savetovanja u važnijim odlukama o kojima je odlučivala narodna skupština, a naročito pri donošenju novih

zakona.

Narodna skupština je bila sastavljena od bratstava. Narod se sastajao, grupiran po bratstvima (verovatno i po rodovima) i pri donošenju odluke svako bratstvo je imalo samo jedan glas. Pored donošenja odluke o zakonima, narodna skupština je birala sve više činovnike, uključujući i rekxa (tkz. kralja). Donosila je odluke o ratu (senat je zaključivao mir), kao i odluku o prizivu smrtne kazne nekog rimskog građevina.

Reks nije bio neki apsolutni vladalac. Bio je vojskovođa, vrhovni sveštenik i predsedavao određenim sudovima. Civilnih ovlašćenja, ili vlasti, nad životom, slobodom i vlasništvom građana uopšte nije imao, osim ukoliko to nije proizlazilo iz njegovih disciplinskih ovlašćenja kao vojskovođe, ili kao izvršitelja sudskih odluka. Funkcija rekxa nije bila nasledna već izborna. Skupština bratstva bira novog rekxa, obično ličnost po predlogu dosadašnjeg rekxa. Na sledećoj skupštini se isti svečano ustoličava.

Poput Grka u >herojsko< doba, živeli su Rimljani u vojničkoj demokratiji, koja se temeljila na rodu, bratstvu i plemenu i iz njihovih pravila razvijena. Ma da su bratstva i plemena delimično bila veštačka tvorevina, ona su bila formirana prema dobrim i prirodno nastalim uzorima rodovskog društva, iz kojeg su proizašli. Iako je samorodno patricijsko plemstvo uhvatilo dosta korena, iako su reksi - kraljevi, nastojali da prošire svoja ovlašćenja i vlast, sve to ne menja prvobitni osnovni

karakter uređenja rimskog društva i države.

U međuvremenu se stanovništvo Rima umnožilo, zahvaljajući brojnim naseljavanjima prebivalstva iz novo osvojenih latinskih krajeva. Svi ti novi pripadnici rimske države nalazili su se izvan starih rodova, bratstava i plemena Rima. Dakle, nisu sačinjavali pravi rimski narod. Ti, koji nisu pripadali trima rimskim plemenima, su bili lično slobodni građani. Mogli su posedovati zemlju. Plaćali su poreze i vršili ratnu službu. Jedino što nisu mogli je da učestvuju u skupštinama bratstava, i da učestvuju u delenju osvojenih zemljišnih poseda koji su smatrani državnim posedom. Oni su sačinjavali PLEBS, isključen iz prava da upravlja državom, kao i da dobije svoj udeo pri podeli predmetnih preduslova proizvodnje - novi deo zemlje osvojene i njihovom krvlju. Budući da je Rim neprestano osvajao nove teritorije, to se plebs sve više umnožavao, tako da je postao preteća sila rimskom narodu, tj. pripadnicima triju plemena. Budući da je plebs vršio ratnu službu - ratovao, to je bio dobro vojnički obučen i naoružan, pa kada je brojčano ojačao, postao je potencijalna opasnost takvoj raspodeli vlasti i raspodeli ratom stečenih teritorija. Toj opasnosti pridolazi još i to, što je većina zemljišnih poseda bila u rukama rimskog naroda, a manji deo pripadao plebsu, dok su trgovina i industrija, mada u povelju, bile pretežno kod plebsa.

Kao što vidimo u pogledu pljačkanja su Rimljani i Grci bili

jednaki. Svako je gledao da što više prigrabi za sebe, a pri tome nije birao sredstva. Položaj na vlasti, raspoloživa oružana sila, prevara i manipulisanje su bili glavni argumenti u raspodeli stečenih dobara.

Kako je uništeno rodovsko uređenje Rima i ko ga je uništio, na žalost, se ne zna, jer nema pisanih tragova. Kao uzrok toj propasti uzima se za sigurno sukob između plebsa i rimskog naroda.

Uvođenjem novog uređenja Rimske države se pripisuje reksu Serviju Tuliju, koji se oslanjao na grčke uzore, naročito na Solona. Stvorena je nova narodna skupština od svih građana Rima, prema tome da li su, ili nisu vršili ratnu službu. Oni koji su bili obavezni za ratnu službu bili su podeljeni prema bogatstvu u šest klasa. Prvu klasu su sačinjavali oni sa prihodom od 100.000 i više asa (asa - novčana jedinica Rima). Drugu, oni sa prihodom od 75.000 do 100.000 asa, treću, oni od 50.000 do 75.000 asa, četvrtu, oni od 25.000 do 50.000 asa, petu, oni od 11.000 do 25.000 asa. Šestuu klasu su činili oni sa prihodom do 11.000 asa, pa oni bez ikakvog prihoda, građani bez ikakve službe i imanja - proleterii, i još oni nesposobni za ratnu službu.

Muški građani sposobni za ratnu službu bili su podeljeni u centurije. Jedna centurija - 100 ratnika (cent = 100). Novo zamišljena narodna skupština se sada satojala, umesto od bratstva, od centurija. Jedna centurija je imala jedan glas. Da bi pri glasanju sve bilo u redu, pomogao im je onaj naš famozni

novac-virus. Tako je određeno da prva klasa, najbogatiji, formiraju 98 centurija, druga 22 centurije, treća 20 centurija, četvrta 22 centurije, peta 30 centurija i šesta, valjda forme radi, 1 centuriju. Ukupno 193 centurija, od kojih prva klasa ima 98, dovoljno da izglasaju što im odgovara budući da je skupština donosila odluke prostom većinom.

Na ovu skupštinu centurija su prešla sva prava skupštine bratstava. U rimskoj državi od roda, bratstava i plemena, ostale su samo uspomena i sećanje, i neke verske svetkovine. U samom Rimu je sada bilo četiri plemena umesto tri sa nizom političkih prava i svako to pleme je nastanjivalo četvrtinu Rima.

Time je i u Rimu, još pre ukinuća tkz. kraljestva, razbijeno staro društveno uređenje koje je počivalo na krvnim vezama, a na njegovom mestu je postavljeno novo državno uređenje, utemeljeno podelom na područja i na RAZLICU U BOGATSTVU! Javna vlast se sastojala od onih sposobnih za ratnu službu, a nasuprot njima su bili oni obespravljani: sa primanjima do 11.000 asa, nesposobni za službu, bez zemlje i službe - proleterci, i, naravno, robovi.

Unutar ovog novog društvenog uređenja stvorenog pomoću novca-virusa, i dalje se stvara >podloga< za njegovo >oplođavanje<. Proteruje se poslednji reks Tarkvinije Superba, zbog uzurpiranja kraljevske vlasti. Reks je sada zamenjen sa dva konzula - vojskovođe, sa sličnim kompetencijama kao kod Irokeza. Unutar ovakvog uređenja kreće se skoro cela istorija

rimске republike (res public = vladavina naroda). Ta istorija je puna borbi između patricija i plebejaca za vlast i za raspodelu državnih poseda zemlje i drugih dobara i ide do konačnog nestanka patricijskog plemstva zbog pojave nove klase krupnih posednika zemlje i novca, uglavnom, sastavljena od plebejaca. Ta klasa je, malo po malo, prigrabila sav zemljišni posed od seljaka upropašćenim ratnom službom, da bi zatim bezdušnim robovskim radom obrađivala te velike komplekse zemlje i time desetkovala i oosiromašila stanovništvo Rimske države, otvorivši tako vrata carevima i njihovim naslednicima.

Jasno je da je ovaj preokret u rimskoj državi izvršen pomoću raznih prevara i manipulisanja, kao i silom kada je trebalo. Od vladavina vođa - reksa, pa do careva i careva-bogova, to je put kojim nije išla samo rimska država, nego i druge robovlasničke države. Kako je propala rimska država biće nešto u sledećem poglavlju, a više kada budemo govorili o nastanku feudalne države.

Germani - nastanak države

Germani su jedan od naroda koji nije poznavao ropstvo - nije imao svoju robovlasničku državu. Tako je izbegao da stvara vlastitu robovlasničku >civilizaciju< već je direktno stupio u >civilizaciju< rimske države. Zbog toga nemaju vlastitih pisanih dokumenata o svom rodovskom životu i uređenju. Za saznanje o tom njihovom rodovskom uređenju prinuđeni smo da za to koristimo rimske izvore. Rimljani su im bili susedi, ratovali su međusobom, neke germanske pokrajine su bile pod rimskom upravom, dosta Germana su bili rimski plaćeni ratnici, pa je u rimskoj hronici dosta pisano o Germanima.

Iz te hronike se vidi da su, u doba kada je živeo Tacit u Rimu, germanski narodi bili na tkz. višem stepenu varvarstva. Prema Tacitu je njihovo društveno uređenje plemena bilo skoro isto kao i kod Rimljana i Grka: rod (gens po nemačkom) i bratstva su činile pleme. Za manje važne stvari plemenom je upravljalo veće kojeg su činile starešine roda. Za važnije stvari imali su narodnu skupštinu. Predlog odluke za donošenje na skupštini je obično pripremalo veće starešina roda. Starešine roda su se oštro delile od vojskovođa roda. Starešine su obično bile birane iz iste porodice i bile su delimično izdržavane darovima rodovskih drugova. Ti darovi su bili u vidu stoke, žita i sl. Prelaz Germana na očinsko pravo, pogoduje, kao što je pogodovalo

kod Grka i Rimljana, preobražavanju izbora starešina u nasledno pravo, pa su tako i kod Germana stvorene plemićke porodice, tj. aristokratija. Pri seobi naroda, ili ubrzo po njoj, je ova aristokracija nestala.

Vojskovođe se biraju bez obzira na poreklo, po kriterijumu sposobnosti. Imali su malu vlast i morali su delovati vlastitim primerom. Tacit pripisuje sveštenicima stvarnu disciplinsku vlast u vojsci. Ovo je interesatno jer ukazuje na to da je kod Germana ta vlast bila vezana za etiku i moral tog društva.

Pravu moć je imala narodna skupština. Kralj, ili plemenski starešina predsedava, a narod mrmljanjem odlučuje za ne, a aklamacijom za da. Skupština je u isto vreme bila i sud gde su donosile odluke o kazni i o smrtnoj presudi. Smrtne presude su bile predviđene samo za kukavličuk, izdaju naroda i neprirodan blud. Sud je postojao još, i u rodu, i u bratstvu. Sudu je predsedavao odgovarajući starešina koji je samo postavljao pitanja. Osudu je, kod Rimljana, uvek donosila zajednica.

Plemenski savezi su Germani počeli da obrazuju još za vreme Cezara. Na čelu tih saveza je već kod nekih na početku bio kralj. Vrhovni vojskovođa je težio, kao kod Grka i Rimljana, za despotskom vlašću pa je neki to i postignuo. Takvi srećni uzurpatori nisu, međutim, bili potpuno neograničeni vladari. No, ipak je to bio početak kidanja spona rodovskom uređenju.

Budući da Germani nisu imali robovsko društvo, to su pokorene prinuđavali da im plaćaju danak i zbog toga su ih

vezivali za zemlju, koju su bili dužni da obrađuju. To je bio početak stvaranja feudalnih odnosa kod Germana. Oslobođenici od danka su ostajali u podređenom položaju jer nisu pripadali plemenu. Ti slobodnjaci, najčešće bivši robovi pokorenog plemena su se najčešće dodvoravali kralju, tako da su mnogi od njih postali i kraljevi miljenici. Mnogi od njih su za to dodvoravanje dobili od kralja, bogatstvo, čast i dostojanstvo. (Slično se desilo kada su Germani osvojili rimsko carstvo. Tada su vojskovođe postali kraljevi, vladari i gospodari osvojenih teritorija. Kod Franaka učeni robovi, sada oslobođeni ropstva, igrali su veliku ulogu, isprva na dvoru, zatim u državi, jer novopečeni kraljevi nisu hteli da zaostaju rimskoj aristokraciji. Novo plemstvo potiče velikim delom od tih bivših robova. Takvo ponašanje je razumljivo, pokoreni su bili na višem nivou kulture, a novi osvajači su hteli da ih imitiraju, pa je jedina mogućnost bila pretvaranja tih robova u plemiće.)

Pojavi kralja kod Germana je pogodovalo postojanje vođa družina formiranih za vlastito ratovanje protiv plemena koja nisu htela da sklope mirovni ugovor. U početku su to bile privremene družine koje su se rasturale po obavljenoj pljački. Vremenom im je pljačka postala trajno zanimanje i izvor prihoda, pa su se družine ustalile. Te družine su nastajale tako što je, obično, vojskovođa okupio oko sebe mladiće, željne relativno lakog života, umesto teškog rada na zemlji. Bili su obavezni na međusobnu vernost. Vođa ih je opskrbljivao i

darivao. Određivao im je i hijerarhiski nivo u družini. Tako je oko vođe stvorena telesna garda i družina uvek spremna za manje pohode. Za veće pohode su se udruživale više družina iz drugih rodova. Ma koliko su te družine bile slabe, (kao takve pokazale su se na pr. kod Odokara u Italiji) ipak su bile uzrok propadanju stare narodne slobode i načina biranja starešina. Za vreme seobe naroda, i posle, su te družine preuzele vlast.

Te družine su pogodovala rađanju nove vlasti - vlasti kraljeva. Tacit primećuje, da bi se mogle te družine da drže stalno na okupu, trebalo je stalno ratovati i pljačkati. Pljačka je tako postala sama sebi svrha. Ako gospodar družine - kralj, nije imao posla za svoju družinu u blizini, odlazio je sa družinom tamo gde se moglo da ratuje i pljačka. Zbog toga su se formirale germanske pomoćne vojske, sastavljene od tih družina, koje su se borile na strani Rima, čak i protiv samih Germana. Kao što vidimo plaćenička vojska je nastala u dalekoj ljudskoj istoriji. Nakon osvajanja Rimskog carstva, vojskovođe su postajali kraljevi osvojenih teritorija, a članovi njihove družine su proizvedeni u plemiće. Kraljeve i te nove plemiće, da ne bi zaostali za pokorene, trebalo je naučiti kulturi i ponašanju na dvoru. Za to su bili najpogodniji, kao što je ranije rečeno, obrazovani bivši robovi i pokoreni plemići. I tako su se Germani implatirali u stari poredak pokorene države, osvežili plemićku aristokraciju i uveli feudalni poredak.

Po Tacitu, Germani su bili vrlo brojna narod. Pojedinačnu

sliku o brojnosti pojedinih germanskih naroda dao je Cezar. Po njemu, a prema rimskoj karti naseljenosti Germana, bilo ih je oko 5 miliona. Tome treba dodati i one van te karte, pa će se doći do brojke od najmanje 6 miliona. To je bilo za barbarsku grupu naroda veoma veliki broj. Nakon seobe naroda germansko stanovništvo se mnogo razmnožilo, što je prouzrokovalo i napredak u proizvodnji dobara. Na to ukazuju nalazišta u šleskim tresitištima. Prema nađenom rimskom novcu, ta nalazišta potiču iz trećeg veka po našoj eri. Nađeno ukazuje da je u to doba na Istočnom Moru već bila razvijena metalna i tekstilna proizvodnja. Dalje, da je postojao živ promet sa rimskim carstvom i određeni luksuz kod bogatih Germana. Svi ti nalazi ukazuju da je stanovništvo bilo već gusto naseljeno.

No, u to doba počinje i opšti navalni rat Germana na rimsko carstvo. Rimsko carstvo je napadnuto na celoj liniji odbranbenog bedema Rajna - Dunav, od Severnog do Crnog Mora. Germani su počeli svoje širenje, što je jedan od dokaza da su se dosta razmnožili. Ta borba Germana sa Rimljanima je trajala oko trista godina. Za to vreme su čitava plemena gotskog naroda (sa izuzetkom skandinavskih Gota i Burgundijaca) prodiralo prema jugu i sačinjavali su levo krilo navalne linije. U središtu te linije, preko gornjeg Dunava, su prodirali Gornji Germani (Herminonci). Na desnom krilu, preko Rajne su prodirali Ingvonci - Franci. Ingvonci su osvojili Britaniju. Krajem petog veka je Rimsko carstvo bilo lišeno snage, beskrvno, nemoćno i

potpuno otvoreno nadirujućim Germanima.

Germani su stajali na lešini antičke grčke i rimske >civilizacije<. Preko svih zemalja bazena Sredozemnog mora bilo je prešlo nivelirujuće rende rimskog svetskog gospodstva i to niveliranje je trajalo stolecima. Tamo gde se nije opirao grčki jezik, svi nacionalni jezici morali su ustupiti mesto iskvarenoj latinščini. Nije više bilo nacionalnih razlika. Nikakvih više Gala, Ibera, Liguraca, Noričana i drugih - svi su postali Rimljani. Rimska uprava i pravo svuda su razorili stare rodovske zajednice, odnosno države, a time i poslednji ostatak lokalne i nacionalne samostalnosti. Novopečeni rimski >civitet< nije pružao nikakve naknade za to. Nije izražavao nikakvu nacionalnost, nego samo pomanjkanje iste. Svuda je bilo elementa rađanja novih nacija. Latinski dijalekti raznih provincija se sve više diferenciraju. Prirodne granice, koje su pre učinile samostalnim provincijama Italiju, Galiju, Španiju, Afriku i dr., još su postojale i osećale su se. Ali nigde nije bilo snage koje bi ove elemente mogla organizirati u naciju. Nigde još nema ni traga razvojne sposobnosti, opore snage, a kamo li stvaralačke moći. Golemu ljudsku masu neizmernog područja držala je na okupu samo jedna spona - rimska država. A ta je vremenom postala najgori neprijatelj i tlačitelj tih masa. Provincije su uništile Rim.

I sam je Rim postao provinciskim gradom i poput ostalih, privilegovan, ali više ne vlada. Nije bio više središte svetskog

carstva, čak niti više sedište careva - cesareva, koji su stolovali u Konstantinopolju, Trijeru, Milanu. Rimska država je postala gorostasna, komplikovana mašina isključivo za isisavanje bogatstva svojih podanika. Porezi, državni danak i davanja svake vrste, gurale su potlačene mase u sve veću bedu. Iznuđivanja, koja su vršili u provincijama guverneri, poreznici i vojnici, povećavali su taj pritisak centralne vlasti do neizdržljivosti. Rimska država sa svojim svetskim gospodstvom je dospela dotle da je morala da ga brani od unutrašnjih pobuna i od spoljašnjeg nadiranja varvara - Germana. Red, koji je zavodila u unutrašnjosti carstva, je bio gori od svakog nereda. Varvare, protiv kojih se je, navodno, borila da bi zaštitila svoje građane, ti građani su ih očekivali kao svoje spasioce.

Društveno stanje nije bilo ništa manje očajno. Već pri kraju republike, cilj rimskog gospodstva je bio bezobzirno pljačkanje, eksplotisanje osvojenih provincija. Uvođenjem carstva nije se odstranilo ovo pljačkanje, nego se je još više potenciralo. Što je carstvo sve više propadalo, to su sve više rasli porezi i davanja. Činovnici su sve više postajali besramniji, pa su pljačkali i iznuđavali još i za svoj džep.

Trgovina i zanatstvo nisu nikada bili preokupacija Rimljana - gospodara naroda. Oni su bili tada nenadmašni, i do današnjih dana neprevaziđeni, u pogledu visine lihvarske kamate. I pljačkanje pomoću inflacije je njihov izum - kovali su novac čija nominacija nije sadržala onoliko metala koliko je pisalo

nego manje. Što se od trgovine zateklo i održalo, propadalo je pod pljačkom činovništva. Ono što je još životarilo od trgovine otpada na istočni, grčki deo rimskog carstva. Opšte osiromašenje, nazadak: prometa, znanstva i umetnosti, opadanje stanovništva, propadanje gradova, vraćanje poljoprivrede na niži stepen - eto to je rezultat rimskog svetskog gospodstva i primene novca-virusa za pljačkanje. Da budemo pošteni, ostalo je bar nešto od građevinarske sposobnosti i umetnosti ondašnjih ljudi, čemu se još danas divimo: VELEPNE GRAĐEVINE, DVORCI, KOLOSEUME I DRUGE TVOREVINE - RUŽNE USPOMENE NA NEČOVEČNOST RIMSKE DRŽAVE.

Poljoprivreda, koja je u čitavom starom svetu bila odlučujuća grana proizvodnje, u rimskoj državi je to bila više nego ikada dotle. U Italiji su gorostasni kompleksi veleposeda (latifundije) do kraja republike zauzimali čitavu teritoriju. Iskorišćavali su ih dvojako. Prvo, kao pašnjake gde je stanovništvo bilo zamenjeno, uglavnom, ovcama i kravama, za čije gajanje nije trebalo mnogo robova. Drugo, iskorišćavali su ih kao vile - posed rimskog krupnog zemljoposjednika na kojem je masom robova vođeno vrtarstvo u velikom stilu, uglavnom, za prodaju na gradskim tržnicama. Sa siromašenjem vlasnika i propadanjem gradova, veliki pašnjaci su se nekako održavali, za razliku od vila - vrtarstva koje je propadalo. Latifundisko gospodarstvo zasnovano na robovskom radu se nije više isplaćalo, iako je tada to bio jedini mogući način masovne

proizvodnje. Sitna kultura zemlje polako postaje opet jedini oblik proizvodnje, koliko-toliko isplativ.

Jedna za drugom su se vile komadale na manje parcele i izdavale zakupcima koji su plaćali određenu zakupninu, ili su se davale na upravljanje patiarima, koji su za to dobijali šesti do deveti deo od proizvodnje. Najčešće bi se ove male parcele davale kolonima - seljacima zakupcima koji su plaćali određeni iznos. Ti seljaci, bivši robovi, su bili vezani za tu parcelu, pa ih je vlasnik prodavao zajedno sa parcelom. Koloni, doduše, nisu više bili robovi, ali nisu bili ni slobodni. Nisu mogli da se žene sa slobodnim ženama, a njihovi međusobni brakovi nisu se smatrali punovažnim, nego, slično kao kod robova, obično priležništvo. Time se izbegavalo pravo nasleđivanja. Koloni su bili preteče srednjevekovnih kmetova i začetak uvođenja feudalizma u rimskoj državi.

Antičko ropstvo je bilo iživljeno. Ono više ni na selu, niti u gradu, u manufakturi, nije davalo dovoljno prihoda koji bi bio vredan truda - tržište za njegove proizvode je presahnulo, a time je i pljačkanje smanjeno. U sitnoj poljoprivredi i malom zanatstvu, na šta je spala golema proizvodnja dobara iz doba procvata republike i carstva, nije bilo mesta za toliko robova. U društvu je još bilo mesta samo za kućne robove bogataša. No, ropstvo iako u izumiranju, još je uvek bilo uticajno na svest slobodnih članova rimskog naroda - rad je bio i dalje nedostojan za Rimljanina. Slobodni rimski građani su rasli na sve strane,

od oslobođenih robova i kolona, s kojima nisu znali šta da rade.

Pojava hrišćanstva nije bila kriva što je antičko ropstvo počelo da izumire. Hrišćanstvo je vekovima živelo sa ropstvom u rimskom carstvu, a i kasnije nije nikada sprečavalo trgovinu sa robovima kod hrišćana. Tako nije sprečavalo tu trgovinu na severu kod Nemaca, niti na jugu kod Mlečana, a niti skorašnju trgovinu sa crncima. Prema biskupu Liutprandu u 10. veku u Verdunu, dakle, u svetom nemačkom carstvu, glavna >industrijska proizvodnja< je bila >proizvodnja< evnuha i njihova prodaja Španiji za mavarske hramove. Naravno, dobit je bila glavna, Dakle, novac! A čovek? Ko pita za njega!

Ropstvo se nije isplaćalo, i zato je izumiralo. Ali izumirajuće ropstvo je ostavljalo u nasleđe preziranje produktivnog rada od strane slobodnjaka. To je bio čorsokak u koji je zapao rimski svet. Ropstvo je bilo ekonomski nemoguće, a rad slobodnih žigosan. Prvo više nije moglo, a drugo je bilo nemoguće kao oblik društvene proizvodnje. JEDINO ŠTA JE MOGLO DA POMOGNE JE POTPUNA REVOLUCIJA!

U provincijama stanje nije bilo ništa bolje. O tom stanju najviše ima podataka iz Galije. Uz kolona ovde je bilo još slobodnih seljaka. Da bi se osigurali od nasilja činovnika, sudaca i lihvara, često bi se sklanjali pod zaštitu kojeg moćnika na vlasti. To su činili ne samo pojedinci, nego čitave opštine, tako da je to rimska država u četvrtom veku morala zakonom da zabrani. Da li je to šta pomagalo onima koji su

tražili zaštitu? Ništa! Zaštitnik im je postavljao uslov da prenesu vlasništvo svojeg zemljišta na njega, a on za uzvrat im je jamčio doživotnu upotrebu istog. (Smicalica koju je crkva u 9. i 10. veku dobro oponašala da bi povećala svoj vlastiti zemljišni posed i to u ime božije.) Marsejski biskup Savijan, oko 475. godine, ogorčeno ustaje protiv takve pljačke. Propoveda da je pritisak rimskih činovnika i krupnih veleposednika postao strašan i tvrdi da su mnogi rimski građani bežali u krajeve koje su već zaposeli Germani, kao i da tamo nisu ni pred čim više strahovali, nego od mogućnosti da opet dospu pod vlast Rima. Da su tada roditelji zbog siromaštva često prodavali svoju decu, svedoči nam zakon protiv prodaje dece.

Germani - varvari oslobodili su Rimljane od njihove vlastite države. Zauzeli su dvetrećine svakolikog rimskog tla i podelili ga međusobom. Delenje se vršilo po rodovima. Zbog razmerno malog broja osvajača, ostali su mnogi predeli neraspodeljeni. Na početku su ti predeli smatrani da delimično pripadaju narodu, a delimično plemenu i rodu. U svakom rodu se oraća zemlja i livade delile na jednake delove i žrebom dodeljivane pojedinim domaćinstvima. Nema podataka da li su tako podeljenu zemlju i livade, po starom rodovskom pravilu, svake godine opet tako delili. Ali, ako je to i postojalo, ono je uskoro nestalo. Vremenom su ti posedi postali privatna svojina pa su mogli da se otuđuju. Šume i pašnjaci su ostali zajednički posed. Način upotrebe istih, kao i način obrađivanja

polja, određivan je prema starom običaju u rodu i prema zaključku rodovske zajednice. Što je rod duže sedeo u svojem selu, što su se sve više Germani i Rimljani stapali, to je sve više nekadašnji rodbinski karakter veze, ustupao mesto teritorijalnom karakteru. Tako je rod nestao u marki - određenoj teritoriji, u kojoj su još dugo bili приметni tragovi rodovskog uređenja. Tako je kod Germana rodovsko uređenje neprimetno prešlo u mesno uređenje i s time se ostvarila mogućnost za formiranje države. To mesno uređenje je ipak još sačuvalo prirodni demokratski karakter rodovskog uređenja i održalo ga je u životu čak i kada je kasnije došlo do degeneracije određenih rodovskih pravila. To je samo pomagalo uzurpatorima vlasti da lakše vrše prevaru i manipulisanje sa narodom, koristeći kao argumenat taj ostatak od rodovskih pravila.

Poznato nam je da je gospodstvo nad pokorenim nespojivo sa rodovkim uređenjem. To kod Germana vidimo u velikom obimu. Germanski narodi, sada gospodari rimskih provincija, trebali su ono što su osvojili da nekako i zadrže. Međutim, niti su mase Rimljana mogli da prime u svoj malobrojni rod, a niti se pomoću tako malobrojnog roda moglo vladati tim masama. Na čelu rimskih lokalnih upravnih tela, koja su po osvajanju Germana i dalje postojala, trebalo je postaviti nadomestak za bivšu rimsku državu. To je mogla biti opet samo država. Tako su Germani morali organe rodovskog uređenja veoma brzo pretvoriti u državne organe. Najbliži zato je bio vojskovođa kao predstavnik

osvajačkog naroda. Obezbeđivanje osvojenih područja, kako prema unutra tako i prema vani, zahtevalo je jačanje njegove moći. I tako se rodovska ustanova - vojskovođa, probrazila u ustanovu - kraljestvo.

Kako se to odigralo može da se vidi na primeru franačke države. Ovde je pobedničkom narodu Salijaca pripalo u puni posed, ne samo, prostrana rimska imanja, nego još i svi oni nepodeljeni vrlo veliki predeli zemlje, a naročito šumski kompleksi. Prvo što je učinio novopečeni kralj Franaka, dakle, dotle priprosti vrhovni vojskovođa Salijaca, a sada pravi zemaljski vladar, je bilo da sva ta prostrana rimska imanja, sve te nepodeljene komplekse zemlje i šuma koji su na početku smatrani kao narodni - plemenski i rodovski posed, proglasi za kraljevsko dobro. Dakle, kao pravi osvajač - pljačkaš, sve osvojeno proglašava za svoj plen, i tada ga deli svojoj pratnji u posed, bilo kao poklon, bilo kao feud. Ova kraljevska pratnja, koja je na početku bila sastavljena od prvobitne njegove družine za lokalno ratovanje i pljačku i od nižih zapovednika, se jako uvećala korišćenjem Gala za činovnike u mesnoj upravi i popunjavanje dvorjanima koji su bili bivši plemići i robovi. Svima je isprva poklonio veliki deo ovih dobara i zemlje. Kasnije im je delio preostala dobra i zemlju kao nagradu sa pravom korišćenja do smrti, a potom doživotno. Tako je stvoreno novo plemstvo. Dosada smo videli dva načina dolaska do plemstva - jedan, kod Grka i Rimljana, i drugi, kod Germana.

Velikim prostranstvom države nije se moglo vladati organima rodovskog uređenje plemena. Veće starešina zbog tog prostranstva je bilo teško brzo okupiti, pa su zamenjeni stalnim dvorjanima. Stara narodna skupština je postojala i dalje, ali kao skupština nižih zapovednika i novih velikaša koji su to postali zbog dobijene nagrade ili poklona.

Franački kraljevi su večno vodili ratove, bilo građanske, bilo osvajačke. Izgleda da im je to bilo u krvi i da su to nosili još iz doba plemenskog uređenja. Ti ratovi su slobodne seljake zemljoposjednike, tako iscrpljivali da su mnogi bili upropašćeni. To je bilo naročito izraženo za vreme Karla Velikog. Seljaci, koji su prvobitno sačinjavali celokupnu vojsku a po osvajanju drugih teritorija činile njeno jezgro, su početkom devetog veka toliko osiromašili da je jedva svaki peti mogao da izađe opremljen za rat (ratnu opremu su sami morali da nabavljaju). Namesto njih su u vojsku došli službenici novih velikaša - feudalaca, među njima i seljaci - kmetovi, potomci onih koji nisu pre poznavali nikakvog gospodara do kralja, a još ranije nikakvog gospodara pa ni kralja, potomci bivših rodovskih drugova. Karlovi naslednici dovršili su sveopšte upropašćivanje seljačkog staleža. Unutrašnji ratovi, slabost kraljeve vlasti, prisvajanja više vlasti od velikaša kojima su se pridružili i grofovi postavljeni još od Karla Velikog, tražeći još i nasledno pravo za sebe, kao i upadi Normana, učinili su svoje. Petdeset godina iza smrti Karla

Velikog franačka država je bila isto tako neotporna pred Normanima, kao što je pre 400 godina bilo neotporno Rimsko carstvo pred Francima. Istorija se ponovila.

I nije samo spoljašna nemoć bila ista kao kod Rimljana, nego i unutrašnji red, ili bolje reći, nered. Slobodni franački seljaci stavljeni su u sličan položaj kao i njihovi rimski prethodnici. Upropašćeni neprestanim ratovima i pljačkanjem od države i njenih činovnika, morali su i oni da traže zaštitu, ne samo kod velikaša, nego sada i kod crkve. Kraljevska vlast je bila preslaba da ih štiti.

Sada su i Franački seljaci morali, kao što su nekada Galski, da prenesu svojinu zemlje na zaštitnika. Tu svoju zemlju su sada uzimali ponovo u raznim oblicima zakupa i pod različitim uslovima. To ih je dovelo do toga da su postepeno izgubili i svoju slobodu. Nakon nekoliko generacija postali su seljaci - kmetovi, vezani za zemlju i prodavani sa njom. Kojom se to brzinom odigravalo je vidljivo iz Irmanove grutovnice opatije Sen Žarmen de Pre koja se tada nalazila kod Pariza. Da se odmah razumemo - reč je o crkvi kao zaštitniku.

Na prostranom posedu ove opatije bilo je još za vreme Karla Velikog naseljeno 2.343 domaćinstva, gotovo sva su bila sa nemačkim imenima. Od tih domaćinstva je bilo: kolona (vezani za zemlju) 2.080, poluslobodnjaka 35, robova 220 i slobodnjaka samo 8! Praksa, koju kao što smo videli odavno biskup Savijan daleke 475. godine proglasio bezbožnom, se primenjivala na

veliko od strane crkve. Kulučenje, koje se sada uvodi sve više u praksu, imalo je svoj uzor u rimskom prisilnom služenju za državu, u angarijama. Služilo je za pravljenje puteva, mostova i drugih zajedničkih objekata samo sada za germanske članove marke. Franačko država se vratila tamo gde su Rimljani bili pre 400 godina.

Sve ovo ukazuje sledeće: Prvo, da je sastav društva i podela vlasništva u propadajućem rimskom carstvu potpuno odgovaralo tadašnjem stepenu proizvodnje u ratarstvu i znatstvu. Drugo, da taj stepen proizvodnje nije se mnogo promenio ni sledećih 400 godina, pa je i Germane doveo na rimski stepen društvenog razvoja, Treće, grad za vreme Germana nije povratio svoju nekadašnju moć, pa uzrok tome treba tražiti što je stepen i način proizvodnje ostao nepromenjen.

Dakle, ovakvo stanje u društvu proizvodi nužno velike zemljoposjednike koji vladaju, i zavisne sitne seljake. Koliko je bilo nemoguće nakalemiti takvoj državi, s jedne strane, rimsko latifundisko gospodarstvo s robovima, a s druge strane, noviju krupnu proizvodnju uz kulučenje, dokazuje veliki eksperimenti Karla Velikog sa poznatim carskim vilama - velikim imanjima, eksperimenti, koji su, vremenom, minuli bez traga. Jedino gde su se održali i dali neke rezultate su velika imanja u samostanima. Plodonosni su bili zato što su i sami samostani bili abnormalna društvena tela i mogla su da daju nešto izuzetno, pa su stoga to bili izuzeci

u proizvodnji.

Ipak za ovih 400 godina vladavine Germana učinjen je bar neki napredak, iako se je to germansko društvo našlo tamo odakle je počelo. Prvo, nestalo je antičko ropstvo kao društveni poredak, i drugo, nestali su slobodni građani koji su se stideli proizvodnog rada, i treće, društvo je moralo da krene u novi poredak. Na žalost, krenulo je u feudalizam.

Neki autori smatraju da je zasluga Germana što je ljudsko društvo krenulo u feudalizam. Međutim, istorija govori da nije tako - Germani su samo odložili nastajanje feudalizma. Sve klice feudalizma je već imalo propadajuće rimsko carstvo, kao i kasnije propadajuća franačka država. Interesatno je da je ropstvo kao društveni poredak, uglavnom, evropski izum i to dveju država grčke i rimske. Možda je bolje reći samo Grčke države, jer Rimljani su ga samo kopirali. Feudalizam je bio skoro svuda po ostalom svetu uobičajeni put ljudskog društva iz rodovske zajednice. U tome su prednjačili istočnjački narodi.

No, nas je interesovala kako je država nastala kod Germana. Kao što smo videli oni su samo kopirali rimsku državu, dajajući joj jednu inekciju pre smrti u vidu rodovskog uređenja države, nešto što nije bilo ni ropstvo ni feudalizam, pa su samo odložili rađanje feudalne države.

Čovek u feudalnom društvu

Odomaćeni izraz u Evropi - feudalizam, dolazi od germanske reči feodum - stoka, reč koja ima svoje korene u rodovskom uređenju. Pod ovim izrazom uobičajeno je da se podrazumeva lensko - plemićko uređenje države. Danas taj izraz je veoma širok pojam koji u sebi sadrži mnogo varijante jedne iste društvene ekonomske zajednice.

Feudalizam, kao dalji razvoj čovečje destrukcije, je nastao iz dva pravca razvoja ljudskog društva: rodovskog i robovlasničkog. Pobornici istoricizma - zakonitosti u razvoju ljudskog društva (Marks, Engels i dr.), tvrde da je feudalizam normalni nastavak robovlasničkog društva, koje je pak normalni nastavak rodovskog društva. Međutim istorija demantuje taj njihov zaključak. Veliki broj naroda je direktno prešao u feudalizam ne stvarajući pre toga robovlasničko društvo. To su Germani, Sloveni, Indijci, Kinezi, Acteci, Maje, Inke, Huni i dr.

Dalje, tvrditi da je taj prelazak na feudalno društvo viši stepen razvoja proizvodnih snaga društva je obična besmislica, sem ako se pod društvom podrazumevaju samo oni koji su vlasti. Oni su feudalizmom stvarno digli na >viši nivo produktivnosti< svoje pljačkanje. Umesto da se muče kao drugi, da obrađuju

zemlju, gaje stoku i sl., bolje je pomučiti se da se drugi na neki način natera da radi za tebe, makar i mačem, i samo ubirati tuđe plodove rada. Robovlasničko društvo je stvarno ostvarilo viši stepen razvoja produktivnosti zemlje i zanatstva, zahvaljući velikim kompleksima zemlje i masovne primene robovskog rada. Kada to više nije moglo da ostvari, to je društvo vraćeno nazad u pogledu produktivnosti, na sitnu poljoprivredu i slabo zanatstvo feudalizma. Osnovna razlika između robovlasničkog i feudalnog društva je u produktivnosti, i u stepenu ropstva. U feudalizmu seljak, kao glavni proizvođač, je prividno bio slobodan, za razliku u robovskom društvu gde je bio običan predmet za rad bez ikakve slobode. Njegova se sloboda ogledala u tome da je sam organizovao proizvodnju. I ništa drugo. Seljak u feudalizmu je bio vezan za zemlju koja je bilo vlasništvo feudalca, pa ga je ovaj prodavao zajedno sa zemljom. Da li može od te svoje proizvodnje da preživi kada da danak je njegova stvar. Šta će još raditi za gospodara, pa je bila stvar tih gospodara a ne njegova. Prinuda nije bila ekonomska već fizička. Feudalac je imao svoju plaćeničku vojsku s kojom je isterivao svoje zakone. Imao je svoje činovnike koji su se o svemu brinuli, najviše da se seljak -kmet opljačka kako treba. Prema ovome je jasno kome je feudalizam bio napredak u razvoju ljudskog društva - samo feudalcu i njegovim pajdašima.

Od ta dva pravca prelaska ljudskog društva u feudalizam, imamo pisane dokumente samo kako je to teklo iz robovlasničkog

društva. Zapadno Rimsko Carstvo, kao što smo rekli, osvojili su Germani. Videli smo ranije da nisu poznavali robovsku privredu, pa su nastavili započeti proces feudalizacije unoseći svoje specifičnosti rodovskog uređenja. Taj proces feudalizacije rimskog društva je išao relativno jednostavnije u zapadnom delu Rimskog carstva.

Za razliku od zapadnog dela Carstva, u Istočnom rimskom carstvu Vizantijska vlast je i sama menjala dosadašnje robovlasničke odnose, prelazeći planski u feudalizam. Taj proces je bio dug, složen, bolan zbog privrednog bogatstva, razvijenije trgovine mnogostrukosti socijalnih odnosa. Na te teškoće u feudalizaciji se uticali Avari i Sloveni sa evropske strane, a Arapi sa aziske strane. Sve ovo joj je omogućilo da se duže održi kao bivši deo ogromnog Rimskog Carstva. To Istočno Carstvo su tek dokrajčali Turci.

Rekli smo da mnogo nema pisanih podataka o prelasku drugih naroda u feudalizam. Ono što ima se odnosi najviše na razna ratovanja, osvajanja i pri tome izčezavaju bez traga čitavi narodi. Sve to govori da nastajanje feudalizma, odnosno stvaranje vazalnih - pokorenih država, nije išlo glatko. Svako se borio da sačuva svoj prostor u kojem vršio pljačkanje i nije hteo da to ustupi bez borbe. Od tih podataka iskoristićemo one koje se odnose na Indiju, na jedan vanevropski narod.

Indija je bila visokokulturna zemlja pre dolaska ratničkih Arijevaca. O toj kulturi govore arheološka nalazišta Mohejo Daro

i Harapa, stara četiri hiljade godine i postojanje pisma koje još nije dešifrovano. Ratnički narodi Arijevci su u toku drugog milenijuma pre naše ere prodrli do Delhija, a u toku prvog milenijuma probijali su se dalje dolinom Ganga. Ono što je za naše izlaganje interesantno, je to da su oni postavili čvrsto društveno uređenje, zasnovano na kastama, tj. podeli rada. Tako su ustanovili četiri glavne kaste: (1) Brahmane - sveštenike, (2) kšatrije - ratnike, (3) vajšije - seljake, zanatlije i trgovce i (4) šudre - oni koji su služili višim kastama. Naravno, na vrhu su bili - osvajači. Ta podela se vremenom povećala do 23 kasta, koje su tek u nedavnoj prošlosti savremene Indije ukinute bar zakonom, jer u praksi još nisu. Mešanje između kasta je bilo zabranjeno i praktično nezamislivo. Takva praksa je ostala i kada su kaste ukinute. Kao što vidimo ta Arijevska ratnička plemena su znala kako da obezbede sebi sigurnu vladavinu, a posebno pljačkanje.

U ostalim feudalnim državama podela na kaste nije bilo. O njihovom unutrašnjem uređenju feudalnog poretka imamo nešto pisanih zakona. Tako na pr. islam ima u Kuranu pored verskih propisa još i o socijalnom uređenju društva i ponašanju pojedinaca, uglavnom bazirano na ranija arapska uređenja i regula.

U feudalizmu je zemlja bila glavna i jedina proizvodnja dobara, pa je bitan odnos vlasništva zemlje i korišćenje iste kao predmetnog preduslova za proizvodnju. U feudalizmu prema

zemlji stoje u različitom odnosu tri kategorije građana. U prvoj kategoriji se nalaze oni građani, koji su na neki način - najčešće osvajanjem, došli u posed velikih površina koje ne mogu ni braniti ni obrađivati sami. Građani te kategorija se prema zemlji ne nalaze u neposrednom odnosu - oni su samo vrhovni vlasnici te zemlje. Vrhovni vlasnici dodeljuje tu zemlju na obrađivanje građanima druge kategorije i oni su koristovni vlasnici. Tako se kao vlasnici zemlje, u evropskim feudalnim zemljama, pojavljuju dve kategorije građana: vrhovni i koristovni vlasnici. Prilikom preuzimanje zemlje koristovni vlasnici se obavezuju, izrično ili prećutno, vrhovnim vlasnicima da će davati određenu rentu, kao i da će vršiti službu vojničkog karaktera. Ovim su vrhovni vlasnici sve svoje brige, bar teoretski, prebacili na koristovne vlasnike: proizvodnju i odbranu od drugih pljačkaša. Ta obaveza vojnog karaktera se ogledala u davanju određenog broja konjanika - vitezova i pešačke pratnje. Da bi građani druge kategorije svoje obaveze ispunili prema prvoj kategoriji i za sebe obezbedili lagodan život, morali su da organizuju proizvodnju na zemlji jer drugog izvora prihoda nisu imali. Zato su oni davali jedan deo zemlje u posed građanima treće kategorije - bezzemljašima. I tako su rođeni kmetovi - seljaci koji su prividno slobodni, a vezani i te kako za koristovne vlasnike.

Ova treća kategorija je bila ta na koju je trebalo da se prevale sve obaveze i da se opljačka do gole kože. Tako su

građani treće kategorije, pre svega, morali da pored sebe, još da hrane i dve kategorije iznad njih. I ne samo to - morali su pored toga još da obezbede sredstva za vojničke potrebe i za lagodan život svojih gospodara. Na feudu je bilo dve vrste zemljišta u pogledu načina obrađivanja. Zemljište koje je u posed dobijao kmet je morao sam da obrađuje, i nije mogao da ga otuđi. Ali zato je gospodar mogao njega da veže za taj posed i prodaje zajedno sa posedom, Prema tome, kako smo ranije rekli, sloboda je bila prividna - ogledala se u tome što kmet sam sebi organizuje proizvodnju. Za gospodarevu zemlju je brinuo sam gospodar. Ali, zemlju koju je feudalac - gospodar, zadržao za sebe je morao kmet da obrađuje kako mu dotični diktira. Tako se na imanjima građana druge kategorije - koristovnih vlasnika, javljaju selišta, mesta stanovanja građana treće kategorije - kmetova. Vrednost feudalnog poseda se dugo određivala prema broju ovih selišta umesto prema veličini zemljišta. Što je i razumljivo - veći broj selišta, veća proizvodnja.

Iz dosada iznetog smo videli da je seljak - slobodnjak bio prinuđen ekonomskim merama, a ne silom, da uđe u podređeni i zavisni položaj i da tako izgubi tu svoju navodnu slobodu. Nije imao drugog izbora. Rekli smo ranije da je sloboda privid u društvu gde vlada kooperacija, podela rada, kao uslov opstanka i olakšavanje istog. To nam potvrđuje to što se desilo u feudalizmu. Dakle, uzimanje zemlje u posed značilo je, prvo, vezivanje sebe i svoje porodice za sudbinu tog parčeta zemlje,

i drugo, preuzimanje na sebe svih obaveza nametnutih od strane koristovnog vlasnika. Za ispoštovanje tih obaveza, gospodar je imao oružanu silu, pa je to bila vanekonomska prinuda. I ne samo to. Gospodar zemlje, koristovni vlasnik, bio je takav moćnik da je sam donosio svoje zakone i propise, sam ih sprovodio i za kmeta bio bog - život i smrt kmeta su bila u njegovim rukama.

Za ustupljeno zemljište u posed, seljak je opet na >kulturniji< način izgubio slobodu. Nije mogao da posed napusti i još je bio prinuđen da plaća takozvanu feudalnu rentu. Ta je imala tri svoja oblika: radni, naturalni i novčani.

Radna renta je bila najlakša za sprovođenje. Kmet je morao da radi - kuluči, na posedu feudalca, i to toliko koliko ovaj odredi. Da bi imao vreme za obradu svoje zemlje morao je da se potrudi da što pre završi sa obradom poseda feudalca. Kmeta nije interesovao prinos na posedu feudalca, niti šta će ovaj da sa njim uradi. Feudalac je, dakle, morao ovde, prvo, da organizuje rad kmeta i, drugo, da plasira proizvode sa svoje zemlje. Ovaj oblik rente je vid robovskog rada, pljačkanja pojedinca u njegovoj vlastitoj režiji. Vlasnik zemlje ovde nije morao da se brine za ishranu i smeštaj roba, niti za njegovu reprodukciju. >Civilizacija< ropstva se digla na viši stepen.

Naturalna renta je dizanje na viši stepen organizacije rada kmeta. Feudalac mu daje i svoj deo zemlje i tako se gubi vid robovskog rada kmeta na njegovom posedu. Za uzvrat kmet je morao da daje određeni postotak od svoje proizvodnje. Kulučenje se

smanjilo i služilo je, uglavnom, za infra strukturu. Dakle, kao vid zajedničke potrebe. Tako je sada feudalcu ostala briga za plasman svog dela proizvodnje i da se obezbedi od varanja kmeta u pogledu količine proizvedenih dobara. Robovlasničkog odnosa, možemo da kažemo, da ga više nema, ali je prisutno otvoreno pljačkanje. Kmet, da zadovolji prohteve feudalaca, potrebe za sebe i svoj opstanak morao je, ne samo da proizvodi više, nego i da diže produktivnost sada još i na bivšem posedu feudlaca. Najbolje organizovan sistem pljačkanja kmeta od strane feudalca je pomoću novčane rente. Davanjem novca ispada kao da je kmet zemlju uzeo u najam i da feudalcu plaća zakup. Međutim ostao je i dalje vezan za zemlju i visinu rente mu je i dalje određivao feudalac, samo što sada ga nije interesovala količina proizvedenih dobara. Tako se feudalac oslobodio kontrole kmetove proizvodnje dobara i jedina briga mu je da ga natera da svoju obavezu ispuni.

Uvođenje tri oblika rente nije išlo nekim redosledom. U praksi se sva tri oblika rente isprepliću. Jedino je nastanak novčane rente vremenski određeniji. Kao preoblađujući oblik ona nastaje kada je ponovo počeo novac da se sve više upotrbljeva kao sredstvo razmene i gomilanje blaga. Posle relativnog mirovanja po nestanku robovlasničkog društva Rima, to je početak ponovnog delovanja našeg novca-virusa, sada u feudalnoj državi. Novac počinje svoju novu vladavinu! I SLEDEĆA ŽRTVA ĆE MU BITI I SAM FEUDALIZAM.

Povećanje razmene i sve veća potreba za novcem kao ekvivalentom razmene, uslovljeno je razvojem kod kmeta kućne radinosti - znanstva. To daje mogućnost povećanja novčane rente. Feudalac je brzo video koristi od razvoja zanatstva. Uopšte povećanje feudalne rente je normalna pojava u svim feudalnim društvima. Međutim se ta društva međusobno razlikuju po unutrašnjem uređenju odnosa vlasnika zemlje i kmetova na toj zemlji. Suština je ipak ista - opljačkati kmeta što više, a njegovo robovanje tim vlasnicima se uopšte ne skriva. Odnosi između vrhovnog i koristovnog vlasnika, koristovnog vlasnika i kmeta su različiti, svako feudalno društvo ima svoje odnose.

Ti odnosi su često u nekim feudalnim državama do detalja određeni, naročito između vrhovnog i koristovnog vlasnika. U nekim pak su skoro potpuno neodređeni, sem u obavezi vojne službe feudalca vrhovnom korisniku. Na primer, u zapadno-evropskim feudalnim društvima koja su nastala po osvajanju od strane Germana zapadnog dela Rimskog Carstva, društvena zgrada ima oblik piramide. Na vrhu te piramide je tkz. vrhovni vlasnik, koji je po plemićkom shvatanju vrhovni senior, a po državnom - pravnom - vladar: kralj, car, cesar i sl. Ovaj vrhovni vladar - suveren, ima svoje vazale, kojima on dodeljuje kao feud čitave vojvodine ili kneževine. Ovi vladarevi vazali dele pak tako dobijene feude svojim vazalima i tako su postali seniori za njih. I tako se ide prema dole dok se ne dođe do kmeta, koji nosi celu tu piramidu. Što je najgore - niko ga i ne pita

kako mu je. On mora da podnese svačije zahteve! Tako je na primer Fridrih Veliki, samo zbog toga što se po evropskim dvorovima pričalo da je Tridesetogodišnjim ratom osiromašio, udario takav namet na svoje vazale i podigao dvorac od 300 soba, da dokaže suprotno. Kao rezultat takvog ponašanja u pogledu davanja, dolazilo je, s vremena na vreme, do pobune kmetova koje su krvavo ugušivane.

Kakav je oblik imala feudalna država stvorena od strane Germana? Imala je na početku očinski oblik - tip patrimonijalne države. Kako je po rimskom pravu osvajač bio i vlasnik osvojene teritorije, to je vrhovni vojskovođa postajao vrhovni vlasnik. Po njegovoj smrti se njegova imovina pak po patrijahalnom običajnom pravu Germana deli na njegove potomke. Očevina se deli tako da svaki naslednik dobija svoj patrimonij.

Takva patrimonijalna država se nije mogla dugo održati. Prvi uzrok treba tražiti u tome što vladajući stalež nije bio homogen, jer se u svom razvoju sve više diferencirao i raslojavao, baš zbog tog germanskog rodovsko-patrijahalnog prava nasleđa. Drugi uzrok treba tražiti u dovođenju crkve na vlasti od strane vrhovnog vlasnika - vladara. Postavlja se pitanje: Otkuda sada crkva na vlasti? Odgovor treba tražiti u tome što su novopečeni vladari - vrhovni vlasnici osvojenih oblasti, znali kako se većina ljudi drži u pokornosti. O ulozi sveštenstva kod Germana smo rekli u prethodnom delu pa su tu ulogu ovi vladari praktično primenili, sada ne više na pleme,

nego na ogromne skupine naroda. Crkvenim dostajanstvenicima, sada hrišćanske crkve, su dodeljivali feude i ti su im po rangui bili PRVI FEUDALCI - VAZALI. Tako je u nekim državama crkva bila najveći zemljoposjednik - koristovni vlasnik. Svi ostali feudalci - vazali su bili na nižem stepenu vlasti. Znamo iz ranije rečenog da su to bili članovi njegove družine, zatim bivše rimsko plemstvo, bivši vlasnici zemljišnih poseda i robovi u Rimskom Carstvu.

Kada je počelo nasleđivanje, onda su braća dolazila kao ravnopravni naslednici i nisu htela da budu u podređenom položaju. Crkva pak sa svoje strane je imala tendenciju da potpuno preuzme i ovu zemaljsku vlast, što je u nekim državama i uspela. Nastupa borba za vlast, tj. za raspodelu vlasti. Rezultat te borbe je bilo ograničavanje apsolutističke vlasti patrimonijalnog vladara i vrhovnog vlasnika zemlje.

Dosadašnji privatnopravni karakter vlasti vladara se pretvorio u javnopravni, i stvorio se pojam krune za pojedine više feudalce koji tako postaju nosioci određenog suvereniteta. Privilegije vladajuće klase feudalaca, počevši od vladara - suverena, pa idući preko raznih vazalsko-suverenskih nivoa do zadnje vazalske instance, se normativno utvrđuju tj. ozakonjuju. Tako dotle socijalni pojam klase se je pretvorio u državnopravni pojam staleža. U isto vreme dosadašnja patrimonijalna feudalna država isčezava i nastaje staleška država, što je ostala do svoje propasti. Što se tiče kmetova

tamo se ništa nije promenilo. Oni i dalje nisu imali nikakva politička prava - imali su samo da rade i da plaćaju rentu.

U krilu feudalnog društva su se vremenom počeli ponovo da razvijaju gradovi sa svojim profesionalnim, često tuđinskim stanovništvom, sastavljenom od zanatlija i trgovaca. Ti građani, koji nisu bili ni feudalci ni kmetovi iako su bili deo feudalnog društva, su činili sve veći broj stanovnika feuda. Oni su se razvijali samostalno uživajući slobodu, koju su i te kako skupo plaćali vladajućem staležu. I tako su feudalci iz pohlepe za novcem sami sebi odgajivali grobara. Zahvaljući novcu-virusu, koji je opet našao plodno tle, razviće se sloj stanovništva u feudu koji je dokrajčiti njihovo feudalno društvo u uvesti svoje civilno, odnosno građansko, odnosno buržoasko, odnosno kapitalističko, odnosno industrisko društvo, odnosno... O čemu će biti reči kasnije.

Protivrečnosti u vladajućem staležu su velike. One postoje između vladara - suverena s jedne, a feudalaca - vazala s druge strane. To je borba za smanjenje pljačkanja vazala od strane suverena, odnosno za smanjenje njegovog vrhovnog vlasničkog prava u korist njihovog koristovnog. Postojale su protivrečnosti i između samih feudalaca - vazala. Naročito između crkvenih i svetovnih feudalaca. Rekli smo da su crkveni feudalci bili po rangu na vrhu vlasti pa su želeli da to i zadrže. Zbog toga nisu hteli da svoje posede stavljaju u promet - tj. da ih otuđuju. To se nije sviđalo ostalim svetovnim feudalcima,

jer nisu mogli da proširuju svoje feude kupovinom crkvenih. Dalje, veliki feudalci nastoje da podčine male feudalce i da tako dođu do njihovog zemljišnog poseda. Kao posledica toga su bili neprikidni sporovi, borbe i ratovi između pripadnika raznih slojeva vladajućeg staleža.

Značajna karakteristika feudalne države je velika nezavisnost feudalca u pogledu upravljanja feudom, i individualni i nezavisni karakter same proizvodnje. Feudalizam dalje karakteriše specifični pojam vlasništva. To vlasništvo mu daje pravo da slobodno raspolaže sa zemljom koju je dobio u posed i sve što je na njoj, ili vezano za nju. Budući da su kmetovi bili vezani za zemlju, to feudalac nije formalno sa njima raspolagao, nego sa zemljom na koju su oni bili. Na svom feudu, odnosno nad svim njenim stanovnicima, feudalac ima sudsku, upravnu i vojničku vlast. Presuđivanje - sudska vlast je u rukama feudalaca i seniora. Feudalac presuđuje svima koji su na njegovom feudu. Njegov pak senior, kome je on vazal, presuđuje njemu i tako ide do vladara - vrhovnog vlasnika. Obično niži feudalci nemaju pravo da presuđuju samo u slučaju smrtne kazne. Posebnim ukazom može od vladara da dobije, tkz. pravo mača, tj. da donosi i smrtne presude.

Feudalac na svom feudu vrši svu upravu, te je u tom pogledu izuzet od svake druge vlasti, sem vladareve. Dalje, upravlja i vojničkim poslovima. Po pravilu nalazi na čelu vojske koju je dužan da u slučaju potrebe dovede vladaru. Feudalne vojske

su brojčano bile male, individualno dobro uvežbane i opremljene. Mogle su feudalcima da posluže za međusobni obračun. Međutim, nisu mogle da se odupru velikim, dobro organizovanim vojnim silama kao što su bili Mongoli, Huni, Turci i dr., jer nisu bile dovoljno brojčane i dobro organizovane kao celina.

U feudalnim državama na evropskom zapadu postajao je dualizam u pravu. Za vladajući stalež je važno rimsko pravo sa nadopunama za feudalizam. Za kmetove su važile regule - običajno pravo. Pojavom novogradskog stanovništva počeli su i za njega da se donose zakoni. Postojala su u stvari tri prava.

Nastanak feudalizma prati i smanjenje novca u opticaju. Videli smo da je rimsko robovlasničko društvo propalo, kada više nisu mogli da naniču blago i novac putem pljačkanja i iskorišćavanja robovskog rada. Tako su banke koje su se pojavile u Rimskom Carstvu počele da propadaju. Već u trećem veku po našoj eri nije ih već bilo. U petom veku, skoro već nije bilo novca u opticaju, pa se pojavila prirodna privreda. Taj peti vek se uzima kao nastanak ranofeudalnog doba zapadne Evrope, i ono je trajalo sve do devetog odnosno desetog veka. To je doba slabog razvoja proizvodnih sredstava, kada je stanje tehnike bilo posve nisko i stereotipno. To je doba prirodne privrede, kada još nije bilo podele rada između sela i grada, kada zanatstvo je još bilo samo na selu.

U tom vremenskom periodu je nestao seljak - rob, direkto

podčinjen svom vlasniku. Nestao je i taj vlasnik robova, a pojavio se vlasnik zemlje. I kao što smo videli taj bivši rob je oslobođen od svog vlasnika, da bi postao rob te zemlje - kmet. To je ipak bio neki napredak za bivšeg roba, budući da od onoga što privredi nešto ostaje i njemu. Da bi taj rob zemlje mogao da opstane morao je da bude produktivniji, tj. da poveća produktivnost. U tom periodu se još stvaraju male države od feuda i to ubrzava razvoj feudalnih odnosa.

Time je počeo drugi stadijum razvoja feudalizma u Evropi, koji traje do petnaestog veka. U tom periodu se razvija zanatstvo i podela rada između sela i grada. Zanatstvo se razvilo zbog bogaćenje feudalaca i potrebe da se zadovolje njihovi različiti prohtevi. Kao posledica toga ponovo se pojavljuje trgovina i novac se pojavljuje sve više u optičaju. Taj period se smatra kao doba procvata feudalizma i ponovo upostavljanje robno-novčanih odnosa u razmeni dobara.

Treći stadijum razvoja feudalizma je od petnaestog do devetnaestog veka. U tom periodu feudalizam polako počinje da propada pod dejstvom novca-virusa, koji ga konačno i sahranjuje. U tom periodu se ponovo pojavljuje manufakturna proizvodnja koja se sve više i više usavršuje. Dalje, pojavljaju se opet trgovci koji su ponovo došli do ogromnog novca kojeg postepeno pretvaraju u kapital. To je period kada se naseljavaju i osvajaju novi prekomorski posedi, i kada zbog toga buja proizvodnja zanatskih dobara i trgovina sa njima. Zbog svega

toga došlo je do protivrečnosti između vladajućeg staleža i novog sloja bogatih slobodnjaka. Ovi su hteli da svoj pljačkom dobijeni novac - kapital, da plasiraju za dalju pljačku. Ali to nisu mogli jer radna snaga potrebna za novu proizvodnju je bila vezana za zemlju feudalca. Dok je jedan imao formalnu vlast, dotle je drugi vladao novcem, odnosno bolje obratno - novac je vladao njime. Taj novac je počeo da razara svog hranitelja - feudalizam. Tako ga je razorio prvo u Holandiji, zatim u Engleskoj, potom u Francuskoj, da bi konačno drugom polovinom osamnaestog veka feudalizam bio razoren gotovo u celoj Evropi. I tako se rodilo INDUSTRIJSKO DRUŠTVO - ZNANO KAO KAPITALISTIČKO DRUŠTVO.

Čovek u industriskom društvu - u kapitalizmu

Dok je feudalizam delimično skrivao robovlasnički odnos sa vlasničkim pravom na zemlju i kmetu davao privid slobode, dotle kapitalistički društveni odnos - KAPITAL daje kmetu još veći privid slobode, skrivajući potpuno i dalje postojeći robovlasnički odnos. Kapital ne veže više kmeta za zemlju, već ga od nje razvezuje i pretvara u potpunog >slobodnjaka<. Tako ovaj kmet, i ne samo on nego i ostali nevlasnici, postaju sada i sami vlasnici, ali ne kapitala i ostalih predmetnih preduslova proizvodnje, nego svoje sopstvene radne snage. DAKLE, SVOJ SOPSTVENI VLASNIK! Kakvog li apsurdna! Pa ne samo to. ta radna snaga, taj čovek više nije rob NEGO SPECIFIČNA ROBA KOJA SE NA TRŽITU NE RAZMENUJE NEKO UZIMA U ZAKUP! Ti >novopečeni vlasnici< ROBE ZVANE RADNA SNGA, su toliko >slobodni< da se praktično nikog ne tiče šta će da urade sa svojom robom - odnosno, SA SVOJOM RADNOM SNAGOM! To je za kapitalističko društveno uređenje njihova lična, privatna stvar vlasnika. Mogu da se prodaju u zakup novom vlasniku zemlje, ili novom gospodaru - vlasniku kapitala, tj. da ih zakupi neko njihovo preduzeće, samo ako ima potrebu za robu takve vrste. Ako nema potrebe za zakup robe - ko o tome treba da brine? Opet, oni sami - vlasnici robe. Ko bi drugi? Treba samo sebe da prodaju u zakup ne tržištu robe zvana radna snage, da konkurišu jedan drugome, svojim

bliznancima u pogledu svojine, a i sudbine. A šta ostaje onome ako sebe ne proda u zakup pa ne može da osigura sebi opstanak, a ni svojoj porodici, ako je ima? Ostaje mu, kao prvo, da što ima za prodaju proda, kao drugo, da prosi i čeka da mu se neko sažali i nešto udeli, kao treće, da gladuje i on i porodica i da polako umru od gladi, kao četvrto, da počne da krade, kao peto da pljačka, i kao šesto da sruši takvo državu i društvo koje mu onemogućava opstanak. Glad i umiranje od gladi su normalna stvar kod ovih >slobodnjaka<. Država je tu da zaštiti vlasnike, tj. one koji imaju vlast nad kapitalom i ostalim predmetnim preduslovima proizvodnje i one koji pomažu tim vlasnicima da ostanu na vlasti. Ti čine otprilike oko četvrtine građana neke zemlje. Ostalima, kako im Bog da i sreća pomogne! Slobodni su da ako mogu prodaju svoju u zakup radnu snagu, dakle svoje umne i fizičke sposobnosti. Slobodni da i oni dođu do kapitala - samo ako uspeju da nekog opljačkaju, ili pokradu i to prikažu da je urađeno na legalan i pravni način. Slobodni su da umiru od gladi dok drugima presipa. Slobodni su da idu trbuhom za kruhom kud hoće po ovom belom svetu i da sebe prodaju u zakup budzašto. Tu novu nastalu državu brine samo formalna strana, da sve bude po zakonu, propisu i sl., ili BOLJE REČENO DA SE SVE PODVEDE da bude po zakonu, propisu i sl. KAKVE VEZE IMA OVA DRŽAVA SA ONOM KOJA JE STVARANA SA RODOVSKIM DRUGOVIMA RADI OBEZBEĐENJA, OLAKŠANJA I UNAPREĐENJA OPSTANKA SVIMA? Odgovor ne treba davati - jasan je!

Kmet je u posedu imao pre zemlju feudalca za koju je bio vezan i njome stavljen u novi robovski odnos. Kako tako, ta zemlja mu je omogućavala da preživi i da obezbedi opstanak svog biološkog sistema i svoje porodice. O olakšavanju i unapređivanju opstanka mogao je da sanja. SADA KADA JE ODVEZAN OD ZEMLJE - NIŠTA NEMA! Ima samo svoju голу radnu snagu i veru u Boga, ili u nešto onozemaljsko, da će mu omogućiti da opstane u životu. I zahvaljući takvoj dovrtljivosti imaoca novca-virusa, imaoca kapitala, niko ga više ne prodaje kao roblje, ili kao deo zemlje - SADA SAM SEBE KAO ROBU PRODAJE U ZAKUP. I što je najgore u taj novi robovlasnički odnos ga više niko tera silom ili ekonomskom prinudom. Ne tera ga niko živ, bar se taj uopšte ne vidi. Tera ga jedna mrtva stvar novac-virus. Ako ga nema - ne može da ostane u životu i zbog toga će prodati sebe u zakup budzašto. S druge strane, taj kapital, taj novac-virus, ako se ne oplodi, nestaće, >umreće<, kao da je živa stvar. I tako smo došli do paradoksa: i kmet >slobodnjak< i virus-novac mora da se bore za život. Zato kmet >slobodnjak<, da bi ostao u životu mora da ima taj novac-virus, a novac-virus da bi ostao u >životu< mora da ima kmeta >slobodnjaka<. I tako ovaj kmet >slobodnjak< sam sebe pretvara u robu i >ide< na tržište da se proda, ne za stalno, nego u zakup. Novac -virus koji služi i kao ekvivalent za razmenu, umestzo da izvrši adekvatnu razmenu sa robom zvana radna snaga, uzima sada u zakup >robu<, kmeta >slobodnjaka<, dakle, samog >slobodnjaka< po ceni

koja važi na tržištu takve robe. Potomak nekadašnjih rodovskih drugova, umesto da bude subjekt, postao je opet predmet društva - opet rob. Kao što se vidi, istorija se unekoliko ponavlja - i kao rob je bio predmet proizvodnje, a ne saradnik, koperant u proizvodnji.

Kako je u kapitalističkom društvu uvek sve usmereno u korist vlasnika novca-virusa, to kmet >slobodnjak< je već u startu opljačkan varijacijom tržišne cene zakupa njegove >robe<. Kao svaka roba, to i ova, kada je ima više jevtinija je, i obrnuto, kada je ima manje, skuplja je. Šta vlasnik kapitala radi sa proizvodima koje kmet >slobodnjak< proizvodi, u krajnoj liniji ne tiče ga se, sve dok mu to uzimanje u zakup daje dovoljno sredstava za preživljavanje. Počinje tek da se interesuje kada su ta sredstva nedovoljna, ili presuše - kada mu bude ugrožen opstanak. Ono što on vidi je da kada kupuje ono što sam proizvede, da za to mora da da više novaca nego što je on dobio. Ili, dešava mu se veoma često da uopšte ne može svoj proizvod da kupi, jer je preskup za njega.

Kao što se vidi sistem je veoma lepo smišljen. Svi su, bar na papiru, pravno slobodni i imaju sva ljudska prava. Neki su slobodni da žive i uživanju, neki su slobodni da umiru od gladi, neki su slobodni da zivotare, a neki da životinjare. Pri tome niko nikome ne robuje, a svi robuju samo jednom - novcu-virusu. Svi imaju jednaka prava bez obzira na pol, nacionalnost, veru, rasu boju. Svi su ravnopravni građani, imaju pravo govora,

slobodu štampe, pravo na organizovanje, pravo zaštite od ma kog nasilja i sl. PRAVI RAJ NA ZEMLJI, bar teoretski!

Da postoji raj na zemlji je poznato od ranije. Da, za neke je postojao i danas još postoji. Postojao je u sva ljudska društva pa i u današnjem. U rodovskom je postojao za sve članove roda bez obzira na pol, naciju, veru i rasu. U robovlasničkom društvu je postojao za robovlasnike muškarce i to iz vladajućeg plemena. Za žene i druge, koji nisu pripadali plemenu, raja nije bilo. U feudalnom društvu raj je bio za feudalce i plemićki stalež. I sada u industriskom društvu - raj za vlasnike kapitala i ostalih predmetnih preduslova proizvodnje. Ovi vlasnici žive, s jedne strane, u većem ili manjem blagostanju, u lepšem ili lošijem raju. Vlasnici robe zvane radna snaga, s druge strane, žive u manjoj ili većoj oskudici, mnogi i u krajnoj bedi. Dok se prvi nadaju da će ne samo ostati vlasnici materijalnih sredstava za proizvodnju i kapitala, nego da će sve to do beskonačnosti uvećavati, dotle se kod drugih retko ko nada da će i on postati takav vlasnik kao što su prvi, nego su prezadovoljni da im ostane sadašnje zaposlenje. Nadaju se da će, eventualno, sebe bolje prodati i bar nekako obezbediti i olakšati opstanak dece. I jedni i drugi se nadaju toj sreći i mole Boga da im pomogne. I jedni, i drugi sebe zavaravaju - svi ne mogu da imaju sreću! Neko mora da propadne kao vlasnik kapitala ili nekog od predmetnih preduslova proizvodnje. Neko mora da ZBOG TOG KAPITALA IZGUBI POSAO I UGROZI SVOJ OPSTANAK,

ALI OSTAJE I DALJE VLASNIK RADNE SNAGE. Kakvog li paradoksa! Jedan ostaje bez vlasništva, a drugi nikako ne može da ostane bez njega! I jedan, i drugi robuju jednoj mrtvoj stvari - novcu-virusu. I jedan, i drugi robuju kapitalu! No, privid da svi imaju šansu da uspu ostaje. Nekom pojedincu ostaje nada da će uspeti da nekog opljačka i da se obogati ili da poveća bogatsvo. Drugom pak ostaje nada da baš neće njega da odpuste i ugroze mu opstanak. Trećem isto tako ostaje nada da će olakšati svoj opstanak, ili bar opstanak dece.

U novom ljudskom društvu, koga neki zovu industriskim, a neki kapitalističkim, stvarno je samo jedno - TEŠKO ONOME KO NEMA TOG >VIRUSA< ZVANOG NOVAC! Nije važno kako se dolazi do njega - >virus< nema ličnu kartu. Taj >virus< je ušao u ljudsko društvo - inkognito! Uveden je na mala vrata. Malo po malo udahnuli su mu >dušu< i oživeli ga, dajući mu još i >duh<! I tako je čovek postao rob jedne mrtve materijalne stvari koju je sam oživeo. Pa neka mu je nazdravlje!

Dok se u robovlasničkom i feudalnom društvu znalo ko kome robuje, ko koga i kako pljačka, dotle u kapitalističkom društvu niko nikome ne robuje, bar pravno tako izgleda, a svako svakoga, manje ili više, pljačka. I to pravno nazivaju lepim imenima: PODUZETNOST, TRŽIŠNA PRIVREDA, KONKURENCIJA, ROBNA RAZMENA I SL. Da bi bolje razumeli ulogu novca-virusa u destrukciji, ne samo ljudskog društva, nego i sveg ostalog živog, celokupne prirode na ovoj našoj lepoj zelenoj planeti, treba da vidimo

šta je kapital, koji su njegovi oblici, kakve sve funkcije ima i sl. Dakle, kako on uspeva da deluje kao pravi virus.

Ime kapital dolazi iz latinske reči caput (glava) i danas znači glavnica, odnosno označava određenu sumu novca angažovanog da se nekom aktivnošću >oplodi<. Prema tome kapital je novac koji svom vlasniku donosi DOBIT u vidu: profita, rente ili kamate. Uslov da postoji kapitalistički proizvodni odnos, odnosno kapitalističko društveno uređenje je postojanje KAPITALA KOJI DONOSI DOBIT NA OSNOVU VLASNIŠTVA. Drugim rečima u državi gde je dobit na osnovu vlasništva nad kapitalom osnova za sticanje bogatstva, vladaju društveni kapitalistički odnosi. Toj državi možete dati kakvo hoćete ime, AKO NE IZMENITE OSNOVU ZA DOBIJANJE DOBITI, ona ostaje u suštini kapitalističko društveno uređenje.

Postoje dva osnovne vrste ulaganja kapitala: postojani (konstantni) i promenljivi (varijabilni) kapital.

Postojani kapital je onaj novac, koji se ulaže u sredstva za proizvodnju - zgrade, mašine, alate, sirovine i pomoćne materije, dakle, novac kojim se kupuje mrtva materijalna roba.

Promenljivi kapital je onaj novac koji se ulaže u zakup robe zvane radna snaga, dakle, živoj robi. Kako je obično ima dosta ili previše na tržištu, lako se promeni ili izbací iz procesa proizvodnje, pogotovu što je uzeta u zakup.

Kao što vidimo prvo ulaganje je u mrtvu materijalnu robu, a drugo ulaganje je u zakup specíčne robe, žive radne snage.

I jedno i drugo ulaganje kapitala donosi dobit. Prema načinu donošenja dobiti, ova dva kapitala se dele na: stalni (fiksni) i optičajni (cirkulirajući kapital), koji se međusobno razlikuju po načinu i brzini prenošenja visine svojih troškova na finalni proizvod.

Pod stalnim kapitalom se smatra onaj deo kapitala koji je uložen u sredstva za rad: zgrade, mašine, alate i sl., dakle, kapital koji se mora uložiti u sredstva koja su preduslov za početak ma kakve aktivnosti za oplođavanje kapitala. Zove se stalni kapital jer mu se praktično visina ne menja dok traje ta vrsta proizvodnje. Knjigovostveno taj se kapital vodi kao amortizaciona vrednost uloženog kapitala i služi kao obračunska kategorija za obračun sa državom i ulagačima. Pod tim imenom AMORTIZACIJA se krije NOVA DOBIT, JER ULOŽENI KAPITAL VODI POREKLO, UGLAVNOM, IZ VEĆ STEČENE DOBITI! Za obračun sa državom se određuje stopa te dobiti, odnosno amortizacije, koja se ne oporezuje i ne deli akcionarima, odnosno ulagačima. Tako utvrđena stopa amortizacije se priznaje kao trošak i ulazi u cenu proizvoda kao stalni trošak. Ovaj stalni - fiksni trošak se raspodeli na planiranu količinu proizvoda, dakle, po jedinici proizvoda. Ali u bilansnoj metodi utvrđivanja uspeh preduzetništva u kapitalističkom društvu, Može da bude proizvedeno i x puta više od planirane količine, ili da ne bude proizveden nijedan, u bilansnoj metodi utvrđivanja uspeha preduzetništva u kapitalističkom društvu, mora da se godišnji

stalni - fiksni trošak kapitala iskaže prema zakonskim normativima kao pasiva. Otuda i ime stalni - fiksni trošak kapitala. Ako se proizvede više od planirane količine taj trošak, razbijen po jedinici proizvoda, prelazi u ČISTU DOBIT za svu količinu iznad plana. A ako se proizvede manje onda je to gubitak dela dobiti, jer mora se pokriti za svu manju proizvedenu količinu od planirane. Preduzeće može da zaračuna i veću stopu AMORTIZACIJE, te skrivene dobiti, ali to im služi samo za unutrašnju upotrebu, a ne i za obračun poreza. Zato se stalno pokušava da se smanji porez uvođenjem novih pojmova kao što su funkcionalna i moralna amortizacija i sl.

Pod optičajnim kapitalom se podrazumeva sav ostali kapital koji se ulaže za proizvodnju u nekom ciklusu, pa otuda i ime optičajni. Tu spada kapital uložen u zakup radne snage, u predmete rada i pomoćne materije. Za razliku od stalnog, uloženi optičajni kapital ulazi kao normativni trošak po jedinici proizvoda i postoji samo ako se proizvodi. Kod stalnog to nije slučaj. On postoji kao trošak proizvodilo se ili ne. Optičajni kapital je stalno podložan promenama pod uticajem tržišta i njime se da manipulirati, što nije slučaj kod stalnog. Dalja razlika je u vremenu optičaja: stalni traži godine, a optičajni što veći broj obrta u godini.

Danas kapital ima po mestu >oplođavanja< tri svoja oblika koja su se istoriski razvila. Tako imamo, prvi oblik kapitala zajmovni, drugi robni i treći proizvodni.

Zajmovni kapital se pojavio odmah po pojavi metalnog novca - kao ekvivalenta zamene. Čim je novac postao preovladujući u zameni, neki pojedinci su došli na ideju da se može živeti i bez rada. Dovoljno je da imaš novac, i da ga daš drugom u zajam, s tim da ti vrati više nego što si mu dao. Doći do toliko novca da se može i drugima pozajmljivati, moglo se se na razne načine što smo ranije obradili, pa da ne ponavljamo. Ovde će samo da se podsetimo da je taj način najčešće - pljačkanje. Kasnije se neko dosetio pa je stvorio banku, ustanovu za prikupljavanje tuđeg novca uz plaćanje kamate. Taj novac je potom pozajmljivao drugima, naravno, uz višu kamatu. Dakle, može da se živi od razlike na kamati. Tako su rođene prve banke u dalekoj prošlosti i naš, kako smo ga nazvali, novac-virus. Te kamate su bile toliko velike, da se danas u doba potpune vladavine novca-virusa, teško mogu i da se zamisle, a kamo li ostvare. Za par meseci, vraćana je višestruka količina pozajmljenog novca! To je doba lihvarskih kamata.

Sledeći oblik kapitala koji se razvijao paralelno sa zajmovnim je robni ili trgovački kapital. Pod robom podrazumevamo sve što je u prometu od proizvođača, odnosno ponuđača, pa do krajnjeg korisnika, odnosno potrošača. To praktično znači: roba je ono dobro koje nije potrebno njegovom vlasniku pa ga nudi drugom. Pojavom robe pojavila se vremenom i ideja kod nekih pojedinaca o novoj podeli rada. Tako se plasmanom proizvedenog dobra prestao da bavi sam proizvođač,

već se plasmanom počinje da bavi posebno lice. Pre toga je proizvodnja bila, uglavnom, za poznatog kupca, odnosno potrošača. Sada se počinje da proizvodi za nepoznatog potrošača - za tržište. Trgovac živi na razlici između onoga što je platio i što je dobio za tu robu. Rizik plasmana je njegov, a ne proizvođača. Trgovina se razvijala kroz istoriju oscilirajući, čas se narastala, čas opadala i to toliko da je skoro i nije bilo. Svojim razvojem u feudalizmu trgovački kapital je bio potstrek industriskom razvoju, razaranju feudalnog društva i rađanju kapitalističkog društva.

Treći proizvodni oblik kapitala je ulaganje u proizvodnim oblastima i sticanje dobiti proizvodnim delovanjem. U početku je bilo ulaganje u upotrebna dobra za zadovoljnije potreba pojedinaca, potom u potrošačka dobra, pa u zabavu, da bi se danas ulagalo u svašta i najčešće pravcu pobuđivanja destruktivne strane čoveka, koristeći time njegov mrtido - mračnu stranu, za ostvarenje dobiti.

Za naše izlaganje delovanja novca-virusa, interesantna je pojava još jednog načina ostvarivanja dobiti pomoću fiktivnog kapitala, dakle, **pomoću nepostojećeg kapitala!** To je akcionarski kapital. Uvođenje akcija kao vredonosnog papira staro je kao i novac u papiru. Džon Lou je tvorac i papirnog novca i akcija. Skoro pre tri veka je počeo je da štampa papirni novac za koji je garantovao donosiocu, navodno, isplatu napisane vrednosti u zlatu. Interesantno je da ta >garancija<

banke za isplatu vrednosti u zlatu za papirni novac je postojala do nedavno! Zatim je isprodavao akcije zlatnih rudnika u Americi koji nisu ni postojali. Kada su ulagači hteli da naplate protivvrednost u zlatu za papirni novac i za akcije, ispostavilo se da pokriće nema, a Džon Lou pobegao iz Francuske u Švajcarsku. OD TOG DOBA PA DO DANAS OVIM SVETOM KOLJAJU TAKOZVANI VREDONOSNI PAPIRI, POČEVŠI OD PAPIRNOG NOVCA, PA PREKO AKCIJA DO OBAVEZNICA, DRŽAVNIH I DRUGIH IZDAVAČA. Sve se to štampa i izdaje u vrednosti i količini, kojom žele da opljačkaju lakoverne. Koliko, na primer, jedna akcija vredi je proizvoljna, stvarni kapital je daleko manji. Taj kapital nastaje tako što vlasnik uloženog kapitala, najčešće za neku proizvodnu delatnost, kapital pretvara u vrednosne papire - akcije, čija nominalna vrednost je daleko viša od stvarne vrednosti uloženog kapitala. To se pravda da se time plaća vlasniku naknada što im je ustupio pravo na ubiranju dividendi (dela kamate). **Posle inflacije, je ovo najuspešniji sistem da se drugi opljačka**, jer dobrim delom se kupuje iluzija umesto kapitala. Akcije, obaveznice i drugi vrednosni papiri kao i novac koji se u njih uloži se >oplodavaju< - donose neku rentu - dividendu. Manipulisanjem vrednosnim papirima je glavno >preduzetništvo< u današnjem kapitalističkom svetu. Na berzama se igraju špekulativne igre sa tim vrednosnim papirima, računajući i novac, menjajući im vrednost. Onaj koji vodi berzu, u stvari diriguje svojevrsnim pljačkanjem, gde se mnogi preko

noći obogate, a drugi dođu do prosjačkog štapa. Jedino su pošteđeni oni koji nemaju akcija, odnosno vrednosnih papira, a i nagomilanog novca. Promena kursa valuta je isto tako svojevrsna pljačka, naročito ako se izvrši devalvacija. Eto tako se pljačka na visokom nivou - SVE JE PO ZAKONU >PRAVNE< DRŽAVE! Svako ko kupi ma koji vredonosni papir je, manje ili više, opljačkan. Svi ti vredonosni papiri, osim menice, uopšte je pitanje da li imaju makakvo pokriće, pa se može s njima manupulisati kako se hoće - pljačkanje je obezbeđeno! I to svi vlasnici kapitala, manje ili više, i rade. A sve to ide preko leđa vlasnika robe zvane radna snaga. Neki zahvataju poviše, a neki su mudriji, ne seku granu na kojoj sede, pa pomalo pljačkaju. Neki su pak takvi egoisti da se drže devize: >posle mene potop<, pa su kadri da unište čitavu privredu zemlje samo da se oni napljačkaju.

Rekli smo da su akcije nekim delom pokrivena novcem i da je njihova vrednost na berzi je najčešće stvar špekulacija. Ako vrednost akcije nekog preduzetništva rastu, to bi, normalno, trebalo da znači da im pljačka ide dobro. Ako pada, onda bi trebalo da bude suprotno. Pošto se akcijama špekuliše, to se veoma često ne zna uzrok promene vrednosti akcija. Kako se mogu obezvređiti akcije primer je krah njujorške berze tridesetih godina ovog veka. Danas se čuvaju toga kraha, ali se špekuliše i te kako. Menice su pokrivena imovinom, pa bi se moglo reći da sa njima u redu - postoji pokrivenost. Državne i druge

obaveznice, kao i novac, nemaju pokrivenost sem garancije izdavača. I sa njima se manupuliše. Tako dok pišem ove redove, banke širom Evrope pokušavaju da se opreme od štete koje su pretrpele usled kraha tržišta obaveznica na berzi. Kraha je izazvala odluka SAD da poveća kamatnu stopu za svoje obaveznice, što je pogodilo ove banke jer su ih imali preveć. I tako su Amerikanci, jednim potezom, opljačkali evropske banke.

Danas je novac kao kapital ma kog oblika, uglavnom koncentrisan i centralizovan. Danas se nalazi, uglavnom, u jednom centralizovanom obliku, u obliku finansiskog kapitala. Taj kapital se najvećim delom nalazi se u bankama. Rezultat tog centralizovanja je da danas državom upravlja mali broj ljudi iz finansiske oligarhije. Ovu oligarhiju čine vlasnici akcija holding kompanija gde se može sa malim procentom akcije, često ne više od 7%, kontrolisati celokupni akcionaraski kapital. Pored toga što ovi ljudi sede u vrhu finansiske oligarhije, oni sede još i na najviše državne položaje, odakle upravljaju životom zemlje, vršeći odlučni uticaj na njenu ekonomsku, socijalni i političku orijentaciju. Što se tiče koljanja kapitala u ma kom vidu, najbolje nam to ilustruje Henri Ford Stariji, koji je rekao sledeće: >DOBRO JE ŠTO NAŠI LJUDI NE RAZUMEJU NAŠ BANKARSKI I MONETARSKI SISTEM, JER DA GA RAZUMEJU, MISLIM, DA BI REVOLUCIJA BILA SUTRA UJUTRU!<

Razmatraćemo metamorfozu tog finansiskog kapitala u nekom preduzetništvu za proizvodnju makakve robe. Preduzimač

nabavlja novac koji želi da ga aktivira kao kapital. Taj novac prvo pretvara u postojani kapital nabavkom robe potrebne da se otpočne delatnost. Zatim u promenljivi kapital, angažovanjem robe znane kao radna snaga, a koja treba da ostvari tu delatnost. Dakle, prvo je novac prešao u robu. Proizvodnom delatnošću se stvori nova roba koja se prodajom ponovo pretvara u novac. Kada se svede bilans za obračunsko doba prema važećim zakonskim normativima, preduzimač može da ima dobit ili gubitak, ili ni jedno ni drugo - pozitivna nula. Prema tome u prvom slučaju angažovan novac se >oplodio<, u drugom, >oplodio< se gubitak, a u trećem, je bio >jalov< pa ništa nije >oplodio<.

Ako se kapital >oplodio< tada se kaže da je smisao preduzetništva ostvaren. Kao pravo živo biće - oplodio se! U slučaju da je bio >jalov<, ili čak da mu jedan deo >odumro<, preduzimač će preduzeti sve da se kapital >oplodi<, ili da spasi šta se da spasiti. Najjednostavnije što može da preduzme je smanjenje visine zakupa robe zvane radna snaga, bacanjem dela te robe na ulicu, ili smanjenjem vreme njenog angažovanja, tj. vreme upotrebe te robe, pa time i plaćanje iste. Ovde se vidi paradoks u pogledu dveju vrste robe, u pogledu dveju vrste vlasništva te robe. Dok roba plaćena postojanim kapitalom se ne baca na smetlište ili ulicu, već se pokušava da se dobije koliko toliko novca prodajući je drugom, dotle se roba uzeta pod zakup od vlasnika radne snage i plaćena promenljivim kapitalom se jednostavno baci, pa neka sama brine o sebi, ili

neka bude na milost i nemilost vladajuće klase u društvu. Dakle, preduzimač pokušava da >oplodi< kapital. To mu je najlakše preko zakupa robe zvane radna snaga. Smanjenje sredstava rada, fiksnog kapitala, praktično ne dolazi u obzir jer je to nabavljeno, plaćeno, ili se još otplaćuje, a i potrebna su za proizvodnju. Jedino što može tu da učini je smanjenje cena sredstava za proizvodnju: sirovine, energiju i sl. od postojećih, ili od novih dobavljača. U tom slučaju su najčešće preduzimač i poverioci najmanje pogođeni, samo su malo manje bogati. Tada su najviše pogođeni vlasnici robe zvane radna snaga, roba koja se baci na ulicu, pa šta im Bog da i sreća pomogne.

Kao što smo dosada videli kapital se jednostavno >oplođava< neadekvatnom razmenom vlasništva. Jedan dobije više nego što je uložio, a drugi manje. Jedan isti rad se dvojako ceni. Za vlasnike predmetnih preduslova proizvodnje (i kapitala) rad ima jednu cenu, a vlasnike radne snage drugu cenu. Tu razliku su mnogi uviđali i davali razna objašnjenja i imena. Prudon je to smatrao krađom. Katolička crkva je pre stotina godina u Rerum novarum isto to rekla samo na lepši način >ništa nije toliko tvoje da nije i drugog<. Marksisti, odnosno Marks i Engels smatraju da je to eksploatacija - iskorišćavanje radne snage koja, uglavnom, samo to i ima u >vlasništvu<. Sami preduzimači smatraju to >oplođavanje< kapitala kao njihov trud i rizik. O kakvom trudu i riziku je reč? O trudu da se potpiše ček i kupe

akcije? Ili o trudu da se potpiše ugovor o kreditu i sl.? O nekom trudu se može govoriti ako vlasnik ili vlasnici uloženog kapitala rade na aktiviranju postojanog kapitala zajedno sa ostalom radnom snagom, ali tada su plaćeni za svoje angažovanje kao što je plaćena i roba zvana radna snaga.

Ostaje da vidimo šta je sa rizikom. Preduzimač ima tu rizik, jer postoji mogućnosti da mu poduzetništvo ne uspe, pa će mu dobrim delom propasti uloženi novac. Koji novac? Videli smo da novac koji se zove dobit, ili profit, ili uopšte >oplođeni< novac, je rezultat neadekvatne razmene, rezultat pljačkanja u ma kom vidu. Nekada u davna vremena ta pljačka je imala vid razbojništva, ili hajdučije, ili gusarstva, pa i vid ratovanja. Tako u >civiliziranom< robovlasničkom društvu pljačka je bila otprilike na ovakav način: napadneš nekog i pobediš ga; zatim ga opljačkaš do gole kože i još ga dovedeš da ti radi za parče hleba koliko da ima dušu u nosu. Feudalizam je bio nešto >humaniji<. Daš nekom zemlju u posed, pa ga vežeš za tu zemlju, i nateraš da ti da sve što hoćeš. Ili pokoriš nekog slabijeg feudalca, pa mu nameteš vazalski odnos i obaveze. I ovde je pravo sile bitno za ostvarivanje takvih odnosa. U kapitalizmu ili u industriskom društvu država je pravna i kao takva sve je regulisano zakonskim propisima i obezbeđen mehanizam za njihovo ostvarivanje. Prema tome je regulisano i pljačkanje, ali na dvojaki način. Prvo, regulisano je pljačkanje na osnovu svojine, tj. pomoću neadekvatne razmene. Svi su slobodni da

opljačkaju drugog, ako se drže slova zakona, ili bar uspeju da prikažu da ga se drže. Dakle, tu slobodu ima i opljačkani kupac - on može da pljačka drugog ako ima šta da proda. A ako je vlasnik radne snage, jasno je da nema šta da proda nego sebe! Koga on pljačka?! Samog sebe?! Jasno je da je on taj koji plaća ceh jedne takve pravne države! Sve je zakonom regulisano i lepo predviđeno, čak i za sve prekršaje su predviđene sankcije. Kao drugo, regulisano je zakonom pljačkanje same svojine. Ne daj Bože da nekoga uhvate da je zavukao ruku u tuđ džep ili, ukrao hleb. Tu je zakon nemilosrdan i strog! Ali zavući ruku u tuđ džep na osnovu zakonske prinude se ne kažnjava. Isto tako koristiti i zlorabiti nevolje drugih i iskorišćavati njihovu zavisnost od preduzimača u svrhu pljačkanja nikog ne brine, ako je po zakonu.

Cilj ovog izlaganja o >oplođavanju< kapitala u jednom društvu je donekle i obrazloženje o autora datog imena PLJAČKANJE za načina razmen u savremenom industriskom društvu. Društvo, gde je cilj >oplođavanje< kapitala, a ne proizvodnja dobara i usluga potrebne ljudima koji čine to društvo, društvo gde su sredstvo i cilj zamenili mesto, gde je za jedne svrha razmene pljačka, a za druge, možda, pitanje života, to društvo ne možemo nazvati da je stvaralačko - generičko. Ma kako ono sebe zvalo: civilizovano društvo, demokratsko društvo, društvo slobodnog preduzetništva, društvo slobodne inicijative pojedinaca, društvo slobodne trgovine, društvo konkurencije i

sl. SVOJU DESTRUKTIVNOST NE MOŽE TIME DA PRIKRIJE.

Ilustriraćemo jednim podatkom o destrukciji takvog društva, prema podacima Ujedinjenih Nacija.

Od 100% ostvarenog dobiti u međunarodnoj trgovini za 1990. godinu raspodela je sledeća:

1. Promet farmaceutskih proizvoda je bio 11%, a profit 47%.
2. Promet hemikalija je bio 14%, a profit 15%.
3. Promet poljoprivrednih proizvoda je bio 17%, a profit 11%.
4. Promet petrohemiskih i plastičnih proizvoda je bio 18%.
5. Promet boja je bio 13%, a profit 10%.
6. Promet industriskih eksploziva je bio 4%, a profit 5%.
7. Promet vlakna je bio 5%, a profit 2%.

Kao što se ovde jasno vidi, profit je najobičnija pljačka, jer samo jedna industriska grana - farmacija, zlorabeći ljudski strah od bolesti, ostvarila je skoro polovinu dobiti, a imala je promet nešto više od desetine ukupnog prometa.

Da se ovo pljačkanje vlasnika robe radne snage odigrava samo jednom, pa da se nekako i pomirimo s tim. Međutim pljačkanje je višestruko. Neki autori tvrde da se VLASNIK ROBE ZVANE RADNA SNAGA OPLJAČKA ZA JEDNU ISTU STVAR ČAK DEVET PUTA! U nastavku pokušaćemo da ih nabrojimo.

Prvi put je opljačkan vlasnik radne snage od vlasnika predmetnih preduslova proizvodnje i kapitala, tj. od preduzimača, kada je uzet u zakup. Ono što on proizvede biće

trgovini prodano skuplje nego što je stvarni trošak preduzimača zbog njegovog angažovanja, i ne samo njegovog angažovanja već i zbog nabavljenih jeftinije od planiranih sredstava za proizvodnju i sl.

Drugi put je opljačkan kada trgovina plasira robu krajnem potrošaču. Dakle, pljačka od strane trgovine u celom lancu trgovačkih posrednika, od preduzimača do potrošača.

Treći put je opljačkan kada preduzimač i trgovina daju tu svoju dobit u banku i za to dobiju kamatu.

Četvrti put je opljačkan kada banka plasira taj novac uz svoju kamatu.

Peti put je opljačkan kada njegov preduzimač mora da vrati zajam i plati kamatu, jer je to novac od njegovog već manje plaćenog zakupa.

Šesti put je opljačkan kada kupi robu koju je proizveo, ili u kojoj je i njegov deo rada. Time je samog sebe platio.

Sedmi put je opljačkan kada podigne kredit kod banke, ili trgovine jer mora još jednom da plaća i vrati ono što mu je već opljačkano.

Osmi put je opljačkan sa amortizacijom jer mu se još jednom umanjuje već jedanput umanjeni zakup.

Deveti put je opljačkan inflacijom. Promena vrednosti novca (opisano kod fiktivnog kapitala) pljačka sve, a najviše vlasnike robe zvane radna snaga, koji osim te svoje radne snage ništa drugo i nemaju.

PA MA OD KOGA DA JE - PREVIŠE JE!

Kapitalistički način pljačke u svim zemljama nije nastao u jednakim uslovima, ni na isti način, ni u isto vreme. Uprkos mnogim specifičnostima nastanka, ipak postoje neke crte koje su zajedničke svim zemljama.

Kapitalizam je zamenio feudalni način pljačkanja, zato što je novac počeo da igra glavnu ulogu u društvenim odnosima i isti je tražio da se >oplođava<. U feudalnim društvenim odnosima to >oplođavanje< nije išlo sa niskom produktivnošću tog društva pa se zahtevala viša produktivnost koju manufaktura nije mogla da obezbedi. Uvidelo se da mašinska proizvodnja daleko bolja za to >oplođavanje< novca, ali ona je tražila specifičnu robu zvanu radna snaga, koju je pak držao feudalac. Stega pod kojom je feudalizam držao svoj izvor pljačkanja - radnu snagu, morao je da pukne i da se novac-virus svuda raširi po celoj državi. Suvereni i vazali mu nisu mnogo smetali, pa ih je, manje više, ostavio u životu, ali bez vlasti i moći, a i nekadašnjih prihoda.

Ta smena u društvenim odnosima se odigravala, uglavnom, evolutivnim putem. Pri tome su ostale neke institucije i zvanja iz feudalizma koje i dan danas više figurativno postoje (Engleska, Švedska, Danska, Holandija, Belgija i dr.). Međutim negde je to išlo revolucionarnim putem kao napr. u Francuskoj.

Tvrđi se da je revolucija u Francuskoj krajem osamnaestog veka bila kapitalistička, buržoaska, ali će pre biti da je to bila SOCIJALNA REVOLUCIJA. Po parolama pod kojim je izvedena,

po onome što se dešavalo posle osvajanja vlasti, pa do Napoleonovog kontra udara ide u prilog ovoj tvrdnji. Uzmimo parolu: sloboda, jednakost i bratstvo. To je bila etika roda, gde se to i stvarno sprovodilo. Po preuzimanju vlasti jakobinski teror pod vođstvom Robespjera i drugih, bio je usmeren na protivnike tih parola, odnosno, one koje su skretali od parola. Zaveli su revolucionarnu diktaturu. Ustavom su seljacima podelili zemlju, da bi seljak postao stvarni vlasnik predmetnih preduslova proizvodnje, tj. zemlje. Robespjer i njegovi drugovi su bili nadahnuti idejama Rusoa. Ruso je jasno video u čemu je nesreća čoveka, odnosno čovečanstva: CIVILIZACIJA I KULTURA, A NE NEKI ISTOČNJAČKI GREH. Zbog te >civilizacije i kulture< je, po Rusou, ČOVEK IZGUBIO SVOJU LJUDSKOST, ZDRAVU, PRIRODNU SREĆU I ŽIVOTNU HARMONIJU. To je dovelo do toga da nevino SAMOLJUBLJE postane pod uticajem razuma EGOIZAM. Privatno vlasništvo je podelilo ljude na bogate i siromašne, a vlast na jake i slabe. Evo šta o tome kaže Ruso:

>Prvi koji je došao na misao da ogradi komad zemljišta i da kaže "ovo je moje" i koji je uz to našao dovoljno naivne ljude da mu to poveruju, bio je PRAVNI OSNIVAČ GRAĐANSKOG DRUŠTVA. Koliko bi zločina, ratova i ubojstava, koliko bi nevolja i strahota uštedeo ljudskom rodu onaj koji bi tada, izčupavši oznake i zatrpavši jarak, doviknuo svojim bližnjima: "NE SLUŠAJTE TU VARALICU, PROPALI STE AKO ZABORAVITE DA ZEMALJSKI PLODOVI PRIPADAJU SVIMA, A ZEMLJA NIKOME!"<

Ruso je bio za povratak prirodi, ali ne u smislu za povratak u prvobitno stanje - u rodovske odnose. Bio je za takvo građansko društvo koje poštuje prirodu kao izvor svakolikog života. Smatrao je da takvo jedno društvo bi dalo čoveku velike prednosti i društveno i telesno bi ga oplemenilo, a na mesto prinudne nejednakosti koja je bila utemeljena samo snagom, nastupila bi prava građanska, politička i moralna autonomija. Dalje je smatrao da ovaj prelaz od prinudne nejednakosti u građansko stanje, čoveka bi učinio umnim bićem i čovekom, i ne bi ga ponovo doveo u stanju tupe bezumne životinje. To je bila suština njegovog povratka prirodi. Rešenje tog problema povratka u prirodu je video u transformaciji države u suverenu i slobodnu, država u kojoj su opšta volja, moral i etika, izvor i temelj svakog prava. Ta njegova opšta volja se razlikuje od volje većine, od nadglasavanja. Da bi se to postiglo smatrao je da ljudima treba pružiti prirodni odgoj, ono što su imali još dok su bili u čoporu, pa to preneli u ljudsku rodovsku zajednicu a to je: sloboda, jednakost i bratstvo.

Robespjer, koji je Rusoa smatrao besmrtnim buntovnikom, je to pokušao da sprovede koristeći postojeće revolucionarno stanje u Francuskoj. Tako su Jakobinci preuzeli vlast i zaveli svoju diktaturu. Za naša razmatranja je bitno kakav je ustav donela ta jakobinska revolucionarna skupština pod pritiskom trećeg, bespravnog staleža u feudalizmu. Taj ustav je ukinuo sva feudalna prava, zemlju dodelio seljacima. Dalje je

deklarisao princip narodnog suvereniteta, uveo opšte pravo glasa, zatim proklamovao jednakost svih građana, pravo na rad i obrazovanje kao i slobodu štampe. I što je interesatno još je utvrdio nepovredivost privatnog vlasništva. Izvršna vlast je bila podređena skupštini. Kakva je to bila revolucija najbolje ilustruje ovaj ustav. To se jasno vidi da je to bila socijalna, slobodno možemo da kažemo i socijalistička revolucija.

Prva greška Robespjera je bila što je sprovođenje tog ustava odloženo dok se ne pobede unutrašnji i spoljni neprijatelji. Druga greška je što odstupio od Rusoovog shvatanje suštine svojine. Robespjer je imao široku bazu za revoluciju - seljaštvo, ali je imao i saveznike u vlasnicima kapitala, pa je pravio kompromis (KOJI MU SE JE OSVETIO). Dakle, morao je da pravi kompromis između onih koji su hteli da primene ideje Rusoa u celini i onih koji su bili za privatno vlasništvo. Dodeljujući zemlju seljacima, Robespjer je išao ka rešenju da svi u društvu postanu vlasnici predmetnih preduslova proizvodnje. Verovatno je smatrao da se ravnopravnost u jednom društvu može postići ako je svako vlasnik, tako da mogu ravnopravno da se dogovaraju, a ne da jedan drugome nameću svoja rešenja. Treća greška je što je likvidirao levo i desno krilo jakobinaca i zaveo teror.

Sve ove greške su dovele da je Revolucija izgubila svoga saveznika u seljaštvu, jer nije sprovela odluku o dodeli zemlje,

praveći kompromis za vlasništvo i zavodeći teror je omogućio vlasnicima kapitala da izvrše kontra udar i da oni dodju na vlast. Njima je trebalo oplođavanje kapitala, a zato im je bila potrebna roba zvana radna snaga - seljaci slobodni od zemlje i od feudalca. Tako je ova socijalna revolucija pretvorena u buržoasku, građansku ili kapitalističku revoluciju. To je bio kraj Robespjerovog pokušaja da primeni Rusove ideje o državi.

Kako se dalje odigravalo je poznato. Francuska, kao građanska država vlasnika kapitala, dok je još trajalo revolucionarno oduševljenje seljačke mase i intelektualaca, osvaja skoro čitavu Evropu, da bi 1815. godine bila poražena od strane udruženih feudalnih i kapitalističkih država. Kakav-takav bio je vraćen opet feudalni poredak, da bi vlasnici novca-virusa kroz petnaest godina novom revolucijom opet pobedili.

Hegel je najbolje ilustrirao ono što je bitno pri nastajanju kapitalističkog društvenog uređenja u nekoj državi:

>Ideja, pojam prava, odjednom je izvojevao sebi priznanje, i stara uporišta bespravljia nisu mogla da joj dadu nikakav otpor. Ideja prava je stavljena u temelj konstitucije, i sada sve mora da se naslanja na nju.<

Dakle, pobedila je kapitalistička >pravna< država i stvoreno je uređenje društva na način kako diktira pobednik, virus-novac. Odjednom su nestale ličnosti za koje su bili ranije vezani vlasnici radne snage. Sada se povezuju bezlično - putem

novca. A taj novac, ko što smo već videli ranije, u rukama onih koji njime gospodare je najbolji izvor pljačke.

Protagonisti kapitalističkog uređenja hvale novac da je on stvorio industriski napredak. To je delom tačno - nije ga stvorio već je omogućio intezivniji industriski razvoj, primenjući već stečena i razvijajući nova saznanja. Manufakture su postojale još u robovskom društvu. Parna mašina je postojala u vreme Aleksandra Velikog, a Sumeri su pre pet hiljade godine znali za električne baterije i sl. U tim društvima nije bio cilj sticanje bogatstva putem >oplođavanja< novca, već na drugi način - robovlasničkim radom. SVE U SVRHU DA BUDU SLOBODNI OD FIZIČKOG RADA. Oni su imali obezbeđeni opstanak, pa još i olakšan. Nisu bili zainteresirani da opstanak unaprede revolucionisanjem sredstva za rad, pa su pronalasci u to vreme bili, manje ili više, samo atrakcija.

Industriski napredak u savremenom društvu nije stvoren zbog potreba da se ljudima opstanak olakša, ili što se želelo da se među ljudima stvore humani odnosi i rad humanizira, već zbog >oplođavanja< kapitala i time da se olakša i unapredi opstanak vlasnika predmetnih preduslova proizvodnje. Smisao industriskog napretka je olakšavanje i ubrzanje pljačkanja koje oplođava kapital, a olakšanje opstanka većina građana tog industriskog društva je uzgredna pojava. Pa prema tome govoriti da je protagonistima industriskog razvoja bio cilj olakšavanja opstanka celom društvu je bacanje prašine u oči.

Pored ovoga, šta je još sve novac-virus radio, da bi se >oplodio< ilustriraće se primerom Engleske i to u njenom >najsretnijem< dobu, u dobu kraljice Viktorije.

Za vreme njene vladavine, dužoj od 63. godina, Engleska je doživela neviđenu ekspanziju političke, privredne i kolonijalne moći. U isto vreme Engleska je najvećim delom zauzela sve slobodne zemlje i teritorije na kugli zemaljskoj. Mač i lukava diplomacija bila su glavna sredstva bogate metropole u podeli sveta. Ono što se događalo tada, pa i do današnjih dana, najbolja je ilustracija Rusovog viđenja tragedije čovečantva. Ta tragedija je daleko veća od one koju je on video u vreme svog života.

Viktorija je preuzela presto 1837. godine, u vreme kada je industrijalizacija u Engleskoj napredovala krupnim koracima. Zahvaljući velikim količinama gvozdene rude i ugljena, tekstilnoj industriji sa dugom tradicijom i novim izumima, kao i velikom kolonijalnom tržištu za svoje proizvode, engleski vlasnici kapitala su postupno nagomilavali finansiski kapital i time preuzimali političku prevlast od stare, neelastične feudalne aristokracije. Razvijeni kapitalizam je morao izići iz svojih uskih ostrvskih granica, pa se okrenuo novim područjima za svoja ulaganja.

Iznad te pomamne trke za pljačkanjem, koja je u mnogim delovima sveta donosila na milione mrtvih i potpuno siromaštvo većine stanovništva, a nižim slojevima same Engleske glad i

bedu, stajala je KRALJICA, NEPOROČNA I MORALNA, kao simbol nečega u zatvorenom porodičnom krugu >krepostnih< malograđana. Ta >neporočna i moralna< vladarka je bila bistra i radoznala, često tajanstvena i povučena od dnevnih političkih borbi. Cenila je okretni duh, silu i prepredenost svojih državnika, a možda više od svega - ugled i slavu carstva koje se protezalo po svim kontinentima.

U trenutku Viktorijine smrti 1901. godine, britansko carstvo skoro nije znalo koliko ima podanika. Od godine 1867. njenoj kruni za redom su se dodavali dragulji, simbol novih osvajanja, plod grabežljive pljačkaške ekspanzije: najpre višemilionsku Indiju, zatim velika područja Afrike, Azije i Polinezije.

Viktorija je, ako ne svojim političkim potezima, ono svojim imenom dala pečat dugogodišnjem razdoblju britanskog napretka, prosperiteta i ekspanzije zahvaljući direktnom pljačkanju osvojenih kolonija. Bilo je to vreme kada se iz kolonija u Englesku, u metropolu, slegalo ogromno napljačkano bogatstvo. Bilo je to doba samozadovoljstva vlasnika kapitala i njihovog velikog uspona, kao i doba uspona molarizatorske hipokrizije, koja je proizlazila iz vlastitog života nacije, specifičnog i gotovo izoliranog na svom ostrvlju od ostale Evrope.

Britanski istoričari nazivaju ova osvajanja radi pljačke >najsretnijim razdobljem u istorije Engleske<. Navodno ih na to navodi što je Engleska bez velikih muka, bez građanskog rata

i revolucije, prešla iz feudalizma u kapitalizam. Dalje, što je kraljestvo, ne samo po imenu već i stvarno, postalo veliko i moćno svetsko carstvo. Kakvog li čudnog opravdanja, koliko egoizma i nečovečnosti od istoričara! Kao da za njih na drugoj strani nisu bili ljudi, od kojih su mnogo njih, zbog brutalnosti engleskih vladara, bili unesrećeni za srećnu Englesku. I ne samo unesrećeni, već mnogo ih je bilo ubijeno, mnogi dovedeni na nivo bede, gladi, a i mnogi su pomrli od gladi. I sve to zbog pohlepe za novcem! Pišu se slavopojke razbojnicima i gusarima i pri tome se veliča istorija naroda kao da narod s tim imao ikakve veze.

Slika ostalih moćnih država industriskog društva je, manje ili više, slična ovoj Engleskoj slici. Karakteristično za kapitalističke države je da u svom nastajanju primenjuju nasilje i ratovanja za dobijanje tržišta sirovina i tržišta za prodaju svoje robe. Rekli smo ranije da je to društvo podiglo robovanje na viši nivo, ali nismo rekli da i feudalni odnos isto dignut na viši nivo - dugo je ostalo direktno pljačkanje, samo sada pomoću novca.

Budući da smo mi Evropljani zaljubljenici svoje istorije i gledamo kroz naše evropske naočare razvoj ostalog sveta, dobro bi bilo da se pogleda kako je to išlo, na primer, u Aziji. Ovde je Japan interesantan za naša razmatranja jer je atipičan za Evropu.

Japan je imao specifični feudalni poredak. Car je bio božansko biće i nije imao direktne veze sa feudalcima već preko

vrhovnog suverena šoguna - voskovođe. Šogun - voskovođa, je vladao feudalcima, a ovi su vladali samurajima - vitezovima. Društvo je bilo staleški uređeno. Na najnižoj lestvici su bili trgovci i znatlije. Iznad njih su bili seljaci. Plemstvo je bilo podeljeno na vojne i činovničke - civilne plemiće. Vlast je bila do krajnosti centralizirana u ruke šoguna.

Japan je dugo bio samoizoliran od uticaja drugih kultura i razmene roba - trgovine. Polovinom devetnaestog veka šogun prekida sa tom praksom, pravi niz trgovinskih ugovora ugovora bez carevog pristanka i otvara Japan stranim uticajima. Car se zbog toga odlučio da preuzme vlast i poveo je revoluciju protiv šoguna. Tu je imao podršku feudalaca i samuraja jer su ovi videli šansu da se učvrste u svojim feudalnim kneževinama. 1868. godine car je preuzeo svu vlast i dokrajčio feudalni sistem i otvorio put brzom kapitalističkom razvitku Japana. Već prvih godina nakon prevrata izvršen je niz dalekosežnih reformi. Staleži su izjednačeni po pravima, ukinuta je feudalna rascepanost zemlje, a uvedena je administrativna podela na prefektore, zavisne od centralne vlade. Ukinuto je feudalno pravo vlasništva na zemlju, a uvedeno je privatno. Zakupci postaju vlasnici zemlje. Uvedeni su veliki porezi na zemlju i visoke zakupnine za zemlju koje zakupnici sada plaćaju vlasniku zemlje. Agrarno pitanje nije rešeno, ali su vlasnici zemlje bili ovom revolucijom najveći profiteri. Ono što je naša izlaganja važno je to da je posebna pažnja posvećena razvitku industrije.

OSNIVAJU SE DRŽAVNA INDUSTRIJSKA PREDUZEĆA što u Evropi nije bio slučaj. Vlada pored toga pomoću zajmova i poreskih olakšica stimulira privatnokapitalističku industriju. Osnivaju je se niz velikih banaka. Razvijaju se se trgovačko-bankovne kuće, koje u dvadesetom veku prerastaju u velike monopolističke koncerne. Slobodno možemo da kažemo da je Japan planski ušao u kapitalizam.

Naravno da sve ovo nije išlo bez otpora. Feudalci i samuraji su se našli prevareni, pa su nekoliko puta bezuspešno pokušali da povrate feudalističko uređenje. Sledeći problem za narastajuće vlasnike kapitala je bila vlast. Na vlasti su i dalje sedeli bivši samurajski i dvorsko-birokratski elementi. Novi vlasnicipredmetnih preduslova proizvodnje i kapitala traže da oni zauzmu ta mesta. Tako se donosi ustav gde su kopirali pruski. Prema tom ustavu postoji parlament iz dva doma. Članove Gornjeg doma bira car, a članovi Donjeg doma, njih 300, se biraju na osnovu IMOVINSKOG CENZUSA. Ali uloga ovakvog parlamenta je bila mala. Car je imao praktično svu vlast u svoje ruke. Svoje odluke, koje su imale snagu zakona, je donosio uz pomoć Tajnog saveta i Saveta iskusnih državnika u kojima su glavnu reč imali predstavnici bivše feudalne aristokratije. Iza moderne fasade stajali su ratnički samuraji, pa je Japan zaplovio u iste vode kao i kraljica Viktorija. Počeo je da osvaja kolonije za sebe. Interesatno je da Japan zahvaljući elementima planske privrede i relativnoj izolaciji svojih tržišta izbegao

svetsku ekonomsku krizu tridesetih godina ovog veka.

Ono što bitno razlikuje japanski kapitalistički sistem društva od evropskog, je odnos prema robi zvana radna snaga. Dobit se formirao na isti način, ali kada je nastupala kriza, roba zvana radna snaga nije bacana na ulicu, već je ostajala u preduzeću. Primanja su im bila umanjena, ali to umanjenje je išlo prvo od direktora, pa na niža rukovodstva, a tek na kraju je pogađalo radnu snagu. U Japanu se preduzeće SMATRA KAO DA JE PORODICA, GDE ZAPOSLENI RADE DO PENZIJE I, KAO U SVAKOJ PORODICI, UVEK SU TU, I U DOBROM I U ZLU! To je ono što egoistična Evropa nema, niti je imala.

Čovek u industriskom društvu - u realsocijalizmu

Kada pišemo ove redove najveći broj država sa realsocijalističkim društvenim uređenje je nestalo. Šta će biti sa onim koje su ostale videće se uskoro. Za naša izlaganja je važno da vidimo šta je čovek u tom realsocijalizmu dobio odnosno šta je izgubio.

Do stvaranja ovih država sa socijalističkim idejama došlo je zbog bezskrupoloznog pljačkanja vlasnika robe zvane radna snaga, od strane vlasnika predmetnih preduslova proizvodnje i kapitala. Da vidimo koje su to socijalističke ideje i šta se htelo da promeni.

Ideje socijalizma su stare koliko i pisana istorija čovečanstva. Ima preko 200 definicija šta je socijalizam, bar je toliko uspeo da ih prebroji profesor dr. Branko Horvat. Kada ima toliko definicija nečega onda kao i da je nema. Ovde ćemo da analiziramo socijalizam po idejama marksista, tj. Marksa, Engelsa i njihovih sledbenika. Pre toga treba da rasčistimo: da li su Marks i Engels bili teoretičari socijalizma, odnosno komunizma? Ne, nisu. Oni su bili teoretičari kapitalizma. Oni su naučno analizirali kapitalizam i došli do zaključka da će to kapitalističko društvo morati da pređe u socijalističko, pa zatim u komunističko društvo. Kao naučnici su naglašavali da

ne žele da govore šta je socijalizam, kao ni šta je komunizam, budući da nisu postojali pa nisu ni mogli da ih naučno analiziraju. Smatrali su da će prvo da nastupi socijalizam kao prelazni period, pa potom komunizam. Jedino što bi se moglo reći da je neka definicija socijalizma, odnosno komunizma koja potiče od njih su devize o odnosu u raspodeli. Za socijalizam su rekli: OD SVAKOGA PREMA SPOSOBNOSTI, SVAKOME PREMA RADU, a za komunizam: OD SVAKOGA PREMA SPOSOBNOSTI, SVAKOME PREMA POTREBI. Prema njihovim shvatanjima socijalizam je bio još oskudan u pogledu proizvodnje upotrebnih dobara pa se morala vršiti RASPODELA PREMA RADU. Šta je ta >raspodela prema radu< je bila kamen spoticanja država koje su sebe nazivale socijalističkim i glavni je uzrok raspada tih država.

Međutim Marks i Engels nisu izbegavali da se upuste u diskusiju šta socijalizam ne bi bio. Engels u diskusiji sa Diringom je u knjizi Anti - Diring, je o tome napisao skoro sedamdesetak strana, što je najviše napisano o socijalizmu na jednom mestu u celom opusu Marksa i Engelsa. Marks je najviše o tome rekao u svojem Grudriseu i Kritici Gotskog programa. Ovde ćemo navesti ono što je interesatno za naša izlaganja.

1. Da socijalizmu nije cilj ljudski razvitak, već oblik ljudskog društva. Po njima socijalizam nije ideal na osnovu kojeg treba upostaviti novo stanje u društvu, već stvarni pokret koji ukida sadašnje stanje i menja dosadašnji oblik društva. DAKLE, PREOKREĆE OSNOVU SVIH DOSADAŠNJIH PROIZVODNIH

ODNOSA I ODNOSA TRGOVINE.

2. Da je socijalizam prelazak čovečanstva iz predistorije u istoriju i povratak čoveka natrag k društvenom biću, kao čovečnog čoveka.

3. Da je socijalizam istinsko rešenje sukoba između čoveka i prirode, i, između čoveka i čoveka.

4. Da je socijalizam istinsko rešenje borbe između opstanka čoveka i stvarnosti u kojoj živi, između opredmećivanja i samopotvrđivanja čoveka, između slobode i nužnosti i, između individuuma i roda.

5. Da je snaga socijalizma u dobrovoljnoj saradnji različitih individua umesto stihije, dakle, u KOOPERACIJI, u ujedinjenju snage individua radi saradnje unutar društva, a ne za vladavinu iznad društva.

6. Da u socijalizmu ljudi ponovo dobijaju vlast nad razmenom, proizvodnjom i nad načinom njihovih međusobnih odnosa u jednom suštinskom ekonomskom uređenju društva.

7. Da je u socijalizmu pravo bogastvo razvijena proizvodna snaga svih individua. Da mera bogatstva pojedinca je slobodno vreme, a ne nagomilani novac. Da zbog toga novac mora opet postati ono što je bio u početku - ekvivalent razmene, jer inače će razoriti socijalizam.

8. Da socijalizam ne može da pobedi samo u jednoj zemlji zbog međusobne trgovine zemalja.

9. Da će socijalizam, najverovatnije, morati da bude uveden

kao ljudsko društvo revolucionarnim putem, nasilnim preuzimanje vlasti od strane radničke klase, jer su smatrali da državna klasa koja je na vlasti neće hteti dobrovoljno da siđe sa trona. Takođe su smatrali su da je to zadnje nasilje i da posle pobeđe socijalističkih snaga VIŠE NASILJA NEĆE BITI u ljudskom društvu.

10. Da podela rada u socijalizmu mora da nestane, a time i protivrečnosti između umnog i fizičkog rada, između sela i grada i rada i kapitala.

11. Da socijalizam mora po pobeđi revolucije da prvo revolucionariše egoistički moral i etiku kapitalističkog društva.

12. Da država po pobeđi socijalizma počinje da odumire da bi potpuno odumrla u komunizmu.

Ovo je u grubim crtama ono što su Marks i Engles mislili ili su bili ubeđeni, da bez toga nema socijalizma. Interesatno je sledeće je da najveći deo ovde datih mišljenja je iz Marksovog Grundrisea, čiji rukopis je pronađen tek tridesetih godina i prvi put štampan 1939. godine, 22. godine po prvoj socijalističkoj revoluciji u Rusiji!? Dalje je interesantno da su se Marks i Engels malo bavili praktičnim radom na ostvarivanju svojih zaključaka i ideja. Glavna im je peokupacija bila teoretsko uopštavanje nastalog industriskog društva, tako da je njihov naučni opus od više 200.000 napisanih strana. Marks i Engels su samo ukazivali šta bi trebalo da bude

socijalizam, a šta nije socijalizam, ali su otišli sa ovog sveta da nisu rekli kako konkretno ostvariti te njihove zaključke, ili ideje.

Još za vreme njihovog života u socijalističkom pokretu pojavili su se takozvani nastavljači marksizma, više različitih struja i ideološke borbe kako da se dođe do socijalističkog društva. Snaći se u tolikom opusu bilo bi teško i njima samima, Marksu i Engelsu, a kamo li njihovim nastavljačima. Osnovni sukob je bio kako da se dođe na vlast: da li revolucijom i zavođenjem diktature proletarijata, ili mirnim, parlamentarnim ili sindikalnim, putem. Jedan od nastavljača je bio Lenjin koji je i uspeo da svoje ideje kako da se dođe do socijalističkog društva i sprovede u praksi. Tako je došlo do Revolucije u Rusiji koja je prema nekim procenama, neovisno od kasnijih Staljinovih čistki, stajala života od 15 do 25 miliona ljudi. Komunistička partija boljševika je došla na vlast. Posle ove pobede revolucije u Rusiji, sledeća je bila u Jugoslaviji koja je stajala oko 1,7 miliona života, pa u Albaniji, potom u Kini gde se i ne zna koliko je palo jer je revolucija trajala preko 20 godina. Zatim u Kubi, Vijetnamu, Laosu, Kambodži i Nikaragvi. Ostale zemlje: Poljska, Istočna Nemačka, Čehoslovačka, Mađarska, Rumunija i Bugarska imaju da >zahvale< Crvenoj Armiji što su komunističke partije došle i bile na vlasti. I tako je više od jedne trećine stanovnika zemlje se našlo navodno u socijalističkom društvu.

U stvari su došli pod vlast Komunističkih partija koje nisu znale šta će da rade po osvajanju vlasti. Smatrali su da je dovoljno da izvrše nacionalizaciju vlasnika predmetnih preduslova proizvodnje i kapitala, da ostave novac kao sredstvo razmene i mere za bogatstvo, da ostave odnose u proizvodnji kako su bili i dosada, da imaju plansku privredu i to je bio po njihovom shvatanju socijalizam. U stvari su uveli specifični državni kapitalizam u kome je sve bilo centralizovano i svi predmetni preduslovi proizvodnje su, uglavnom, bili državna svojina. Praktično su svi postali vlasnici specifične robe zvane radna snaga, čija je visina zakupa nije bila više tržišna, nego se planski određivala. Pljačkanje je ostalo i dalje, i to u dalekom većem stepenu nego u prethodnom društvu koje je i rušeno zbog te pljačke. Kako to izgleda navešćemo dva slučaja koje je autor ovih redova lično istraživao. U jednom veoma uspešnom hemiskom kombinatu u bivšoj Jugoslaviji, radna snaga za osmočasovno radno vreme je dobijala zakupninu u neto vrednosti rada od 1 sata i 36 minuta. U drugom jednom preduzeću mašinogradnje, koje je bilo na četvrtom mestu po dohotku rang liste 200 najuspešnijih preduzeća u bivšoj Jugoslaviji, dobijena neto zakupnina je iznosila u visini vrednosti rada od samo 24 minuta. Kada je Marks pisao svoje naučno delo Kapital, tada je engleska radna snaga imala zakupninu u visini vrednosti polovine svog radnog vremena tj. 4 sata! Kada se uzmu da su u ova dva primera bivše Socijalističke Federativne Republike

Jugoslavije, gde nije postojala planska privreda i gde je, navodno, radna snaga raspolagala sa dohotkom, pa je bio ovako veliki stepen pljačke, onda se može zamisliti koliki je taj stepen bio u drugim >socijalističkim< zemljama, gde se visina zakupnine planski određivala. Pored ovog pljačkanja na osnovu državnog vlasništva, treba uzeti i ono koje se ostvaruje kod onog sloja koji je na vlasti ili na rukovodećim mestima, kao i ono na osnovu zvanja.

Kada se uzme da je cilj tih Komunističkih partija nije bio promena oblika i stanja kapitalističkog društva, već industrijski razvoj i to proizvodnja čelika po glavi stanovnika, a ne dobra koje ljudi trebaju, onda se ne treba čuditi šta se sa tim >socijalističkim< državama desilo. Dalje, kada se uzme da je cilj socijalističkog društva promena destruktivnog oblika kapitalističkog društva, promena stanja opšte pljačke i preokret dosadašnjih proizvodnih odnosa i odnosa u razmeni - trgovini, kao i da se praktično od toga nije urađeno ništa bolje, nego još i gore što je bilo, onda se postavlja pitanje: DA LI SE ZA TAKO NEŠTO TREBALO DA UMRU TOLIKO LJUDI?

Što se tiče odumiranje države i tu se nešto slično desilo. Umesto da odumire ona je još ojačala da je to postala prava despotska vlast, diktatura. Umesto slobode izražavanje svojih misli i ubeđenja, umesto borbe mišljenja, umesto da se razvijaju inicijative, došao je teror. Teško onom ako hoće da nešto iskritikuje. Svašta ga može da snađe pa i glavu da izgubi. I

tako umesto saradnje i kooperacije, umesto da se napori ulažu u skretanju društva sa destrukcije u konstruktivni, generički pravac, vratilo se to društvo još dublje u predistoriju.

Jedini problem koji su te države, osim bivše Jugoslavije, uspela da reše, je pravo na rad. NEZAPOSLENIH NIJE BILO. OPSTANAK, KAKAV-TAKAV, JE BIO SVIMA ZAGARANTOVAN, kao i zaposlenje. Radnik je bio siguran da neće biti otpušten. Mogućnost pojedinca da izvrši zakonsku pljačku i obogati se je praktično svedena na nulu.

TE KOMUNISTIČKE PARTIJE IMALE SU SVOJ NEKI IDEAL DO OSVAJANJA VLASTI. PO OSVAJANJU VLASTI, RUKOVODSTVA TIH PARTIJA GLEDALA SU DA ZA SEBE ŠTO VIŠE PRIGRABE U IME TE VLASTI I NAVODNIH ZASLUGA ZA POBEDU REVOLUCIJE. Umesto da stvore nove ekonomske odnose između ljudi oni su im nudili NOVU VERU - veru u socijalizam, za koji nisu znali ni šta je. Od vere se ne živi, a nikome i ne treba nova vera kada ima staru. Zato ćemo probleme realsocijalizma obraditi u poglavlju knjige koje govori o pokušajima raznih vera da se društvo čoveka skrene sa puta destrukcije.

Kratko rečeno - **ČOVEK NIJE DOBIO NIŠTA, SEM SUMNJE DA SE NEĆE USPETI OSLOBODITI PLJAČKE DOK JE SVETA!**